

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษาเฉพาะกรณี
ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

นายวรเทพ เชื้อสุนทรไสภณ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0698-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MONEY LAUNDERING ACT B.E.2542 : A CASE STUDY OF A SUSPICIOUS TRANSACTION

MR. Worathep Chuesunthornsophon

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0698-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย
โดย นายวรเทพ เชื้อสุนทรโสภณ
สาขาวิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ถาวร เชาว์วิฑูรย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์อรรณพ ลิขิตจิตตะ)

นายวรเทพ เชื้อสุนทรโสภณ : พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (MONEY LAUNDERING ACT B.E.2542 : A CASE STUDY OF A SUSPICIOUS TRANSACTION) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญญเษิต, 199 หน้า. ISBN 974-17-0698-7

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้สร้างมาตรการสำคัญเพื่อช่วยในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นั่นคือ การสร้างมาตรการในการติดตามเส้นทางการฟอกเงินโดยผ่านกระบวนการการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตน โดยได้กำหนดหน้าที่ให้กับสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในการรายงานธุรกรรมที่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หนึ่งในธุรกรรมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวคือ "ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย"

ผลจากการวิจัยพบว่า แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดลักษณะเบื้องต้นของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไว้ในมาตรา 3 โดยแบ่งออกเป็นลักษณะต่างๆ ถึง 4 ลักษณะก็ตาม แต่ลักษณะเบื้องต้นดังกล่าวก็ยังไม่สามารถสร้างความชัดเจนหรือให้ความกระจ่างแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้ขาดแนวทางในการใช้ดุลพินิจในการเลือกรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และจากการวิจัยกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่างๆ พบว่าจะไม่มีการกำหนดลักษณะเบื้องต้นของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไว้ในตัวกำหนดเช่นประเทศไทย แต่เกิดจากการรวบรวมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำไปเป็นกรณีศึกษาแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจในการรายงาน และจากกรณีศึกษาในต่างประเทศดังกล่าวก็สามารถกำหนดแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ 4 ประการคือ 1. ความสงสัยในพฤติกรรม 2. การให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท 3. การสังเกตพิรุจฉาจากพฤติกรรมของบุคคล หรือองค์กรที่ทำธุรกรรม 4. สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นจุดเด่นของข้อจำกัดข้างต้นและเสนอมาตรการในการสร้างบรรทัดฐานในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยการกำหนดรูปแบบในการดำเนินการที่เป็นไปได้ของภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งการสร้างความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องซึ่งให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางในการเก็บรวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษาเพิ่มเติมจากกรณีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ มาตรการต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อันส่งผลให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สามารถบรรลุเจตนารมณ์อย่างแท้จริง

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4186122334 : MAJOR LAW

KEY WORD: DSA/238/258/111/999

WORATHEP CHUESUNTHORNSOPHON : MONEY LAUNDERING ACT B.E.2542 : A
CASE STUDY OF A SUSPICIOUS TRANSACTION. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE
PROFESOR VIRAPHONG BOONYOBHAS, 199 pp. ISBN 974-17-0698-7

Money Laundering Prevention and Suppression Act B.E. 2542 (1999) has efficiently established an important criteria to prevent and suppress the money laundering, namely to establish the criteria for tracking down the money laundering route through the process of reporting, the reporting and appearance. The financial institution, the Land Office and the operator who professes business in relation to an operation or a giving of advice in making a transaction that involves investment are imposed a duty to report any transaction in accordance with the conditions stipulated in the Ministerial Regulations to Money Laundering Prevention and Suppression Office. One of such transaction stipulated in the Act is suspicious transaction.

From the research results that Money Laundering Prevention and Suppression Act B.E. 2542 (1999) imposes the basic character of suspicious transaction in Section 3 and divides suspicious transaction into 4 (four) categories, such basic character however cannot be clear established or clarified to any person concerned both the government and public sectors. Consequently, it causes lacking of standard decision to report the suspicious transaction to Money Laundering Prevention and Suppression Office. In addition, from the research of various countries regarding laws on Money Laundering Prevention and Suppression, it results that the basic character of suspicious transaction has not been imposed in the laws as the same as Thailand. However, the work units concerned has collected the character of suspicious transaction has been collected by the work units concerned and has been brought up to any person concerned as the case studies for the benefits to prepare the report. From such international case studies, the preliminary criteria has been developed to use for consideration of the basic characters of suspicious transaction in accordance with Money Laundering Prevention and Suppression Act B.E. 2542 (1999). The preliminary criteria are divided into 4 (four) categories: (1) to be suspicious in behavior; (2) paying an attention to any transaction; (3) observation carefully for suspicious behavior of any person or the organization who performs a transaction and (4) particular action or other circumstances and factors.

This Thesis indicates highlights of the foregoing limitations and proposes of the criteria to establish the standard norm in reporting suspicious transaction. The formats of procedure to use for criteria have been imposed to be applicable for both the government and public sectors. It is useful for creation of good relationship between the government and public sectors in develop the person concerned to have a knowledge and understanding about suspicious transaction. The Central Centre has been proposed to establish for the purpose of collection and exchanging any information between the work unit and the organization concerned including the additional studies on the case studies occurred in other countries. The forgoing criteria are useful for reporting suspicious transaction sufficiently and for implementing the intention purposes of Money Laundering Prevention and Suppression Act B.E. 2542 (1999).

Department	Laws	Student's signature.....
Field of study	Laws	Advisor's signature.....
Academic year	2001	

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกตาของท่านคณาจารย์ผู้มีพระคุณที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส อย่างสูงที่ให้ความกรุณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการพิจารณาปัญหา ตลอดจนให้แนวทางการศึกษาค้นคว้าอันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนตั้งแต่แรกเริ่มจนงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ถาวร เชาว์วิฆาติ และอาจารย์อรุณพ ลิขิตจิตตะที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย ซึ่งได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงพันตำรวจเอกสีหนาท ประยูรรัตน์ ที่แม้ว่าท่านจะติดราชการไม่สามารถมาเป็นกรรมการสอบได้ แต่ท่านก็ได้ให้ความกรุณาในการให้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา ซึ่งได้ให้การสนับสนุนในทุกด้านและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษาตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านเอกสารและการหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณประสิทธิ์ และคุณนพเก้า ช่วยกอบลาภ คุณบุญเลิศ สันต์ดอนวัตร คุณปาริชาติ วิเชียรบุตร คุณกรรณิการ์ เรืองนิติวิทย์ คุณชฎศรัณย์ ทรฤทธิ์ และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้ออำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้านตลอดเวลาที่ผู้ทำวิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดีตลอดมา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณมงคล วุฒินากุล คุณไชยันต์ สังขนันท์และคุณกิตติ ไทยสมบูรณ์ ที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาซึ่งถ้าหากขาดบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจเสร็จสมบูรณ์ได้

นายวรเทพ เชื้อสุนทรโสภณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
2 หลักการของการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	6
2.1 ลักษณะทั่วไปของการฟอกเงิน.....	6
2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน.....	7
2.1.2 รูปแบบของฟอกเงิน.....	10
2.1.3 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน.....	14
2.1.4 สถานที่สำหรับฟอกเงิน.....	18
2.2 หลักการและความจำเป็นของการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	20
2.2.1 การรายงานการทำธุรกรรม.....	25
2.2.1.1 การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน.....	25
2.2.1.2 การรายงานธุรกรรมของสำนักงานที่ดิน.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.2.1.3	51
การรายงานธุรกรรมของผู้ประกอบอาชีพ เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือ การเคลื่อนย้ายทุน.....	51
2.2.2	61
การแสดงตนของลูกค้า.....	61
2.2.3	63
การบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรม.....	63
2.2.4	69
การเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน และการบันทึกข้อเท็จจริง.....	69
2.2.5	69
การยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายกับ ธนาคารแห่งประเทศไทย.....	69
2.3	70
แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการ การรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตนตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	70
2.3.1	71
แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของ สถาบันการเงิน.....	71
2.3.1.1	71
แบบรายงานของสถาบันการเงิน.....	71
2.3.1.2	78
ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงาน ของสถาบันการเงิน.....	78
2.3.1.3	79
การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย.....	79
2.3.2	80
แบบรายงานการทำธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้ว โดยมิได้มีการรายงาน ตามมาตรา 14.....	80
2.3.3	81
แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของ บริษัทประกันชีวิต หรือบริษัทประกันวินาศภัย.....	81
2.3.3.1	81
แบบรายงานของบริษัทประกันชีวิต หรือบริษัทประกันวินาศภัย.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.3.2	การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน ที่ประกอบธุรกิจประกันภัย..... 85
2.3.4	แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของ สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขาและสำนักงานที่ดินอำเภอ..... 86
2.3.4.1	แบบรายงานการจดทะเบียนสิทธิและ นิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์..... 86
2.3.4.2	ระยะเวลาการรายงานของสำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่อำเภอ..... 87
2.3.5	แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของผู้ประกอบอาชีพ เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรม เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายทุน..... 87
2.3.5.1	แบบรายงานการทำธุรกรรมของผู้ประกอบอาชีพ เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำใน การทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุน หรือ การเคลื่อนย้ายทุน..... 87
2.3.5.2	ระยะเวลาในการรายงานของผู้ประกอบ อาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือ ให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับ การลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายทุน..... 90
2.3.6	การรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์..... 91
2.3.7	การส่งรายงานธุรกรรมการโอนเงินที่มาจากระบบ BAHTNET และ SWIFT..... 95
2.3.8	วิธีการส่งแบบรายงาน..... 96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.8.1	ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน..... 97
2.3.8.2	ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ..... 97
2.3.8.3	ส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์..... 98
2.4	ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตนตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542..... 99
2.4.1	ผลกระทบที่เกิดจากการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตน..... 100
2.4.1.1	ผลกระทบต่อสถาบันการเงิน..... 100
2.4.1.2	ผลกระทบต่อสำนักงานที่ดิน..... 101
2.4.1.3	ผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพหรือให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการลงทุน..... 102
2.4.1.4	ผลกระทบต่อประชาชน..... 103
2.4.2	ปัญหาที่เกิดจากการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตน 104
2.5	หลักเกณฑ์ วิธีการ การตรวจสอบการรายงาน และข้อมูล เกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542..... 106
3	ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของกฎหมายฟอกเงิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ 111
3.1	ประเทศสหรัฐอเมริกา..... 111
3.1.1	Bank Secrecy Act 1970 112
3.1.2	Money Laundering Control Act of 1986 114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2 ประเทศอังกฤษ.....	116
3.2.1 Drug Trafficking Offences Act.....	116
3.2.2 Money Laundering Regulations 1993.....	117
3.3 ประเทศออสเตรเลีย.....	118
3.3.1 Financial Transaction Reports Act 1988.....	119
3.4 ฮ็องกง.....	123
3.4.1 Organized and Services Crimes Ordinance1995.....	124
3.5 กรณีศึกษาเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามกฎหมายต่างประเทศ.....	128
3.6 แนวทางการพิจารณารูปแบบ และลักษณะของ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามกฎหมายต่างประเทศ.....	146
3.6.1 ความสงสัยในพฤติกรรม.....	147
3.6.1.1 การรู้จักลูกค้าของตน.....	148
3.6.1.2 รูปแบบการดำเนินธุรกิจ.....	149
3.6.1.3 ความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรม.....	151
3.6.2 การให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท.....	152
3.6.3 การสังเกตพิรุจฉากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กร ที่ทำธุรกรรม.....	153
3.6.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ.....	153
4 รูปแบบ และลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายต่างประเทศ.....	158
4.1 หลักการของธุรกรรมและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย.....	158
4.1.1 ความหมาย รูปแบบ และลักษณะของธุรกรรม.....	158

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1.1.1	กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรม หรือสัญญา..... 159
4.1.1.2	การดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน หรือทางธุรกิจ..... 164
4.1.1.3	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน..... 164
4.1.2	ความหมายรูปแบบ และลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย..... 165
4.2	แนวทางในการกำหนดรูปแบบ และลักษณะของธุรกรรม ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542..... 167
4.2.1	ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำ ธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ..... 167
4.2.1.1	ความสงสัยในพฤติกรรม..... 167
4.2.1.2	ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท..... 168
4.2.1.3	การสังเกตพิรุณจากพฤติกรรมของบุคคล หรือ องค์กรที่ทำธุรกรรม..... 168
4.2.1.4	สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ 169
4.2.2	ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ..... 171
4.2.2.1	ความสงสัยในพฤติกรรม..... 171
4.2.2.2	ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท..... 173
4.2.2.3	การสังเกตพิรุณจากพฤติกรรมของบุคคล หรือ องค์กรที่ทำธุรกรรม..... 173
4.2.2.4	สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ..... 173
4.2.3	ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยง มิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้..... 174
4.2.3.1	ความสงสัยในพฤติกรรม..... 174
4.2.3.2	ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท..... 177
4.2.3.3	การสังเกตพิรุณจากพฤติกรรมของบุคคล หรือ องค์กรที่ทำธุรกรรม..... 177

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2.3.4	178
4.2.4	178
4.2.4.1	179
4.2.4.2	180
4.2.4.3	180
4.2.4.4	180
5	182
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	182
บทสรุป	185
ข้อเสนอแนะ	190
รายการอ้างอิง	199
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	199

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันบรรดาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นทั่วโลกและในประเทศไทยก็คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” และ “อาชญากรรมยาเสพติด” เป็นอาชญากรรมที่สร้างความเสียหายคิดเป็นมูลค่าจำนวนมหาศาล และเนื่องจากในปัจจุบันเป็นโลกแห่งเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นการอุปถัมภ์ในการดำรงชีวิต การติดต่อสื่อสาร การคมนาคม เมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาผนวกเข้ากับการประกอบอาชญากรรมจึงทำให้รูปแบบของการประกอบอาชญากรรมที่เคยกระทำเพียงภายในประเทศก็ได้พัฒนาไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด ขบวนการก่อการร้าย หรือโสเภณีข้ามชาติ อาชญากรรมที่เคยกระทำในกลุ่มคนจำนวนน้อย ก็กลายเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เช่น องค์กรมาเฟียในประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มละตินอเมริกา และยุโรป หรือยาเสพติดในประเทศญี่ปุ่น จึงเป็นปัญหาที่ยิ่งต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมที่จะดำเนินการทางกฎหมายได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ทำให้อาชญากรรมดังกล่าวสามารถสร้างภัยพิบัติให้แก่มวลมนุษยชาติอย่างไม่รู้จบสิ้น

เนื่องจากการประกอบอาชญากรรมในปัจจุบันมีผลประโยชน์ทั้งในรูปของเงินสดและทรัพย์สินอื่น ๆ มีมูลค่าจำนวนมหาศาล ดังนั้นความต้องการพื้นฐานของเหล่าอาชญากรจึงได้แก่การปกปิดการกระทำความผิดของตนไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ รวมถึงการที่นำผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเงินสด หรือทรัพย์สินต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกับการกระทำความผิด ไปทำการเปลี่ยนแปลงสภาพให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดร่องรอยของการกระทำความผิด และนำเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมนั้น หรือหล่อเลี้ยงองค์กรอาชญากรรม และเพื่อเพิ่มผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรมให้มากขึ้น อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยและของประชาคมโลกเป็นอย่างมาก

มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ประชาคมโลกร่วมกันกำหนดขึ้นมา เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมขณะเดียวกันก็เป็นการทำลายอิทธิพลทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการติดตามเส้นทางการโอนยักย้ายถ่ายเทเงินที่เกิดจากการประกอบอาชญากรรม และยังช่วยให้สามารถพิสูจน์ทราบโครงข่ายขององค์กรอาชญากรรมได้ด้วย มาตรการนี้ถูกกำหนดขึ้นจากความคิดพื้นฐานที่ว่า เงินจำนวนมหาศาลจะไม่มีประโยชน์ใดๆแก่ผู้เป็นเจ้าของเลยถ้าไม่ได้นำมาจับจ่ายใช้สอย อาชญากรจะต้องนำเงินรายได้จากการประกอบอาชญากรรมซึ่งถือว่าเป็นเงินสกปรกมาหล่อเลี้ยงองค์กรหรือลงทุนในกิจการอื่นต่อไป จากความคิดพื้นฐานนี้ได้พัฒนามาสู่เทคนิคของการปราบปราม คือ จับจุดการโอนเงินสกปรกมาเป็นจุดเริ่มต้นสืบสวนสอบสวนค้นหาเส้นทางการโอนยักย้ายถ่ายเทเงินเรื่อยไปจนถึงต้นตอของแหล่งที่มาของเงินเหล่านั้น ผลที่ได้รับคือ ทำให้อาชญากรไม่สามารถใช้เงินสกปรกได้ และค้นพบส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงข่ายอาชญากรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการปราบปรามอาชญากรรมโดยการจัดการกับทรัพย์สิน หรือเงินได้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยมีให้ทรัพย์สินหรือเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถูกแปรสภาพ เปลี่ยนรูป หรือถูกแปลงให้เป็นทรัพย์สินหรือเงินได้ที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่เรียกกระบวนการนี้ว่า “การฟอกเงิน” ดังนั้นในพระราชบัญญัตินี้จึงมีการบัญญัติทั้งมาตรการการปราบปราม คือ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และมีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน และมาตรการการป้องกัน โดยการให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานถึงธุรกรรมต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้ให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานถึงธุรกรรมต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และมีบทกำหนดโทษในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด และได้กำหนดลักษณะของธุรกรรมที่ต้องรายงานไว้ด้วย ซึ่ง ธุรกรรมลักษณะหนึ่งที่พระราชบัญญัติกำหนดให้ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ **“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”**

จากบทนิยามในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ให้หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยง มิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง นั้น จากบทนิยามนี้เองก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนต่อผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงาน ว่าธุรกรรมประเภทใดตามกฎหมายถือว่ามีลักษณะเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานจึงจำเป็นต้องใช้ดุลพินิจของตนในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของธุรกรรมว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพื่อมิให้ตนเองต้องถูกลงโทษฐานฝ่าฝืนไม่รายงานต่อสำนักงาน และอาจเกิดการใช้ดุลพินิจเพื่อเลือกปฏิบัติที่จะรายงานธุรกรรมใดหรือไม่โดยผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงาน ทำให้ขาดแนวปฏิบัติที่แน่นอนในการรายงานและส่งผลให้มาตรการการป้องกันของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่อาจบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทยได้ร่างขึ้นโดยอาศัยแนวทางของกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศซึ่งได้มีการบังคับใช้แล้วในระยะเวลาพอสมควร ดังนั้นการศึกษากฎหมายของต่างประเทศในส่วนเกี่ยวกับลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ว่ามีรูปแบบ และลักษณะเช่นใด แล้วนำมาประกาศกำหนดเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบย่อมก่อให้เกิดแนวบรรทัดฐานและแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน ที่จะลดปัญหาการใช้ดุลพินิจ และการเลือกปฏิบัติของผู้ที่มีหน้าที่รายงาน อีกทั้งยังส่งผลให้มาตรการการป้องกันของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวสามารถบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดและกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของต่างประเทศ เพราะประเทศต่าง ๆ มีวิวัฒนาการมานานกว่าประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปสรรคและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ

4. เพื่อกำหนดแนวทาง และลักษณะที่เหมาะสมของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และแนวโน้มในการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดและกฎหมายฟอกเงินทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. ทำให้ทราบถึงลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขอุปสรรคและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของประเทศไทย โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบจากกฎหมายต่างประเทศ
4. สามารถกำหนดแนวทาง และลักษณะที่เหมาะสมของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” เป็นธุรกรรมประเภทหนึ่งที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดให้หน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่จากบทนิยาม ของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัตินี้ เป็นเพียงการกำหนดรูปแบบ และลักษณะเบื้องต้นเท่านั้น จึงนำไปสู่ปัญหาการใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยของผู้ที่มีหน้าที่รายงาน อีกทั้งยังขาดแนวทางปฏิบัติที่แน่นอนสำหรับผู้มีหน้าที่รายงานที่จะนำไปใช้ในการวินิจฉัย จึงส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาลักษณะของ “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของประเทศไทยให้มีความชัดเจน และเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการรายงานและการแสดงตนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับกฎหมายฟอกเงินและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ โดยศึกษาถึงลักษณะและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในต่างประเทศ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแต่ละแนวทาง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากเอกสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ อาทิเช่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส ตำรา หนังสือ วารสาร ตั๋วบทความ กฎหมาย บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

บทที่ 2

หลักการของการรายงาน การแสดงตน และการบันทึกข้อเท็จจริง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เนื่องจากในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมีลักษณะที่ซับซ้อนและโยงใยกระทำกันเป็นองค์กร (Organized Crime) ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทางยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ฯลฯ ซึ่งการประกอบอาชญากรรมเหล่านี้นำมาซึ่งรายได้เป็นจำนวนมากมหาศาลให้กับอาชญากรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จึงก่อให้เกิดแรงจูงใจ (Motive) แก่เหล่าอาชญากรให้ต้องนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดเหล่านี้มากระทำการในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “การฟอกเงิน” เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ฟอกแล้วกลับมาใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก

2.1 ลักษณะทั่วไปของกฎหมายฟอกเงิน

การฟอกเงินซึ่งเป็นการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดใด ๆ เปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้กลายเป็นรูปแบบที่นิยมอย่างแพร่หลายมากของอาชญากรในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดของบรรดาอาชญากร นอกจากนี้การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นเป็นเงินนอกระบบอันไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้เงินดังกล่าวยังถูกนำไปใช้ในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมือง ตลอดจนนำมาใช้เพื่อการขยายเครือข่ายของการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญา

กรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความสงบเรียบร้อยของสังคม และปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย¹

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า “การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นถ้อยคำที่รู้จักกันมากกว่า 60 ปี ในกลุ่มองค์การอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวกันว่าผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงินดังกล่าวนี้ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) วิธีการคือนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เงินสกปรก” (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กลายเป็นเงินที่ดูเสมือนหนึ่งว่าได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด” (clean money) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการขจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมายโดยผ่านขั้นตอนของการโอนและการดำเนินธุรกิจต่างๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์เดียวกันดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” เป็นเล่ห์เหลี่ยม เพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งมีที่มาจากกระบวนอาชญากรรมต่างๆ เช่น การค้ายาเสพติด การขโมย การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลีกเลียงภาษี²

ดังนั้น จึงมีการให้คำนิยามของคำว่า “การฟอกเงิน” ไว้มากมาย เช่น

โดย รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้ให้ความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติดโดยไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็น

¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน" (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่นตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙ และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๙, ๒๕๓๙-๒๕๔๐), หน้า ๗.

² Robinson, Jeffrey, *The Laundryman* (New York: Arcade Publishing, 1996), pp. 4-5.

เป็น “เงินสะอาด” ผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมดังกล่าวของตนได้อีกด้วย³

โดย พันตำรวจเอกสีหนาท ประยูรรัตน์⁴ ได้ให้ความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” คือ การเปลี่ยน แปรสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เหมือนหนึ่งว่า เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สิน เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายความรวมถึง การเปลี่ยนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย⁴ เป็นต้น

สำหรับความหมายของคำว่า "การฟอกเงิน" ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นบัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 5 ผู้ใด

- 1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ
- 2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

³ วีระพงษ์ บุญญเษิต, “รวบรวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน”, เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542) หน้า 35.

⁴ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพลส, 2542), หน้า 61.

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะสามารถพิจารณาได้ว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นนอกจากการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อการซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ๆ ดังที่บัญญัติไว้แล้ว การกระทำความผิดดังกล่าวแม้จะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนการกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังกระทำความผิด เพื่อมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน 7 ประการ ก็ให้ถือว่ามีความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกัน

ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 มีทั้งหมด 7 ประการ ดังนี้

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 3 (1),
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศและการค้าหญิงและเด็ก ตามมาตรา 3 (2),
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 3 (3),
4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงทรัพย์สินหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 3 (4),
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 3 (5),
6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจหน้าที่หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 337 และมาตรา 338 ตามมาตรา 3 (6),
7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติศุลกากร ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 13 ให้แก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 พ.ศ. 2528 และฉบับที่ 14 พ.ศ. 2534

ความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประการดังกล่าว เป็นความผิดที่รัฐถือว่าร้ายแรงและเป็นภัยอย่างยิ่งต่อสังคม ซึ่งโดยแท้จริงแล้วผู้กระทำความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าวแต่ละมาตราก็จะมีความผิดในตัวของมันเองอยู่แล้ว แต่เนื่องจากการสอบสวนจับกุมการกระทำความผิดในมูลฐานความผิดดังกล่าวค่อนข้างยาก จึงจำเป็นต้องตรากำหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประการดังกล่าว นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นไปฟอกเพื่อให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สะอาดแล้วนำกลับมาประกอบอาชญากรรมอีก เพราะฉะนั้นหากผู้กระทำความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประการได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดแล้วเก็บเงินไว้ มิได้นำไปฟอกตามที่

กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 5 ก็จะไม่มีความผิดฐานฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ฉบับนี้ แต่จะผิดกฎหมายตามความผิดมูลฐานเท่านั้น หากแต่ถ้านำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานแล้วนำไปดำเนินการฟอกเงินตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นที่กระทำความผิดก็จะมี ความผิดฐานฟอกเงิน⁵ ทั้งนี้หมายความว่ารวมถึงการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย

2.1.2 รูปแบบของการฟอกเงิน⁶

ในอดีตการปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สินของอาชญากรที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมนั้นอาจจะกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การใส่ตู้เซฟให้มิดชิด ซ่อนไว้ในกำแพง หรือฝาผนัง หรือแบบไทยสมัยโบราณ คือ การใส่โถงฝังดินไว้⁷ แต่ปัจจุบันนี้อาชญากรต่าง ๆ มักจะนิยมนำเงินมาฟอกเพื่อที่จะนำไปเป็นการขยายฐานในการก่ออาชญากรรมให้กว้างขวางขึ้นเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ถึงอย่างไรวิธีการปกปิดหรือซุกซ่อนทรัพย์สินด้วยวิธีการซุกซ่อนอย่างมิดชิดก็ยังคงมีอยู่บ้าง ส่วนรูปแบบในการฟอกเงินอาจจะสรุปได้ดังนี้

1. การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือกล่าวอีกอย่างว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตพกติดตัวไปใช้จ่ายในต่างประเทศ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากในอดีต แต่เนื่องจากปัจจุบันเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดมีจำนวนมากขึ้นกว่าสมัยก่อนและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมาก ๆ อาจเป็นที่สังเกตและถูกเพ่งเล็งได้ง่าย ประกอบกับประเทศต่างๆ เริ่มมีมาตรการกำกับควบคุมดูแลการทำธุรกิจด้วยเงินสดที่เข้มงวดขึ้น รวมทั้งระบบการเงิน

⁵ วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร), หน้า 17.

⁶ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว), หน้า 2-4.

⁷ สุรพล ไตรเวทย์, "การฟอกเงินและกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน", *รพีสาร* ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 (มกราคม – มีนาคม 2537) : 13.

ของบางประเทศอาจจะไม่นิยมการใช้จ่ายหรือการทำธุรกิจโดยอาศัยเงินสด ดังนั้นในปัจจุบันการนำเงินสดติดตัวไปออกนอกประเทศจึงไม่เป็นที่นิยมกระทำกันแล้ว จะกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกิจด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านพรมแดนระหว่างประเทศโดยติดสินบนเจ้าพนักงานซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก แต่ก็ยังคงมีการฟอกเงินในลักษณะนี้อยู่จนถึงปัจจุบัน

2. การส่งเงินสดหรือการโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายได้เข้าไปไหลเวียนอยู่ในระบบการเงินของประเทศดังกล่าว จากนั้นก็โอนเงินกลับมายังอาชญากรโดยวิธีต่าง ๆ เช่น โดยทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายทันที วิธีการในลักษณะดังกล่าวมักใช้กันมากในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่เข้มงวดเรื่องการนำเงินสดออกนอกประเทศ

3. การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

การฟอกเงินในลักษณะนี้เป็นวิธีหลักที่นิยมใช้เป็นอย่างมาก ในประเทศที่ไม่มีการควบคุม หรือตรวจสอบการทำธุรกรรมเงินสดที่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชีรวมทั้งการรายงานการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง การฝากหรือถอนเงินกับสถาบันการเงินสามารถใช้นามแฝง หรือชื่อปลอมเพื่อไม่ให้สามารถสืบหาเจ้าของบัญชีได้อันจะทำให้เงินหลังไหลเข้าสู่ประเทศได้มาก แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความสะดกในการที่อาชญากรจะใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เพื่อการฟอกเงิน

4. การจัดตั้งบริษัท หรือ กิจการขึ้นบังหน้า

เป็นการจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นเพื่อทำธุรกิจ โดยมีการประกอบกิจการที่ถูกต้องกฎหมายเพื่อใช้บังหน้าในการฟอกเงิน แต่ตามความเป็นจริงแล้วมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าว แล้วนำผลกำไรหรือคิดค่าบริการกับบริษัทหรือกิจการดังกล่าวออกมาใช้ จึงทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการได้เงินมาโดยสุจริต การฟอกเงินจึงเกิดขึ้นโดยผ่านทาง การดำเนินงานของบริษัท หรือกิจการนั้น ๆ เช่น การซื้อกิจการในต่างประเทศ แล้วให้กิจการตนเองในประเทศสั่งซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวโดยใช้ "ใบส่งสินค้า" (INVOICE)

เพื่อแสดงว่าได้มีการสั่งซื้อสินค้าเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งที่ไม่มีการส่งมอบสินค้าหรือมีการแจ้งมูลค่าของสินค้าที่สั่งซื้อในราคาที่สูงกว่าความเป็นจริง เพื่อให้เงินสกปรกนั้นถูกปกปิดด้วยการโอนเงินกันระหว่างกิจการทั้งสองแห่ง

5. การดำเนินธุรกรรมอื่น ๆ

นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกมาก เช่น นำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลการดำเนินการขาดทุนโดยต้องเป็นธุรกิจที่มีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภัตตาคาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้จะกลับฟื้นขึ้นเพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิดกฎหมายดังกล่าว หลังจากนั้นจึงค่อยถ่ายเทเงินออกไปใช้ หรือการโอนเงินไปซื้อตราสารที่โอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจาสถาบันการเงินผู้ออก ทำให้ยากแก่การสืบหาผู้ที่ซื้อหรือผู้รับเงินตามตราสารนั้น นอกจากนี้แล้วปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การโอนเงินในระบบสื่อสารทางอากาศมีการควบคุมน้อยกว่าการโอนเงินสด การโอนเงินต่าง ๆ จะมุ่งเน้นที่ความรวดเร็วแต่ประการเดียว พนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้าและไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงิน ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงอาจเป็นช่องทางหลบซ่อนเงินผิดกฎหมายหรือการทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ กระบวนการของการฟอกเงินถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการฟอกเงิน กระบวนการฟอกเงินอาจมีกระบวนการที่ง่ายจนคนทั่วไปคาดไม่ถึง หรือมีความยุ่งยากซับซ้อนจนยากที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถติดตามตรวจสอบ แต่ในปัจจุบันการฟอกเงินเป็นกระบวนการ (Process) ซึ่งมักจะเป็นการกระทำหลายขั้นตอนที่ซับซ้อนมากกว่าเป็นการกระทำใดเพียงกรรมเดียว (Single action) นอกจากนี้ นักฟอกเงินยังต้องใช้เทคนิคมากมายในการพยายามฟอกเงินให้ประสบความสำเร็จ

ดังนั้นในการวิเคราะห์หรืออธิบายปรากฏการณ์ของการฟอกเงิน มักจะทำการแบ่งแยกกระบวนการการฟอกเงินออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การวางฐาน (Placement)
2. การเพิ่มลำดับชั้น (Layering) และ
3. การหลอมรวม (Integration)

1. การวางฐาน (Placement)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการฟอกเงิน การฟอกเงินเป็นธุรกิจที่มีความเข้มข้นของเงินสดสูง (Cash – Intensive) มีลักษณะที่ต้องรับเงินสดจากการประกอบอาชญากรรมจำนวนมาก (เช่น จากการขายยาเสพติดแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งมักจะจ่ายกันเป็นเงินสดโดยธนบัตร หรือ เงินย่อย) เงินสดจะถูกนำไปสู่ระบบการเงิน หรือระบบเศรษฐกิจชายปลึก หรือถูกลักลอบนำออกนอกประเทศ จุดมุ่งหมายของผู้ฟอกเงิน คือ การนำเงินสดไปจากสถานที่ที่ได้รับเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการเปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นทรัพย์สินรูปแบบอื่น ได้แก่ เช็คเดินทาง ธนาณัติ เป็นต้น ขั้นตอนนี้เป็นการปูพื้นฐานให้การฟอกเงินประสบความสำเร็จในขั้นตอนต่อไป

2. การเพิ่มลำดับชั้น (Layering)

ในขั้นตอนนี้จะมีการพยายามปกปิดหรือซ่อนเร้นแหล่งที่มา หรือความเป็นเจ้าของของเงินที่ได้มาโดยการทำธุรกรรมให้ซับซ้อนขึ้นเป็นลำดับชั้น ปกปิดร่องรอย หรือทำให้เป็นธุรกรรมนิรนาม ทำให้การติดตามตรวจสอบยากลำบากหรือเป็นไปไม่ได้ จุดมุ่งหมายของการวางลำดับชั้น คือ การสร้างภาพเพื่อแยกเงินที่ได้จากอาชญากรรมออกจากอาชญากรรม โดยจงใจสร้างธุรกรรมให้ดูซับซ้อนขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการติดตามตรวจสอบ

โดยทั่วไปการสร้างลำดับชั้นทำได้โดยการเคลื่อนย้ายเงินไปสู่หรือออกจากบัญชีธนาคารต่างประเทศของผู้ถือหุ้นในบริษัทบังหน้าผ่านทาง การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Fund Transfer – EFT)⁸ ซึ่งในแต่ละวันมีการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่นนี้ 500,000 ครั้ง มูลค่าเงินรวมกว่า 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่มีข้อมูลใดเพียงพอที่จะชี้ชัดว่าการโอนเงินครั้งหนึ่งครั้งใดเป็นเงินสะอาดหรือเงินสกปรก ดังนั้น จึงเป็นช่องทางที่ดีมากสำหรับนักฟอกเงิน การฟอกเงินในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การใช้ความซับซ้อนในเรื่องหุ้น ตลาดสินค้าฟิวเจอร์ และตัวแทนสินค้าตลาดล่วงหน้า เนื่องจากมีปริมาณธุรกิจแต่ละวันสูง และสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องระบุชื่อ โอกาสในการติดตามหาร่องรอยก็น้อยมากเช่นกัน⁹

⁸ นิกร เกร็กกุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 9.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

3. การหลอมรวม (Integration)

ขั้นตอนนี้คือขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ ซึ่งเงินจะถูกหลอมรวมเข้าไปในระบบการเงินและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกฎหมาย กลมกลืนกันไปกับทรัพย์สินอื่น ๆ ในระบบ การรวมเข้าไปของเงินที่ “ถูกฟอกสะอาด” ในระบบเศรษฐกิจถึงเป็นความสำเร็จของนักฟอกเงิน ทำให้เงินปรากฏเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อถึงขั้นตอนนี้แล้ว เป็นเรื่องยากที่สุดที่จะสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเงินที่ได้มาถูกต้องตามกฎหมายกับเงินที่ได้มาโดยการประกอบอาชญากรรม¹⁰

อย่างไรก็ตาม การอธิบายกระบวนการฟอกเงินโดยใช้ขั้นตอนพื้นฐาน 3 ประการนี้อาจไม่ชัดเจนในหลายๆ กรณี เช่น บางกรณีไม่มีการกระทำในขั้นตอนแรก หรือการวางฐานเลยก็ได้ เช่น การยกยอกหรือข้อโกงในสถาบันการเงินหรือวงราชการ หรือหลบหนีภาษี ที่เรียกกันว่าอาชญากรรมของโจรสวมสูท (White – Collar Crime) บางกรณี 3 ขั้นตอนพื้นฐานนี้อาจจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน หรืออาจจะคาบเกี่ยวกัน ขั้นตอนเหล่านี้จะเกิดขึ้นอย่างไรขึ้นอยู่กับกลไกที่อาชญากรใช้ รวมทั้งกฎเกณฑ์ขององค์กรอาชญากรรมนั้น เป็นต้น

2.1.3 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน¹¹

1. เงินจากการค้ายาเสพติด

แหล่งเงินจากอาชญากรที่ค้ายาเสพติด ถือว่าเป็นแหล่งการฟอกเงินที่ใหญ่ที่สุด เป็นเงินสกปรกที่สุดและมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

¹¹ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 64.

2. เงินจากการทุจริตในวงราชการ

การทุจริตในวงราชการเป็นที่มาของผลประโยชน์ ทั้งนี้หมายความรวมถึงข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง และรวมถึงทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งอาจจะมีผลประโยชน์ที่มีใช้ตัวเงินและที่เป็นเงินหรือทรัพย์สิน จึงอาจมีเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่สุจริตไหลเวียนเข้ามามากมาย เพราะฉะนั้นเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาทางการทุจริตในวงราชการโดยการกระทำที่ไม่สุจริต จึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงิน

นอกจากนี้ เงินสินบนบางอย่างก็เป็นเงินได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการให้หรือการรับสินบน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไป ถึงแม้ว่าการรับสินบนนั้น ๆ จะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับ หรือสินน้ำใจที่ได้รับจากการทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้นจึงมีการนำเงินสินบนเหล่านั้นมาฟอกเช่นเดียวกัน

3. เงินจากการทุจริตในภาคเอกชน

การทุจริตในกิจการธุรกิจก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีมักจะไม่ค่อยมีการกล่าวถึงนัก เช่น การสั่งซื้อสินค้าหรือการจ้างบริการในราคาที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง การยกยอกข้อโกงหรือทรัพย์สินในกิจการธุรกิจของพนักงาน หรือผู้บริหารกิจการนั้น ๆ ทำให้องค์กรธุรกิจนั้นต้องประสบกับภาวะขาดทุน แต่ในทางตรงกันข้ามกลับสร้างความร่ำรวยให้กับผู้บริหาร การฟอกเงินจึงทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาดูเหมือนว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

4. เงินที่ได้จากการฉ้อโกงประชาชน

บุคคลหรือนิติบุคคลบางรายมีวิธีหาเงินโดยไม่ชอบหลายวิธี เช่น การเล่นแชร์ลูกโซ่ หรือวิธีการหลอกลวงประชาชนให้มาร่วมลงทุนเพื่อหวังกำไรที่เป็นไปไม่ได้ หรือตั้งกำไรจากการเล่นหุ้นของสถาบันการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. เงินจากการเรียกค่าคุ้มครอง

การเรียกค่าคุ้มครองโดยผิดกฎหมายจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือประชาชนทำให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นจำนวนมากจนทำให้มีผู้เลียนแบบ และนำไปใช้ข่มขู่คนทั่วไป ทำให้เกิดความ

หวาดระแวงและเป็นที่ระแวงของประชาชน จึงต้องนำเงินที่ได้มาฟอกแล้วไปใช้เสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย

6. เงินจากวงการพนัน

วงการพนันต่าง ๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย มีเงินเดินสะพัดจำนวนมากมายจากวงการพนัน เงินจากแหล่งนี้จึงมีความต้องการที่จะนำไปฟอกเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเงินจากแหล่งนี้ผิดกฎหมายทั้งหมด เพียงแต่บางครั้งอาจจะไม่ต้องการเปิดเผยว่าได้มาจากที่ใดและมีจำนวนเท่าไร

7. เงินจากกิจการธุรกิจ

ในต่างประเทศการดำเนินธุรกิจใหญ่ ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย หากแต่การดำเนินกิจการนั้นตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง เช่น ประเทศแถบลาตินอเมริกา หรือประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างในแอฟริกาบางประเทศ จึงได้มีการนำเงินที่ได้จากประเทศเหล่านี้ไปไว้ยังแหล่งอื่นเพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงิน

นอกจากนี้ ธุรกิจบางประเภทที่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น ธุรกิจสถานบริการ สถานบันเทิงธุรกิจ ธุรกิจนายหน้าค้าที่ดิน จำเป็นต้องนำเงินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจดังกล่าวมาฟอกเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีสรรพากร เงินได้จากกิจการธุรกิจนำเข้าและส่งออก ที่มีการลักลอบหนีภาษีศุลกากร เช่น มีการสำแดงเท็จ การแจ้งราคาสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกไม่ตรงตามความเป็นจริงเพื่อหลีกเลี่ยงไม่เสียอากรหรือเสียให้น้อยลงก็จะต้องนำเงินดังกล่าวมาฟอกให้ถูกกฎหมายเพื่อให้รอดพ้นจากการถูกตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการค้าขายอัญมณี สินค้าประเภทแฟชั่นและสินค้าฟุ่มเฟือย ตลาดการค้าวัตถุโบราณและตลาดพระเครื่อง¹² เงินที่ได้จากตลาดการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ซื้อเป็นหลักในการตีราคาสินค้า ก็เป็นแหล่งที่มีการฟอกเงินด้วยเช่นกัน

¹² เมธี กุศลสร้าง, "กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 17.

8. เงินจากการค้าทางเพศ สิ่งลามก อนาจาร

เป็นเงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเพศ เช่น การประกอบกิจการสถานการค้าประเวณี การลักลอบนำหญิงหรือชายไปให้บริการทางเพศ ในอดีตที่ผ่านมาการหลอกลวงหญิงไทยไปค้าบริการทางเพศในต่างประเทศ ได้สร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชญากรเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการค้าสิ่งลามกอนาจาร ภาพ หรือสื่อลามกอนาจารก็สร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว รายได้จากการประกอบกิจการดังกล่าวนี้เป็นรายได้ที่เกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการฟอกเงินที่ได้มาจากธุรกิจประเภทนี้

9. เงินส่วนตัวที่ต้องปกปิด

เป็นเงินที่ต้องนำมาฟอกด้วยเหตุผลส่วนตัว เช่น เงินมรดก ซึ่งจะกั้นไว้เพื่อไม่ให้ญาติพี่น้องรับรู้ หรือเงินที่กั้นไว้เพื่อสร้างฐานอำนาจหรือผลประโยชน์ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ

10. เงินจากการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เป็นเงินที่ได้มาดัดแปลงไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เงินที่ได้มาจากการตัดไม้ทำลายป่า การทำเหมืองหิน เป็นต้น

11. เงินจากรัฐ

เงินที่รัฐหรือประเทศต่าง ๆ เป็นเจ้าของนำไปเก็บไว้เพื่อเอาไปทำการอย่างอื่นต่อไป โดยไม่ยอมให้ใครรู้ที่มาและที่ไปของจำนวนเงิน เช่น เงินราชการคืน เงินค่าสัมปทานต่าง ๆ เป็นต้น

12. อื่น ๆ

หมายถึง เงินที่ได้มาจากทางอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว มีทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย ซึ่งยังมีอีกมากมาย

2.1.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน¹³

การฟอกเงินในปัจจุบันสามารถเกิดขึ้นได้แทบทุกหนทุกแห่ง โดยทั่วไปนักฟอกเงินจะมองหาสถานที่ที่ความเสี่ยงน้อยต่อการถูกตรวจสอบ ซึ่งอาจจะเนื่องจากระบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ไม่มีประสิทธิภาพหรืออ่อนแอ เพราะจุดมุ่งหมายของการฟอกเงิน คือการนำเงินได้ผิดกฎหมายกลับไปให้ผู้ซึ่งประกอบอาชญากรรมได้ใช้

1. ธนาคารประเทศสวิตเซอร์แลนด์

เนื่องจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้ ถ้าธนาคารสวิสเห็นว่ามีกรร้องขอจากรัฐบาลว่าแหล่งที่มาของเงินเป็นแหล่งที่ไม่ชอบมาพากลก็จะเปิดเผยที่มาของเงินให้ทราบได้

2. สถาบันการเงินในหมู่เกาะแคริบเบียน

ประเทศหมู่เกาะเหล่านี้ทั้งที่เคยเป็นและเป็นอาณานิคมของประเทศทางยุโรป ได้แก่ แองโกลา ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และสเปน มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก แต่เนื่องจากระยะหลังผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำขายไม่ได้ราคา รวมทั้งเป็นสถานที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งเงินที่ใหญ่ที่สุดของโลก คือสหรัฐอเมริกาจึงเปลี่ยนมาเป็นแหล่งบริการฟอกเงิน

3. ประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน

การฟอกเงินของประเทศแถบนี้บางครั้งถูกกฎหมายเพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาของผู้ฝาก และจำนวนเงินเท่านั้น ไม่ได้เป็นการฟอกเงินอย่างจริงจัง แต่เป็นเพราะว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบำรุงประเทศได้อย่างพอเพียง จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ฟอกเงินจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินจากการพนัน เงินรายได้จากบริษัทจดทะเบียนที่หนีภาษี เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ โมนาโก ไชปีเรีย เป็นต้น

¹³ อรรถณพ ลิขิตจิตตะ, **ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**, หน้า 8 – 10.

4. ประเทศแถบศูนย์กลางการเงิน

ประเทศต่าง ๆ บริเวณศูนย์กลางการเงิน เช่น ในแปซิฟิกตอนใต้มีหมู่เกาะสำหรับบริการเงินที่ต้องพอกจากเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็ก ๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศส หรืออังกฤษที่เรียกว่าเกาะไอร์แลนด์แมน เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะ หรือประเทศที่มีฐานะเป็นอิสระ บางประเทศที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น ยิบรอลตา มอลตา และประเทศตามหมู่เกาะใหญ่น้อยต่าง ๆ

5. บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนันส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาตามแหล่งที่ไม่สามารถพัฒนาสถานที่นั้น ให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่ที่เคยมีเศรษฐกิจซบเซาเนื่องจากผู้คนมีความนิยมเปลี่ยนไปซึ่งแหล่งการพนันจะเป็นที่ล้างเงินให้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

6. ตลาดหุ้น

เป็นแหล่งที่เงินเปลี่ยนมือได้มากและผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับผู้ซื้อหรือผู้ขาย เพราะหุ้นเป็นตราสารการเงินที่เปลี่ยนมือได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ช่วงที่หุ้นมีการค้าขายมากสามารถทำการพอกเงินโดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมาก หรือตลาดหุ้นที่มีลักษณะการซื้อขายที่เก็งกำไรก็จะมีช่องทางให้เกิดการพอกเงินได้เช่นกัน

7. การค้าขายที่ดิน

ที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ถึงจะช้าแต่มีปริมาณมากและเป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงินในประเทศที่ยังไม่ค่อยพัฒนา เพราะที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้แต่ไม่สามารถขโมยได้ จึงมีการซื้อขายเปลี่ยนมือเป็นจำนวนมาก และราคาซื้อขายจะขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นสำคัญ ดังนั้นวิธีที่จะให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยการซื้อขายที่ดินในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่านายหน้าซื้อขายที่ดินก็เป็นกระบวนการพอกเงินอันหนึ่งเช่นกัน

8. สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด

แหล่งฟอกเงินเหล่านี้ได้ แก่สังหาริมทรัพย์มีค่า เช่น อัญมณีต่าง ๆ ซึ่งจะมีการซื้อขายให้แก่กันในราคาமிตรภาพ หรือการให้ด้วยสินน้ำใจอันเป็นสาเหตุแห่งการคอร์รัปชันและเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

9. การเปลี่ยนเป็นเงินสดอื่น ๆ

ปัจจุบันมีประเทศที่เปิดเสรีด้านการเงินมากขึ้นทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปอย่างยากลำบาก ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเงินเพื่อส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้น และมีจำนวนมากกว่าแต่ก่อน ประกอบกับการบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้บัตรเครดิตเป็นเงินสดในอีกประเทศหนึ่งนับเป็นกลไกอีกวิธีหนึ่งของการฟอกเงิน

10. การฟอกเงินโดยให้ผู้อื่นถือสินทรัพย์และรับเงินแทน

เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้ไว้ใจซึ่งมิใช่ญาติพี่น้องดูแลโดยมิได้ทำนิติกรรมใด ๆ ด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจ เมื่อเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตลงอย่างกะทันหันและมีได้กระทำการใด ๆ ไว้ล่วงหน้า เงินจำนวนนั้นจะถูกนำมาฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องเป็นของตนเองต่อไป

2.2 หลักการและความจำเป็นของการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

กฎหมายที่จะทำให้มาตรการป้องกันการฟอกเงินสัมฤทธิ์ผล มิใช่เพียงห้ามบุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือโอนย้ายเงินสกปรกให้แก่อาชญากร โดยกำหนดว่าเป็นความผิดทางอาญา แต่ประการสำคัญที่จะทำให้กฎหมายสัมฤทธิ์ผลจริง คือ ต้องกำหนดมาตรการติดตามเส้นทางการโอนย้ายเงินสกปรกให้ได้¹⁴

¹⁴ จิรนิติ หะวานนท์ , “มาตรการป้องกันการฟอกเงิน,” ใน **รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน**, หน้า 45.

การริเริ่มระหว่างประเทศที่สำคัญในการดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าว เริ่มจากคำแถลงการณ์เกี่ยวกับการป้องกันมิให้อาชญากรใช้ระบบธนาคารเพื่อการฟอกเงิน ปี ค.ศ. 1988 (1988 Statement on Prevention of Criminal Use of the Banking System for the Purpose of Money Laundering) ของคณะกรรมการเกี่ยวกับระเบียบและการกำกับดูแลธนาคารแห่งบาเซิลหรือคณะกรรมการแห่งบาเซิล (Basle Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices – The Basle Committee) ซึ่งมุ่งหมายกระตุ้นให้ธนาคารต่างๆ รับผิดชอบต่อกันไม่ให้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้นหรือฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยผ่านสิ่งที่เรียกว่า “แถลงการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับหลักจรรยาบรรณ” (A general statement of ethical principles) ซึ่งต่อมา FATF ได้นำหลักการเดียวกันมาปรับปรุงเป็นข้อแนะนำ 40 ประการ ทั้งนี้ โดยการขยายการใช้ให้รวมถึงสถาบันการเงินอื่นซึ่งมิใช่ธนาคาร (Non – bank institutions)¹⁵ ด้วย

บทบาทของธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ ถือเป็นหน่วยรอบแนวหน้า (Frontier) ในการต่อสู้กับการฟอกเงิน เพราะต้องเผชิญกับอาชญากรซึ่งต้องการยึดครองและใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เป็นเครื่องมือ หน้าที่ของสถาบันการเงินที่เป็นที่ยอมรับกันเป็นหลักสากล ประกอบด้วย¹⁶

ก. **หน้าที่ในการรู้จักลูกค้าของตน (Know Your Customer) หรือหน้าที่ในการให้ลูกค้าแสดงตน (Customer Identification)** สถาบันการเงินควรใช้มาตรการที่สมเหตุสมผลในการได้มาซึ่งข้อมูลแท้จริงเกี่ยวกับตัวลูกค้า ให้ลูกค้าแสดงตนโดยตรวจสอบเอกสารราชการที่บ่งชี้เฉพาะบุคคลที่เหมาะสม เช่น บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง รวมทั้งบันทึกข้อมูลของลูกค้า ทั้งลูกค้าประจำและขาจร กรณีนิติบุคคล สถาบันการเงิน ควรพิสูจน์การมีอยู่และโครงสร้างของลูกค้าจากทะเบียนสาธารณะ เช่น หนังสือรับรองแสดงการจดทะเบียน หรือหนังสือบริคณห์สนธิ เป็นต้น สำหรับกรณีตัวแทน ให้ตรวจสอบจากเอกสารการมอบอำนาจให้ถูกต้อง¹⁷ ที่สำคัญอีกประการคือ ฟังลึกเสียงไม่ให้มีบัญชีที่ไม่มีชื่อ หรือบัญชีปลอม หรือบัญชีที่ไม่สามารถระบุเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง

¹⁵FATF’s 40 Recommendations ข้อ 8.

¹⁶ นิกร เกริกกุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 47.

¹⁷ FATF’s 40 Recommendation ข้อ 10.

ข. **หน้าที่ในการตรวจตรา (Duty of Vigilance)** หรือการตรวจสอบธุรกรรมบางประเภทเป็นพิเศษ (Special surveillance of certain transactions) สถาบันการเงินมีหน้าที่เฝ้าตรวจธุรกรรมบางประเภทเป็นพิเศษ แม้จะไม่ปรากฏชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ซึ่งได้แก่

- ธุรกรรมมูลค่าสูง (เกินกว่าจำนวนที่ระบุ ซึ่งแล้วแต่แต่ละประเทศนั้นๆ จะกำหนด)
- ธุรกรรมที่ประกอบด้วยพฤติการณ์แวดล้อมที่ผิดปกติ ซึ่งอาจพิจารณาจากลักษณะหรือชนิดของธุรกิจนั้นๆ รวมทั้งวัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ทางธุรกิจและอาจรวมถึงบุคคลิกภาพหรืออุปนิสัยของลูกค้าด้วย¹⁸

ค. **หน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูล (Reservation of records)** ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการแสดงผลของลูกค้ำ หรือข้อมูลธุรกรรม และรายงานธุรกรรม หลักการที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้เก็บข้อมูลเป็นเวลา 5 ปี การเก็บรักษาข้อมูลเช่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในกรณีที่ต้องมีการสืบสวนเพื่อทราบเกี่ยวกับธุรกรรมและบุคคลที่อาจเกี่ยวข้อง กับอาชญากรรม การฟอกเงิน หรือในความผิดมูลฐาน นอกจากสถาบันการเงินมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการตรวจตรา ธุรกรรมที่น่าสงสัยเองแล้ว เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐก็จำเป็นต้องพึ่งพาข้อมูลเดียวกันในการสืบสวนและดำเนินคดี ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ หรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ศาล เป็นต้น

ง. **หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายโดยทั่วไป (Compliance with Laws)** ธนาคารและสถาบันการเงินควรดำเนินธุรกิจตามวิถีทางที่ถูกต้อง โดยยึดหลักจรรยาบรรณ (High ethical standards) และหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด และไม่พึงบริการใดๆ หากเห็นว่ามีเหตุผลทำให้เชื่อว่า ธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

จ. **หน้าที่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (Co-operation with Law enforcement agencies)** แม้จะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการต้องรักษาความลับของลูกค้า แต่ธนาคาร

---

¹⁸ United Nations International Drug Control Programmed (UNDCP), Model Law on money Laundering, Confiscation and International Cooperation in Relation to Drugs: Legal Advisory Programme November 1995, <http://www.imolin.org/ml95eng.htm> (24 January 2000).

และสถาบันการเงินอื่นๆ ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน ควรใช้มาตรการที่เหมาะสมที่จะทำได้ตามกฎหมายในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

จ. หน้าที่ดำเนินการภายในองค์กรเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน (Internal programmes against Money Laundering) ธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ ควรกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ชัดเจน ซึ่งควรประกอบด้วยข้อพิจารณาในเรื่องการมอบหมายแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในระดับจัดการเพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Compliance officers) ในแต่ละสาขา หรือ สำนักงาน การฝึกอบรม (Training) เพื่อส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ความเข้าใจที่ดีในการต่อต้านการฟอกเงิน การรวมศูนย์ข้อมูล (Centralization of Information) ตลอดจนถึงการตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานและประสิทธิภาพของระบบ

จากบทบาทและหน้าที่ของธนาคาร และสถาบันการเงินตามหลักการสากลข้างต้น หลักเกณฑ์ประการหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันของบรรดาสถาบันการเงินทั้งหลายก็คือ การรักษาความลับของลูกค้า โดยมีกฎหมายให้ความคุ้มครองอยู่ด้วย ทำให้การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของลูกค้าทำได้ยากลำบาก หรือไม่สะดวกเท่าที่ควร หรือ สามารถทำได้แต่ก็ล่าช้าจนการตรวจสอบข้อมูลมิได้ ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากเงินได้จากการประกอบอาชญากรรมเหล่านั้นถูกโยกย้ายไปที่อื่นหมดแล้ว จากความไม่เท่าเทียมกันของกฎหมายในแต่ละประเทศนี้เองที่ทำให้สถาบันการเงินตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเสมอมา ด้วยเหตุนี้บรรดาประเทศที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจึงได้พยายามหามาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมา รวมทั้งได้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการฟอกเงินโดยเฉพาะการกำหนดวิธีการเพื่อให้สถาบันการเงินมีส่วนดำเนินการร่วมด้วย เช่น การกำหนดให้ลูกค้าของธนาคารหรือสถาบันการเงินต้องแสดงตนที่แท้จริง (Customer Identification) โดยไม่อนุญาตให้ใช้ชื่อปลอม นามแฝง หรือใช้รหัส หรือกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานข้อมูลทางการเงินในจำนวนที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด เงินที่ผิดปกติหรือน่าสงสัย ต่อหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น¹⁹

¹⁹ วีระพงษ์ บุญญเษาศ, “บทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน กับ การฟอกเงิน,” **รวมความและสารนำรู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน**, หน้า 113-114.

โดยที่วัตถุประสงค์เบื้องต้นที่ให้รายงานและแสดงตนก็เพื่อให้ปรากฏ "ร่องรอยทาง กระดาษ" ที่สำคัญ นอกจากนี้จะทราบชื่อที่อยู่ อาชีพการงานแล้ว ยังพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของ เงินจำนวนมากมายที่นำมาใช้ทำธุรกรรม นอกจากนี้ยังทราบถึงความเคลื่อนไหวของกระแสเงิน ตราภายในประเทศหรือเงินตราที่นำเข้ามาหรือส่งออกนอกประเทศ หรือที่ฝากไว้ในสถาบันการเงิน ต่าง ๆ การทราบข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่บรรลุดังวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้²⁰

1. ช่วยให้การสืบสวนสอบสวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นไปได้ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องขอข้อมูลจากบัญชีลับของธนาคาร
2. ช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐมีทางเลือกที่จะบังคับใช้กฎหมายได้ครอบคลุมมากขึ้น กล่าวคือ อาจบังคับใช้ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หากเข้าหลักเกณฑ์ ตามกฎหมายนี้ แต่ถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายนี้ก็อาจใช้กฎหมายอาญาอื่น ๆ หากภายหลัง ตรวจสอบพบว่าการเพิกเฉยไม่ยื่นรายการเสียภาษีให้ถูกต้อง ซึ่งการเพิกเฉยไม่รายงานนี้ก็จะมีความ ผิดทางอาญาด้วยเช่นกัน ถือเป็น การติดอาวุธชิ้นใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ปราบปราม
3. ช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งข้อสังเกตได้โดยง่ายว่าผู้มีหน้าที่ต้องรายงานและแสดง ตนตามกฎหมายนี้แต่กลับเพิกเฉยไม่รายงานนั้น น่าจะมีพินิจว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือมีการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งจะได้ทำการสืบสวนสอบสวนต่อไป
4. เป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพราะถ้าไม่รายงานและ แสดงตน หรือรายงานเท็จก็ต้องรับโทษทางอาญาซึ่งจะไม่คุ้มกับการเสี่ยง
5. เพื่อให้ทราบการไหลเวียนของเงินตราที่ใช้ทำธุรกรรมเป็นไปตามกลไกของตลาดอย่าง อิสระซึ่งสามารถตรวจสอบได้

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้นำหลักการเกี่ยวกับการรายงานและแสดงตนตาม Model Law on Money Laundering ของ UNDCP มาบัญญัติไว้ใน หมวด 2 การรายงาน และการแสดงตน ตั้งแต่ มาตรา 13 ถึง มาตรา 23 โดยมีรายละเอียดดังนี้²¹

²⁰ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, غام — ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 77 – 78.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26 – 27.

1. มาตรา 13 และ 14 เรื่องกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรม มีที่มาจาก Article 12 ของ Model Law
2. มาตรา 16 เรื่อง กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม มีที่มาจาก Article 12 ของ Model Law
3. มาตรา 19 เรื่อง การรายงานการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสุจริตหากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใด ผู้รายงานไม่ต้องรับผิดชอบ มีที่มาจาก Article 16 ของ Model Law
4. มาตรา 20 และ 21 ซึ่งกำหนดให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม และจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมต่าง ๆ ด้วย มีที่มาจาก Article 5 ของ Model Law
5. มาตรา 22 ซึ่งกำหนดให้สถาบันการเงินเก็บรักษาข้อมูลตาม ข้อ 4 เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า มีที่มาจาก Article 9 ของ Model Law

2.2.1 การรายงานการทำธุรกรรม

2.2.1.1 การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน²²

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 13 บัญญัติว่า “เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อ สำนักงานเมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

(1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ

---

²² สี่หนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความใน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วินเนอร์ เอเซีย เทรด จำกัด, 2544), หน้า 89-91.

(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็ นธุรกรรมตาม(1) หรือ (2) หรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่น่าสงสัยว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรือ อาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือ ยกเลิก ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับ ธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า”

กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดว่า เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปรากฏว่า ธุรกรรมดังกล่าวเป็น

1. ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป
2. ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

ดังนั้น เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน เช่น การฝากเงิน การถอนเงิน การโอนเงินสด การซื้อตราสารการเงินด้วยเงินสด เช่น นำเงินสดมาซื้อ เช็ค ดราฟต์ การจ่ายเงินสดเพื่อชำระหนี้ และปรากฏว่าธุรกรรมนั้นมีการใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเป็นธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือในกรณีที่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าจะเป็ นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ สองล้านบาท หรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือไม่ก็ตาม สถาบันการเงินจะต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จึงพอสรุปได้ว่า หากมีลูกค้ามาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินดัง

1) ลูกค้านำเงินสดมาจำนวนสามล้านบาท เพื่อมาฝากธนาคาร ในบัญชีเงินฝากของบุคคลคนเดียวกัน โดยแยกเงินสดเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งล้านห้าแสนบาท ส่วนที่สอง จำนวนหนึ่งล้านห้าแสนบาท กรณีดังกล่าว ก็ไม่ต้องรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด เพราะไม่เกินสองล้านบาท แต่อาจจะต้องรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพราะเป็นธุรกรรมที่ได้กระทำโดยหลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องถูกรายงานเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสด ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้นจะต้องรายงานธุรกรรมทั้งสองรายการ

2) ลูกค้านำเงินสดมาจำนวนสามล้านบาท เพื่อนำมาซื้อ แคชเชียร์เช็ค จำนวนสองฉบับ ฉบับแรกจำนวนสองล้านบาท และอีกฉบับจำนวนเงินหนึ่งล้านบาท เพื่อส่งจ่ายให้กับบุคคลสองคนก็ให้รายงานเฉพาะธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนสองล้านบาทมาซื้อ แคชเชียร์เช็ค แต่แคชเชียร์เช็คอีกฉบับที่นำเงินสดจำนวนหนึ่งล้านบาทมาซื้อไม่ต้องรายงาน เพราะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนไม่เกินสองล้านบาท

3) ลูกค้านำเงินจำนวนสามล้านบาท โดยถอนเงินแล้ว ได้นำเงินสดจำนวน สองล้านบาทเข้าบัญชีเงินฝากให้นาย ก. และเงินสดอีกหนึ่งล้านบาทได้นำเข้าบัญชีเงินฝากของ นาย ข. ดังนี้ ให้รายงานการทำธุรกรรมการถอนเงินจำนวนสามล้านบาท และรายงานการทำธุรกรรมการฝากเงินเข้าบัญชีนาย ก. จำนวนสองล้านบาท สำหรับธุรกรรมการฝากเงินเข้าบัญชีนาย ข. ไม่ต้องรายงานเพราะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนไม่เกินสองล้านบาท

4) ลูกค้าได้จดทะเบียนที่ดินเป็นเงินจำนวนห้าล้านบาท หรือมากกว่าห้าล้านบาทเพื่อเป็นหลักประกันการกู้เงินจากธนาคาร ธนาคารต้องรายงานการทำธุรกรรม หากไม่ถึงห้าล้านบาทไม่ต้องรายงาน

จะเห็นได้ว่าสถาบันการเงินไม่จำเป็นต้องรายงานการทำธุรกรรมของลูกค้านำเงินสดมาฝากธนาคาร แต่จะรายงานเฉพาะการทำธุรกรรมที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้นและในขณะเดียวกันหากมีการทำธุรกรรมที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดสถาบันการเงินก็ต้องมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมนั้น ๆ ทุกเรื่องทุกรายการโดยไม่มีข้อยกเว้นเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดข้อยกเว้น

บางประการมีให้สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือไม่ก็ตาม กล่าวคือ

(1) ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี รัชทายาท หรือพระบรมวงศ์ ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า เป็นคู่กรณี

(2) ธุรกรรมที่รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคู่กรณี

(3) ธุรกรรมที่มูลนิธิตั้งต่อไปนี้เป็นคู่กรณี

(ก) มูลนิธิชัยพัฒนา

(ข) มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

(ค) มูลนิธิสายใจไทย

(4) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำกับสถาบันการเงินเว้นแต่

(ก) ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินในประเทศโดยใช้บริการบาทเนตตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริการบาทเนตหรือที่เป็นการโอนเงินข้ามประเทศระหว่างธนาคารโดยใช้บริการของ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, Limited Liability Co-operative Society (S.W.I.F.T.s.c)

(ข) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพด้วย

(ค) ธุรกิจเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด

(5) การทำสัญญาประกันวินาศภัย เว้นแต่การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันวินาศภัยที่คาดว่าจะต้องจ่ายตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

(6) การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือ การได้มาโดยการครอบครองหรือโดยอายุความตามมาตรา 1382 หรือมาตรา 1401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.2.1.1.1 แนวทางการปฏิบัติโดยทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม²³

ตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน ฉบับเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดแนวทางในการรายงานธุรกรรมไว้ดังนี้

1. การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินที่มีนิติบุคคล เฉพาะกิจตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ต้องแยกกันรายงาน โดยสถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรมที่ลูกค้าทำกับสถาบันการเงินนั้นๆ และนิติบุคคลเฉพาะกิจรายงานการทำธุรกรรมที่ลูกค้าทำกับนิติบุคคลเฉพาะกิจ เนื่องจากสถาบันการเงินและนิติบุคคลเฉพาะกิจเป็นนิติบุคคลต่างกัน

นิติบุคคลเฉพาะกิจ หมายถึงนิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ อันได้แก่พระราชกำหนดนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ พ.ศ. 2540 และบริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 92-93.

2. การรายงานธุรกรรมเงินสด ให้ยึดถือการบันทึกทางบัญชีของสถาบันการเงินที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ โดยรายงานธุรกรรมเงินสดเฉพาะกรณีที่มีการรับหรือจ่ายเป็นเงินสดเท่านั้น

การทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด เช่น ฝากเงินสด ถอนเงินสด การซื้อตราสารการเงินด้วยเงินสด(เช่นการนำเงินสดมาซื้อเช็ค ดราฟต์) การขายตราสารการเงินซื้อเงินตราต่างประเทศขายเงินตราต่างประเทศ

3. กรณีธุรกรรมที่ต้องรายงานเป็นธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจหากมีการทำธุรกรรมที่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องรายงาน ณ สถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจนั้นก็มึหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย แต่หากสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ ก็เป็นธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงานตามความในกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ตัวอย่างเช่น ธนาคารพาณิชย์นำเงินมาฝากยังธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยธนาคารอาคารสงเคราะห์เป็นผู้รับทำธุรกรรม ธนาคารอาคารสงเคราะห์จะต้องรายงานการทำธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ แต่ในทางตรงข้าม หากธนาคารอาคารสงเคราะห์นำเงินมาฝากยังธนาคารพาณิชย์โดยธนาคารพาณิชย์เป็นผู้รับทำธุรกรรม ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมของธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพราะเป็นธุรกรรมที่กระทำโดยธนาคารอาคารสงเคราะห์ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเป็นคู่กรณี

4. การรายงานธุรกรรมที่โดยปกติสถาบันการเงินไม่อาจจัดให้ผู้ทำธุรกรรมลงลายมือชื่อหรือบันทึกข้อเท็จจริงให้ครบถ้วนได้ เช่น ผู้ทำธุรกรรมอยู่ต่างประเทศหรือธุรกรรมระหว่างสถาบันการเงิน ในกรณีดังกล่าว สถาบันการเงินจะใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเป็นแบบเดียวกันกับแบบ ปปง. โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดให้สถาบันการเงินสามารถออกแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของตนเองเพื่อใช้งาน และรายงานการทำธุรกรรมไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ตามรูปแบบการสร้างแฟ้มข้อมูลจากแบบรายงาน ปปง. ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้ ซึ่งแต่ละ

สถาบันการเงินอาจสร้างแบบการรายงานของตนเองออกใช้ได้โดยไม่ต้องใช้แบบ ปง. ของสำนักงาน เพียงแต่แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สถาบันการเงินสร้างขึ้นใหม่นั้น ต้องมีข้อมูลครบถ้วนเป็นแบบเดียวกันกับแบบ ปง. และได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานก่อนเท่านั้น ทั้งนี้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความประสงค์ให้สถาบันการเงินเกิดความสะดวกรวดเร็ว และมีความคล่องตัวในการรายงานการทำธุรกรรม

5. การเก็บรักษาเอกสารต้นฉบับนั้น ให้เก็บโดยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยวิธีการอื่นใดที่สามารถทำให้เห็นเป็นภาพเอกสารต้นฉบับได้

6. สถาบันการเงินจะต้องแจ้งผลสรุปการรายงานการทำธุรกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้มาให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ทุกระยะ 6 เดือนโดยให้แจ้งเป็นหนังสือมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือส่งเป็น Email มาที่ info@amlo.go.th ตามแบบที่กำหนดไว้ สำหรับในแต่ละระยะเวลาของเดือนใดที่ไม่มีการทำธุรกรรมก็ให้แจ้งมาในสรุปผลการรายงานการทำธุรกรรมด้วย

สถาบันการเงินใดที่ไม่ได้แจ้งสรุปผลการรายงานการทำธุรกรรมตามความในข้อนี้ จะถือว่าสถาบันการเงินนั้นไม่มีการทำธุรกรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ไม่มีรายงานดังกล่าวเลย

2.2.1.1.2 การรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน²⁴

ตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน ฉบับเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดแนวทางในการรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ดังนี้

1. ในกรณีที่มีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินและมีการใช้เงินสดเป็นปัจจัยในการชำระเงิน(ไม่ใช่การทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดโดยตรง เช่นการฝาก หรือถอน

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 93-96.

เป็นเงินสด) ให้สถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นหลัก โดยใช้แบบ ปง.1-02 หรือ แบบ ปง.1-04-2 แล้วแต่กรณี

2. ในกรณีที่มีการทำธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินในประเทศ โดยใช้บริการบาทเน็ต ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริหารบาทเน็ต หรือที่เป็น การโอนเงินข้ามประเทศระหว่างธนาคารโดยใช้บริการของ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, limited liability Co-operative Society (S.W.I.F.T.s.c.) และใช้ เงินสดเป็นปัจจัยในการทำธุรกรรม มีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป ให้รายงานการ ทำธุรกรรมโดยใช้แบบ ปง.1-02 แต่เพียงแบบเดียว

3. การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็น อสังหาริมทรัพย์ เช่นที่ดิน ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง สิ่งปลูกสร้าง ตึกกรมบ้านช่อง อนุสาวรีย์ สะพาน เจดีย์ เป็นต้น ให้ถือวันที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเป็นวันที่ทำธุรกรรม เช่น วันจดทะเบียน จำนวนที่ดิน ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึง สังหาริมทรัพย์บางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการ จดทะเบียนสิทธิเป็นหลักประกันด้วย เช่น การจดทะเบียนจำนองเครื่องจักร เป็นต้น

สำหรับสังหาริมทรัพย์ประเภทอื่นๆ ที่ไม่ต้องจดทะเบียน สิทธิ ให้ถือวันที่ทำสัญญาจำนำหรือวันที่ทำสัญญาเปลี่ยนแปลงสิทธิในสังหาริมทรัพย์นั้นๆ เป็นวันที่ทำธุรกรรม

กรณีการไถ่ถอนการจำนอง ให้ใช้วันที่สถาบันการเงินทำ นิติกรรมกับลูกค้าเกี่ยวกับการไถ่ถอนตามสัญญาจำนองเป็นวันที่ทำธุรกรรม ทั้งนี้ การรายงานการ ทำธุรกรรมดังกล่าว ให้ถือเอามูลค่าทรัพย์สินเป็นหลักในการรายงาน

4. กรณีที่ทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์หากราคาประเมิน ของสำนักงานที่ดินกับราคาประเมินของสถาบันการเงินมีความแตกต่างกันให้ใช้ราคาประเมินที่สูง กว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณามูลค่าทรัพย์สินที่ต้องรายงาน แต่สำหรับสังหาริมทรัพย์ที่ต้องราย งานการทำธุรกรรมก็ให้ใช้ราคาประเมินของสถาบันการเงิน หรือมูลค่าของทรัพย์สิน ณ วันที่มีการ บันทึบบัญชีเป็นเกณฑ์ในการรายงาน

5. สถาบันการเงินจะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินเป็นคู่กรณีทั้งในฐานะผู้ซื้อหรือผู้ขายด้วย หรือในฐานะอื่นใดที่สถาบันการเงินเป็นคู่กรณีทุกครั้งทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงการที่สถาบันการเงินจัดซื้อหรือขายหรือทำธุรกรรมกับสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ดังตัวอย่างเช่น

ก. ธนาคาร ก. ซื้อที่ดินจากนาย ข. ที่จังหวัดสุพรรณบุรี 1 แปลงราคาสิบล้านบาท เพื่อตั้งสาขาของธนาคาร ทำสัญญาซื้อขายกันที่สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ในกรณีเช่นนี้ถือว่าธนาคาร ก. เป็นคู่กรณีในการทำธุรกรรมกับ นาย ข. ธนาคาร ก. จะต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน แต่สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรีไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมทั้งนี้เพราะสำนักงานที่ดินได้รับยกเว้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 15

ข. ในกรณีที่ธนาคารซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์มูลค่าตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป ไม่ว่าจะจ่ายเป็นเงินสดหรือเช็คธนาคารไม่ต้องรายงาน เว้นแต่มูลค่าเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไปหรือกว่านั้น

6. การทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นการเช่าอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ ให้ถือเอามูลค่าของทรัพย์สินที่เช่าเป็นเกณฑ์ในการรายงาน และให้วันที่ทำสัญญาเช่าเป็นวันที่ทำธุรกรรม

ในกรณีที่เป็นการเช่าทรัพย์สินแต่เพียงบางส่วน ให้ถือเอามูลค่าของทรัพย์สินเฉพาะส่วนนั้นเป็นเกณฑ์ในการรายงาน เช่น การเช่าพื้นที่ในอาคาร ให้ถือเอามูลค่าของพื้นที่เฉพาะส่วนที่เช่าเป็นมูลค่าของทรัพย์สิน เป็นเกณฑ์ในการรายงาน

7. การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินให้ถือหลักปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

7.1 กรณีทรัพย์สินที่ทำธุรกรรมมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาท หรือกว่านั้นขึ้นไป การพิจารณาวันที่ทำธุรกรรมตามข้อนี้ ให้ถือเอาแนวทางปฏิบัติตามข้อ 3 เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

7.2 กรณีธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้กระทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันมีมูลค่าทรัพย์สินรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาท หรือกว่านั้นขึ้นไป การพิจารณาวันที่ทำธุรกรรมตามข้อนี้ ให้ถือวันที่ทำสัญญาประธานกับสถาบันการเงิน เป็นวันที่ทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น

ทำสัญญากู้เงินจำนวนสิบล้านบาท โดยมีที่ดินสิบแปลง ๆ ละ 1 ล้านบาทมาจดจำนองเป็นหลักประกัน เป็นการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันคือการกู้เงินซึ่งกรณีดังกล่าว มีมูลค่าทรัพย์สินรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปต้องรายงาน โดยให้ถือเอาวันที่ทำสัญญากู้เงินซึ่งเป็นสัญญาประธานเป็นวันที่ทำธุรกรรม ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า การทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว ทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องรายงานอยู่แล้วด้วย หากทรัพย์สินนั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องรายงานก็ไม่ต้องรายงาน

8. ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือ หรือเครื่องจักรกล ให้มีความหมายดังต่อไปนี้

8.1 เครื่องมือ หมายถึง สิ่งของที่ใช้ในการทำงาน

8.2 เครื่องจักรกล หมายถึง สิ่งที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนหลายชิ้น สำหรับใช้ก่อกำเนิดพลังงาน เปลี่ยน หรือแปลงสภาพ พลังงาน หรือส่ง พลังงานอื่นใด และให้หมายความรวมถึงเครื่องอุปกรณ์ เช่น สายพาน เพลาเกียร์ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำงานสนองกันด้วย รวมทั้ง กล อุปกรณ์ที่ประกอบขึ้นเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตลอดจนเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการส่งถ่ายแรงไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติทำหน้าที่เหมือนสมองกล ใช้สำหรับแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่ง่ายและซับซ้อนโดยวิธีทางคณิตศาสตร์ ด้วย

ทั้งนี้ การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามข้อ 8.1 และข้อ 8.2 จะต้องเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย

2.2.1.1.3 ประเภทของธุรกรรมที่ทำกับสถาบันการเงิน²⁵

ในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินสามารถแยกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ ธุรกรรมที่ใช้เงินสด ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย อธิบายได้ดังนี้

ก. ธุรกรรมที่ใช้เงินสด

ธุรกรรมที่ใช้เงินสด หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรมสัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับสถาบันการเงินที่กระทำโดยเงินสด

เงินสด หมายความว่า ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

การทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด เช่น ฝากเงินสด ถอนเงินสด การซื้อตราสารการเงินด้วยเงินสด (เช่น การนำเงินสดมาซื้อเช็ค ดราฟต์) การขายตราสารการเงิน ซื้อเงินตราต่างประเทศ ขายเงินตราต่างประเทศ

ข. ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน

1. ทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์ เช่น ตราสารการเงิน ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน(ที่เป็นตราสาร) หมายถึง กิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรมสัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับสถาบันการเงินที่กระทำโดยใช้ตราสารการเงิน ธุรกรรมที่เป็นสังหาริมทรัพย์(ตราสารการเงิน) ได้แก่ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการซื้อ/ขาย ตราสารการเงินในตลาดเงิน และตลาดทุน รวมถึงกิจการทางการเงินต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน การรับรอง ออวัล
ตั๋วเงินต่างๆ

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 96 – 97.

- 1.2 เช็ค (เช่น เช็ควงเวียนบุคคล เช็ควงเวียนของขบวนการ เช็ควงเวียน
ทาง)
- 1.3 ดราฟต์
- 1.4 บัตรเงินฝาก
- 1.5 พันธบัตรต่างๆ
- 1.6 หลักทรัพย์ หน่วยลงทุน ตราสารอนุพันธ์
- 1.7 การให้สินเชื่อลักษณะต่างๆ(เช่นเงินกู้ เงินเบิก
เกินบัญชี L/C ธุรกิจให้เช่าซื้อ)
- 1.8 การทำประกันชีวิต ประกันวินาศภัย

2. ทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์

ทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น การซื้อ ขาย
โอน ค่าประกัน ที่ดิน อาคารสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น

ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหมายถึง กิจกรรมที่
เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใดๆ กับสถาบันการเงินซึ่งใช้ทรัพย์สินประกอบ
การทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการนั้น

ประเภทธุรกรรม เช่น จำนอง การขายฝาก

ประเภททรัพย์สินที่ใช้ทำธุรกรรม เช่น ที่ดิน ที่ดิน

และสิ่งปลูกสร้าง สิ่งปลูกสร้าง

วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม เช่น ใช้ ที่ดินเป็น
หลักประกันในการขอสินเชื่อ

ค. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ธุรกรรมทุกประเภทโดยไม่

คำนี้จะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือธุรกรรมที่
เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือไม่ก็ตาม

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า

1. ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไป จากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ
2. ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ ในเชิงเศรษฐกิจ
3. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ
4. ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

2.2.1.2 การรายงานของสำนักงานที่ดิน²⁶

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15 บัญญัติว่า ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมหรือ

(3) เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 100 – 114.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัดสำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

2. เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

นอกจากสถาบันการเงินที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าวมาแล้วข้างต้น อีกหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานครสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานที่ดินเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงิน โดยการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาเปลี่ยนสภาพเป็นที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์

ด้วยเหตุนี้เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ และการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือเมื่อธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไม่ว่าจะมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเท่าไร หรือเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าเป็นจำนวนเท่าไรก็ตาม สำนักงานที่ดินต้องมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้ไม่ต้องรายงาน

1. การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ

2. การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นมีสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี

2.2.1.2.1 การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ทำกับสำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานครสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ทำกับสำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอแยกได้ดังนี้

1. การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์และมีการชำระด้วยเงินสด เช่น การซื้อขาย ขายฝาก จำนอง แล้วชำระราคากันเป็นเงินสด ตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

2. การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์นั้นมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

3. เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า

3.1 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ

3.2 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

3.3 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือ

3.4 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือ
อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือ
หลายครั้ง

2.2.1.2.2 การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
ส่วนใหญ่จะมีคู่กรณี 2 ฝ่ายคือ ผู้โอน และผู้รับโอน

สิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่สามารถจดทะเบียนได้ สามารถแยกได้ดังนี้

1.การจดทะเบียนสิทธิ เช่น

- 1.1 สิทธิเหนือพื้นดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์มาตรา 1410
- 1.2 สิทธิเก็บกิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์มาตรา 1417
- 1.3 ภาระจำยอม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา 1387
- 1.4 บุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 241
- 1.5 สิทธิการเช่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา 537
- 1.6 สิทธิการเช่า ตามพระราชบัญญัติการเช่า
อสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม
พ.ศ. 2542
- 1.7 กรรมสิทธิ์ซึ่งได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์ ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382

2.การจดทะเบียนนิติกรรมเช่น

- 2.1 การเช่าอสังหาริมทรัพย์มีกำหนดว่าสามปีขึ้นไป หรือกำหนดตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 538
- 2.2 การเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรมที่กำหนดเวลาเช่าไว้เกินสามสิบปีแต่ไม่เกินห้าสิบปี ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ.2542 มาตรา 4
- 2.3 การจำนอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702
- 2.4 การไถ่ถอนจำนอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 744
- 2.5 การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 456
- 2.6 การขายฝาก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 491
- 2.7 การให้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 525

2.2.1.2.3 การทำธุรกรรมที่มีสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี สำนักงานที่ดิน ไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น

เมื่อมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์กับสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา หรือสำนักงานที่ดินอำเภอและเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ เมื่อมีการชำระด้วยเงิน

สดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเมื่อสั่งหาทรัพย์สินที่มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา หรือสำนักงานที่ดินอำเภอ จะต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นๆ ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทราบ

แต่ในกรณีที่การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมกับสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา หรือสำนักงานที่ดินอำเภอ นั้น มีสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บรราชเงินทุน อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ กฎหมายยกเว้นให้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น ทั้งนี้เพราะสถาบันการเงินไม่ว่าจะเป็นธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทหลักทรัพย์ บรราชเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บรราชเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย สหกรณ์ออมทรัพย์หรือสถาบันการเงินอื่นๆ ล้วนประกอบอาชีพ หรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ จะมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ธนาคารพาณิชย์จะประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด หรือ ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศหรือหรืออย่างกรณีของบริษัทหลักทรัพย์ จะประกอบธุรกิจประเภท การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ การค้าหลักทรัพย์การเป็นที่ปรึกษาการลงทุนการจดจำหน่วยหลักทรัพย์การจัดการกองทุนรวม การจัดการกองทุนส่วนบุคคล สถาบันการเงินไม่ได้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดสถาบันการเงินไม่อยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้กระทำความผิด อีกทั้งสถาบันการเงินก็มีหน้าที่ต้องรายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้

สถาบันการเงินจัดตั้งขึ้นโดยมีกฎหมายรองรับ กฎหมายแต่ละฉบับ จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งสถาบันการเงิน กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ กำหนดวัตถุประสงค์ และบทกำหนดโทษในกรณีที่ฝ่าฝืนไม่ดำเนินการ หรือดเว้นการดำเนินการ ตามที่กฎหมายกำหนดมีรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงเป็นผู้กำกับ ดูแลรับผิดชอบ สถาบันการเงินจึงเป็น

หน่วยงานที่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลให้ทำหน้าที่ที่สำคัญ คือมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อสกัดกั้นการฟอกเงินของอาชญากรรม

กฎหมายกำหนดยกเว้นให้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมในกรณีที่มีสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี อย่างไรก็ตามสถาบันการเงินนั้นๆ ก็ยังมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานอยู่นั่นเอง กล่าวคือสถาบันการเงินจะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินเป็นคู่กรณีทั้งในฐานะผู้ซื้อหรือผู้ขาย ซึ่งผู้ทำธุรกรรมคือสถาบันการเงิน ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงสถาบันการเงินจัดซื้ออสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกล่าวคือ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย

2.1.1.2.4 การโอนทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป
2. เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือ
3. เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ แต่มีข้อยกเว้นในกรณีที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ที่เป็น การโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นย่อมตกทอดแก่ทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1599 การโอนในทางมรดกให้แก่ทายาท

คือการที่ทายาทนำมรดกของผู้ตายมาแบ่งปันกัน ตลอดจนเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์จากผู้ตายมาเป็นของทายาท มรดกย่อมตกทอดแก่ทายาทโดยสิทธิตามกฎหมายหรือโดยพินัยกรรมแล้วแต่กรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1603 ผู้จะรับมรดกที่เรียกว่าทายาท จึงมี 2 ชนิด คือ

1. ผู้รับพินัยกรรม คือ บุคคลที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมระบุไว้ว่าจะยกทรัพย์สินใดให้กับผู้รับพินัยกรรมคนใดจะเป็นทายาทหรือบุคคลใดก็ได้

2. ทายาทโดยธรรม คือ บุคคลที่เป็นญาติและมีสิทธิที่จะได้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 บัญญัติว่าทายาทโดยธรรมมีหลักลำดับเท่ากัน และภายใต้บังคับแห่งมาตรา 1630 วรรค 2 แต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้สืบสันดาน
2. บิดามารดา
3. พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
4. พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน
5. ปู่ ย่า ตา ยาย
6. ลุง ป้า น้า อา

คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ก็เป็นทายาทโดยธรรมภายใต้บังคับของบทบัญญัติพิเศษแห่งมาตรา 1635 เช่น ถ้าผู้สืบสันดานยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตรหรือในกรณีที่มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันและยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือถ้าไม่มีผู้สืบสันดานแต่มีบิดามารดาแล้วแต่กรณีคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหนึ่ง

ภายใต้บังคับมาตรา 1630 วรรคสอง หมายความว่า ในกรณีที่มีผู้สืบสันดานคนใดยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่กัน แล้วแต่กรณี และมีบิดามารดายังมีชีวิตอยู่ ในกรณีเช่นนั้นให้บิดามารดาได้ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าเป็นทายาทชั้นบุตร

เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นย่อมตกทอดแก่ทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1599 การโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทเป็นการได้ทรัพย์สินมาทางอื่นนอกจากนิติกรรม การได้มรดกมาในลักษณะเช่นนี้ มีคำพิพากษาฎีกาที่ 1619/2506 วินิจฉัยไว้ดังนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1599 ทายาทย่อมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์มรดกตั้งแต่เจ้ามรดกตาย แม้จะยังไม่ได้จดทะเบียนสิทธินั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1299 ก็ตาม และคำพิพากษาฎีกาที่ 1812/2506 วินิจฉัยว่าเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายที่ดินที่ระบุไว้ในพินัยกรรมย่อมตกให้แก่ผู้รับพินัยกรรมทันทีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1673 โดยมีต้องทำการรับมรดกและเข้าครอบครองที่ดินนั้น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การตกทอดทางมรดกจากผู้ตายมายังทายาท เป็นการที่ทายาทได้มรดกมาโดยทางอื่น ไม่ใช่นิติกรรม แม้ไม่จดทะเบียนการได้มาก็ถือว่าไม่บริบูรณ์เพราะยังมีผลอยู่ เพียงแต่ถ้าไม่จดทะเบียนจะมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไม่ได้ และสิทธิอันยังไม่ได้จดทะเบียนนั้น จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริตและได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้วไม่ได้ ทั้งนี้โดยนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1299 ววรรคสอง

การโอนทางมรดกให้แก่ทายาท เป็นไปตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 81 กล่าวคือการขอจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มาโดยทางมรดก ผู้รับมรดกจะต้องนำหลักฐานสำหรับที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินพร้อมด้วยหลักฐานในการได้รับมรดก มายื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐาน และเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นทายาทแล้วเจ้าหน้าที่จะทำการประกาศโดยทำหนังสือปิดไว้ในที่เปิดเผยมีกำหนดหกสิบวัน ณ สำนักงานที่ดินท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ เขตหรือที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ ที่ทำการแขวงหรือที่ทำการกำนันและบริเวณที่ดินนั้นแห่งละหนึ่งฉบับ และพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือส่งประกาศดังกล่าวให้บุคคลที่ผู้ขอแจ้งว่าเป็นทายาททุกคนทราบเท่าที่สามารถทำได้ หากไม่มีผู้ใดโต้แย้งภายในกำหนดเวลาที่ประกาศและมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าผู้ขอมีสิทธิได้รับมรดกแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการจดทะเบียนให้ตามที่ผู้ขอแสดงหลักฐานการมีสิทธิตามกฎหมาย

ในกรณีที่มีผู้โต้แย้ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนคู่กรณี และเรียกบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น และ

พนักงานเจ้าหน้าที่จะเปรียบเทียบถ้าเปรียบเทียบไม่ตกลงพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งการไปตามที่เห็นสมควร

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งประการใด จะแจ้งให้คู่กรณีทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

ในกรณีที่ฟ้องต่อศาลแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะรอเรื่องไว้ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดประการใด พนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะดำเนินการไปตามกรณี ถ้าไม่ฟ้องภายในกำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการไปตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่ง ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 (ให้ไว้ ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มาโดยทางมรดก กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนหลักฐานแล้วบันทึกลงในเรื่องราวขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และในแบบบันทึกการสอบสวนขอจดทะเบียนโอนมรดก มรดกไม่มีพินัยกรรมให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนหลักฐานและพิจารณาการเป็นทายาท สิทธิในการรับมรดก และวันตายของเจ้ามรดก โดยให้ผู้ขอแสดงบัญชีเครือญาติและหลักฐานอื่นประกอบด้วยการจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มาโดยทางมรดกไม่มีพินัยกรรมและมีทายาทซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกหลายคน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการดังนี้ คือ

1. ในกรณีที่ทายาทบางคนมาขอจดทะเบียนรับมรดกตามสิทธิของตนหรือของให้ลงชื่อทายาทอื่นที่มีสิทธิได้รับมรดกทุกคนตามให้ผู้ขอแสดงไว้ในบัญชีเครือญาติ เมื่อไม่มีผู้ใดโต้แย้งภายในกำหนดเวลาที่ประกาศ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนให้ตามผู้ขอแสดงหลักฐานการมีสิทธิตามกฎหมาย

2. ในกรณีที่ทายาทบางคนมาขอจดทะเบียนรับมรดกทั้งหมด ถ้าผู้ขอนำทายาทที่แสดงไว้ในบัญชีเครือญาติทุกคนมาให้ถ้อยคำยินยอม หรือนำหลักฐานการไม่รับมรดกของทายาทดังกล่าวนั้นมาแสดง ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ภายในกำหนดเวลาที่ประกาศ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนให้ตามผู้ขอแสดงหลักฐานการมีสิทธิตามกฎหมาย แต่ถ้าผู้ขอไม่สามารถนำทายาทที่แสดงไว้ในบัญชีเครือญาติทุกคนมาให้ถ้อยคำยินยอม หรือไม่สามารถนำหลักฐานการไม่รับมรดกของทายาทดังกล่าวนั้นมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเวลาที่ประกาศได้ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยกคำขอเสีย

ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 41(พ.ศ.2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 กำหนดให้เรียกค่าธรรมเนียมโอนมรดกในระหว่างผู้บุพการีกับผู้สืบสันดาน หรือระหว่างคู่สมรสตามราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ร้อยละ 0.5

การโอนทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมในลักษณะเช่นนี้ สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ถึงแม้ผู้สืบทอดทรัพย์จะมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

โดยสรุปแล้ว เมื่อมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์กับสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา หรือสำนักงานที่ดินอำเภอ และเมื่อมีการชำระเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือในกรณีที่ผู้สืบทอดทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยสำนักงานที่ดิน จะรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทราบ

แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดข้อยกเว้นให้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้หลายกรณีโดยบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเองบ้าง และบัญญัติไว้ที่กฎกระทรวงบ้างดังมีรายละเอียดดังนี้

1.บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 15 คือ

- 1.1การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่สถาบันการเงินเป็นคู่กรณี
- 1.2การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่เป็นการโอนทางมรดก

2.บัญญัติไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 5(พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

2.1 ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระราชทายาทหรือพระบรมวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า เป็นคู่กรณี

2.2 ธุรกรรมที่รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคู่กรณี

2.3 ธุรกรรมที่มูลนิธิดังต่อไปนี้เป็นคู่กรณี

ก.มูลนิธิชัยพัฒนา

ข.มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

ค.มูลนิธิสายใจไทย

2.4 การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือการได้มาโดยการครอบครองหรือโดยอายุความตามมาตรา 1382 หรือมาตรา 1401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์(รายละเอียดโปรดดูในบทที่ 8 เรื่อง ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน)

2.2.1.2.5 ราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

ประมวลกฎหมายที่ดินได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ในมาตรา 105 – มาตรา 106 นอกจากนี้คณะกรรมการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ได้กำหนดระเบียบของคณะกรรมการ กำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ของอสังหาริมทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม พ.ศ.2535 พอสรุปได้ดังนี้

“ราคาทุนทรัพย์” หมายความว่า ราคาตลาดที่คณะกรรมการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์เห็นชอบให้ใช้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสำหรับอสังหาริมทรัพย์

“ราคาตลาด” หมายความว่า

- (1) ราคาที่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายส่วนมากยินดีตกลงซื้อขายกัน
- (2) ราคาที่ผู้ซื้อและผู้ขายทั้งสองฝ่ายทราบข้อมูลในทรัพย์สินที่จะซื้อขายนั้นพอสมควร
- (3) ราคาที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายมิได้ถูกบังคับหรือมีแรงจูงใจให้มีการซื้อขายกัน
- (4) ราคาของตลาดการค้าเสรีที่มีการแข่งขัน ไม่ใช่ราคาจากตลาดผูกขาดโดยผู้ซื้อหรือผู้ขายหรือราคาขายทอดตลาด หรือราคาในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ หรือเงินเฟ้อ

2.2.1.2.6 หลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดิน

คณะกรรมการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ได้กำหนดระเบียบของคณะกรรมการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียม จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม พ.ศ.2535 พอสรุปได้ดังนี้

1. ให้คณะกรรมการประจำจังหวัดพิจารณา กำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์เกี่ยวกับที่ดินแต่ละเขตไว้เป็นหลักฐาน ในการนี้จะเชิญผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการประเมินราคาที่ดินมาชี้แจงแสดงเหตุผลประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้
2. คณะกรรมการประจำจังหวัดอาจตั้งคณะทำงานเพื่อสืบหาข้อเท็จจริงของราคาตลาดสำหรับที่ดินแต่ละเขตย่อยภายในเขตจังหวัดและวิเคราะห์ประเมินราคาที่ดินก็ได้
3. ให้คณะกรรมการจังหวัดทำแผนที่ประกอบการพิจารณาและกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ดังนี้

(1) ในท้องที่ใดซึ่งสำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สินได้จัดทำแผนที่ประเมินราคาที่ดินและกำหนดหน่วยที่ดินไว้แล้ว ให้ใช้แผนที่ดังกล่าวเป็นหลักฐานในการประเมินราคา

(2) ที่ดินนอกเขตดังกล่าวในข้อ (1) ให้คณะกรรมการประจำจังหวัดกำหนดหน่วยที่ดินโดยใช้แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1 : 50,000 เป็นหลัก เว้นแต่กรณีจำเป็นก็ให้ใช้แผนที่ที่มีมาตราส่วนตามความเหมาะสมแล้วแบ่งหน่วยที่ดินเป็นกลุ่มตามสภาพความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ตลอดจนความเจริญของท้องที่ โดยให้ถือเอาสาธารณูปโภคและแนวเขตธรรมชาติเป็นหลักในการพิจารณากำหนดทุนทรัพย์

(3) ในการจัดทำแผนที่ตาม (1) หรือ (2) ให้จัดทำแยกเป็นรายตำบลและอำเภอ

4. ให้คณะกรรมการประจำจังหวัดพิจารณากำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อใช้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม โดยทำการสำรวจข้อมูลราคาซื้อขายที่ดินในท้องตลาดย้อนหลังไม่เกินสามปีและสำรวจข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นในการประเมินราคา เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมสภาพทางกายภาพของเมืองรวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และโครงการของรัฐหรือท้องถิ่น ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แนวโน้มการพัฒนาเมือง ซึ่งอาจเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้จากสำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ สำนักงานจังหวัด สำนักงานสถิติจังหวัด สำนักงานเทศบาล สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5. เมื่อได้ทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตามข้อ 3. เสร็จแล้วให้ดำเนินการดังนี้.

(1) วิเคราะห์และประเมินราคาโดยวิธีเปรียบเทียบราคาตลาด

(2) ในกรณีที่ดินบริเวณใดไม่มีการซื้อขายให้กำหนดพิจารณาทุนทรัพย์โดยพิจารณาจากที่ดินหน่วยใกล้เคียง ซึ่งมีสภาพคล้ายคลึงกันในปัจจุบันต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(ก) สภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

- (ข) การคมนาคม สาธารณูปโภค และ
สาธารณูปการ
- (ค) ข้อจำกัดทางกฎหมาย เช่น การผังเมือง หรือที่
ดินที่อยู่ในเขตเวนคืน
- (ง) แนวโน้มของการพัฒนาในอนาคต
- (จ) ข้อมูลการตกลงจะซื้อจะขายที่ดิน
- (ฉ) ค่าเช่าหรือรายได้ที่ได้รับจากที่ดิน

(3) ในการกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ของที่ดินมิให้รวม
ราคาอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างเข้าไว้ด้วย

6. ในกรณีที่สำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สินได้ทำการ
สำรวจและประเมินราคาที่ดินในเขตท้องที่ใดไว้แล้ว ให้คณะอนุกรรมการประจำจังหวัดนำรายงาน
การประเมินราคาของสำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สินประกอบการพิจารณากำหนดราคา
ประเมินทุนทรัพย์ได้

กล่าวโดยสรุปแล้วสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนัก
งานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน
เมื่อปรากฏว่ามีการขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้
เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือเมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาท
หรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียน
ทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเป็นจำนวนตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มี
เหตุอันควรสงสัย

2.2.1.3 การรายงานของ ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้
คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน²⁷

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา
16 บัญญัติว่า ให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 45 – 120.

เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บุคคลดังกล่าวรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

นอกจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอแล้ว ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมด้วย เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เงินทุนมากที่สุด

ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนจะทราบข้อมูลแหล่งที่มาของเงินที่ใช้ในการลงทุนอย่างดีที่สุด เนื่องจากต้องใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ รวมถึงการวางแผนดำเนินงานและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้กับลูกค้า ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนจะมีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ดูแลธุรกิจประเภทต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถทราบถึงสิ่งผิดปกติเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน จึงมีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ
2. เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และ

3. ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปแล้ว

กรณีของสถาบันการเงิน มีหน้าที่รายงานต่อสำนักงานเมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

กรณีของสำนักงานที่ดิน มีหน้าที่รายงานต่อสำนักงานเมื่อปรากฏว่ามี การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

แต่ในกรณีของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำ ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนี้ มีหน้าที่รายงานต่อสำนักงาน เฉพาะกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น

ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนี้ เมื่อได้รายงานการทำธุรกรรมไปแล้วและ ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันข้อเท็จจริง เช่นมีข้อมูล เพิ่มเติมว่าเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงินผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวก็จะต้องรายงานการยืนยัน ข้อเท็จจริงนั้นโดยไม่ชักช้า หรือในทางตรงกันข้ามถ้ามีข้อมูลเพิ่มเติมว่ามีได้เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับ การฟอกเงิน ก็จะต้องรายงานเพื่อยกเลิกข้อเท็จจริงที่ได้รายงานไปแล้วโดยไม่ชักช้าเช่นกันตาม มาตรา 16 วรรคท้าย

ความในวรรคท้ายของมาตรา 16 นี้มีความหมายเช่นเดียวกับข้อความ ในวรรคท้ายของมาตรา 13 ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

การประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนี้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึงการกระทำในลักษณะเช่นใด แต่ตามความหมายของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายไว้พอที่จะเทียบเคียงได้ว่า การให้คำแนะนำแก่ประชาชน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์นั้น หรือที่เกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ใดๆ เป็นทางคำปกติทั้งนี้โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการให้คำแนะนำแก่ประชาชนในลักษณะที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนด

จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนี้ อาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน เช่น บุคคลทั่วไป กลุ่มบุคคล สำนักงานบริษัทที่ปรึกษากฎหมาย หรือธนาคารให้คำปรึกษาทางด้านวานิชธนกิจ ฯลฯ (บริการทางด้านวานิชธนกิจของธนาคาร เป็นบริการที่ธนาคารให้คำปรึกษาแนะนำการลงทุนและการเงินแก่โครงการธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการและจัดทำรูปแบบข้อเสนอการลงทุน)

นอกจากนี้ยังมีบริษัทที่ปรึกษาที่จดทะเบียนกับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง อีกหน่วยงานหนึ่งที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการลงทุน โดยจัดตั้งเป็นบริษัทที่ปรึกษาเพื่อให้บริการที่ปรึกษาโดยใช้ความรู้ทางวิชาการสาขาต่าง ๆ เช่น วิศวกรรม สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ ที่ปรึกษาคืออะไร ที่ปรึกษา คือ ผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งอาจเป็นบุคคลคนเดียว ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่ต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างสูง และมีความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ และความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน ให้บริการที่ปรึกษาโดยใช้ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ อาทิ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์ สังคม และการเมือง ทั้งนี้ เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการลงทุนทั้งทางด้านเทคนิค เศรษฐกิจ การเงิน และสิ่งแวดล้อม การศึกษาสำรวจและออกแบบในรายละเอียดทางด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม รวมทั้งงานด้านการวางแผนและควบคุมการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานหลาย ๆ ด้านโดยจำเป็นต้องใช้วิศวกรที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้ความสามารถในงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งทางเทคนิค วิศวกรรม เศรษฐศาสตร์การเงินและการบริหารเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เพื่อหาวิธีการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ว่าจ้าง รายได้ของที่ปรึกษาจะต้องมาจากค่าบริการที่ได้รับจากผู้ว่าจ้างที่ปรึกษาทางเดียวเท่านั้น โดยไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเงิน การค้าการผลิตหรือการรับเหมาทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความตัดสินใจจนทำให้สูญเสียความมีอิสระและการวางตัวเป็นกลางในงานให้บริการงานที่ปรึกษา²⁸

2.2.1.3.1 ความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการที่ปรึกษา²⁹

ความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการที่ปรึกษา ปัจจุบันโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนจะมีความซับซ้อนและยุ่งยากในการดำเนินการรวมทั้งการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางด้านวิศวกรรม สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์บริหารธุรกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่จะทำการศึกษาและจัดเตรียมรายละเอียดโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการหรือหน่วยงานอาจจะมีเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น หากปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินโครงการไปโดยลำพังแล้วการดำเนินโครงการอาจจะประสบกับความล้มเหลวไม่บรรลุเป้าหมายหรือล่าช้ากว่าที่ได้กำหนด อีกทั้งการศึกษาอาจจะบิดเบือนออกไปจากข้อเท็จจริงที่ควรจะเป็น เพราะไม่สามารถทำการศึกษาได้ครบทุกด้าน หรือใช้ข้อมูลผิดฐานและข้อมูลต่างๆ ในแง่ดีเกินไป และไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากการขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ในหน่วยงานดังที่ได้กล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องใช้บริการที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่อิสระปราศจากอคติหรือชนกาคติ ทั้งยังเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในงานลักษณะเดียวกับโครงการที่ลงทุนมาช่วยทำการศึกษาและจัดเตรียมรายละเอียดโครงการ ดังนั้นหากหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการสามารถคัดเลือกและว่าจ้างที่ปรึกษาโดยถูกวิธีแล้วการเสียค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างที่ปรึกษามาดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และจัดเตรียมรายละเอียดโครงการสำรวจและออกแบบ รวมถึงการควบคุมงานก่อสร้าง ก็จะคุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เสียไป โดยจะได้ผลงานออกมาเป็นที่น่าพอใจและสอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้กำหนด นอกจากนี้การปฏิบัติงานของที่

²⁸ <http://www.fpo.mof.go.th/other2/other2/htm> (website สำนักการเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง)

²⁹ <http://www.fpo.mof.go.th/other2/other2/htm> (website สำนักการเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง)

ปริญญายังเป็นการถ่ายทอดเทคนิคความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานซึ่งทำงานร่วมกับที่ปรึกษา อันจะเกิดประโยชน์แก่หน่วยงานในภายหน้า

2.2.1.3.2 ถ้อยคำและความหมาย

การลงทุน คือการนำเงินไปมีข้อผูกพันสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อที่จะให้ได้รับผลตอบแทนคืนมาในอนาคตที่จะคุ้มกับสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ค่าสูญเสียโอกาสสำหรับช่วงระยะเวลาที่เราไม่ได้ใช้เงิน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง
2. อัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
3. ค่าชดเชยความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น³⁰

2.2.1.3.3 ประเภทของการลงทุน³¹

1. การลงทุนโดยตรงในทรัพย์สินที่มีตัวตน เป็นการซื้อทรัพย์สินที่มีตัวตน ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นโดยตรง สินทรัพย์ที่จะนำมาลงทุนมีมากมายหลายชนิด ได้แก่ ที่ดิน โรงงาน เครื่องจักร วัตถุดิบ สินค้า เพชร พลอย เป็นต้น ผู้ลงทุนจะเป็นผู้มีสิทธิเป็นเจ้าของโดยตรง

2. การลงทุนทางอ้อมในสินทรัพย์ทางการเงิน การลงทุนชนิดนี้เป็นการซื้อเอกสารสิทธิที่แสดงสิทธิเรียกร้องโดยทางอ้อมต่อสินทรัพย์รวมของกิจการที่ออกเอกสารสิทธินั้น ผู้ลงทุนมิได้เป็นเจ้าของโดยตรงในสินทรัพย์ใดสินทรัพย์หนึ่งของกิจการที่ออกเอกสารสิทธินั้น สื่อกลางการลงทุนมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การลงทุนในบัตรเงินฝากของธนาคาร บัญชีเงินฝากธนาคาร ตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วสัญญาใช้เงิน หุ้นกู้ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นสามัญ หน่วยลงทุนของกองทุนรวมกรมธรรม์ประกันชีวิต การลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิ ตราสารสิทธิใน

³⁰ สุภาว จุลนาพันธ์, การวิเคราะห์หลักทรัพย์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541), หน้า 4.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

การซื้อหรือขาย ตราสารซื้อขายล่วงหน้าและหลักทรัพย์ซึ่งสามารถแปรสภาพได้ซึ่งเหล่านั้นจัดว่าเป็นตราสารอนุพันธ์ เป็นต้น

2.2.1.3.4 แหล่งที่มาของข้อมูล³²

1. ข้อมูลที่ได้จากแหล่งภายนอกกิจการ ข้อมูลที่ได้จากแหล่งภายนอกกิจการ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจทั่ว ๆ ไปของประเทศ ข้อมูลที่เกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์และแนวโน้มภาวะการตลาด การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและบริษัท ตลอดจนข้อมูลทางการเงินในช่วงหนึ่ง ๆ งานบริการทางด้านสถิติ สิ่งตีพิมพ์ของรัฐบาล สิ่งตีพิมพ์ทางด้านอุตสาหกรรม และนิตยสารทางการค้า เป็นต้น

2. แหล่งข้อมูลที่ได้จากภายใน แหล่งข้อมูลที่ได้จากภายใน ได้แก่ ข้อมูลทางการเงินที่แสดงถึงผลดำเนินงานของกิจการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากงบการเงินของกิจการนั้นๆ ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกำไรสะสม

2.2.1.3.5 การเคลื่อนย้ายเงินทุน รูปแบบต่าง ๆ ของการเคลื่อนย้ายเงินทุน จากผู้ออมมายังผู้ต้องการเงินทุน มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี เช่น

1. การเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยตรงจากผู้มีเงินออมไปยังผู้ต้องการเงินทุน
2. การเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยผ่านการวานิชธนกิจ กล่าวคือ จากผู้มีเงินออมไปยังกิจการวานิชธนกิจ และจากกิจการวานิชธนกิจไปยังผู้ต้องการเงินทุน
3. การเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยผ่านสื่อกลางการเงิน กล่าวคือ จากผู้มีเงินออมไปยังสื่อกลางการเงินและจากสื่อกลางการเงินไปยังผู้ต้องการเงินทุน

³² ดาริณี ตัณฑวิเชษฐ, **หลักและนโยบายการลงทุน**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงจันทร์การพิมพ์, 2539), หน้า 173 - 181.

อย่างไรก็ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดยกเว้นให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนไม่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง³³ เช่นเดียวกับสถาบันการเงินตามมาตรา 13 และสำนักงานที่ดินตามมาตรา 15

2.2.1.4 ธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงาน³⁴

ในบางกรณี แม้จะถือว่าเป็นธุรกรรมที่เข้าหลักเกณฑ์ที่ต้องรายงาน แต่มาตรา 18 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้อำนาจให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานก็ได้ ซึ่งปัจจุบัน ได้แก่ ธุรกรรมที่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้แก่

(1) ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระราชทายาท หรือพระบรมวงศ์ ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า เป็นคู่กรณี

(2) ธุรกรรมที่รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคู่กรณี

(3) ธุรกรรมที่มูลนิธิดังต่อไปนี้เป็นคู่กรณี

(ก) มูลนิธิชัยพัฒนา

(ข) มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

(ค) มูลนิธิสายใจไทย

³³ ดูกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, **ราชกิจจานุเบกษา** 117(11 กันยายน 2543) .

³⁴ นิกร เกร็ดกุล, **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย,** หน้า 172-173.

(4) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำ
กับสถาบันการเงิน

สำหรับกรณีนี้มีข้อยกเว้นซึ่งหมายถึงว่าแม้เป็นธุรกรรมที่
เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำกับสถาบันการเงิน แต่ถ้ามีลักษณะตามหลักเกณฑ์
ดังต่อไปนี้ ก็ต้องมีการรายงานต่อ สำนักงาน ปปง. ด้วย

(ก) ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินในประเทศโดยใช้บริการบาท
เนตตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการบริการบาทเนต หรือที่เป็นการโอนเงินข้าม
ประเทศระหว่างธนาคารโดยใช้บริการของ Society for Worldwide Interbank Financial
Telecommunication, limited liability Co-operative Society (S.W.I.F.T.s.c.)

เนื่องจากการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Wire transfer) ใน
ปัจจุบันถือเป็นกระแสหลักของธุรกิจการซื้อขาย แต่รูปแบบและข้อมูลที่ใช้ประกอบในการโอนเงิน
โดยวิธีนี้มักปรากฏเฉพาะที่จำเป็นเพียงให้สามารถโอนเงินได้เท่านั้น เช่น อาจไม่มีแม้แต่ชื่อของผู้
สั่งให้โอนเงิน³⁵ ทำให้การโอนเงินแบบนี้เปิดทางกว้างสำหรับนักฟอกเงิน

ในการพิจารณาร่างกฎกระทรวงฉบับนี้ จึงไม่ยกเว้นให้กับการ
ทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำกับสถาบันการเงิน แต่หากทำโดย
การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งระบบการเงินที่ระบุในที่นี้ ได้แก่

- **บาทเนต** ซึ่งเป็นการโอนเงินระหว่างธนาคารในประเทศไทย
ไทย โดยระบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจัดขึ้น เพื่อรับ-ส่งข้อความกับผู้ใช้บริการ (ได้แก่ ธนาคาร
พาณิชย์ทั่วไป) ซึ่งเป็นผู้มีบัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยผ่านคอมพิวเตอร์
บริการบาทเนตที่จัดให้ ได้แก่ การโอนเงินระหว่างผู้ใช้บริการการโอนเงินเพื่อบุคคลที่สาม รวมทั้ง

---

³⁵ James R. Richards, *Transnational Criminal Organizations, Cybercrime, and Money Laundering*, (Florida: CRC Press, 1999), pp. 81-82.

การส่งข้อความอื่นๆ โดยชำระค่าธรรมเนียมให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย บาทเน็ตให้บริการมาตั้งแต่เดือนเมษายน 2538³⁶

- SWIFT ซึ่งเป็นระบบการโอนเงินระหว่างประเทศที่มีบริการทั่วโลก มีศูนย์กลางอยู่ที่บรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ซึ่งมีปริมาณครั้งในการโอนมากมายมหาศาล ประมาณกันว่าในแต่ละวันมีการโอนเงินผ่าน SWIFT 700,000 ครั้ง จำนวนเงินรวม 2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการโอนที่ถูกมากเพียงเฉลี่ยครั้งละ 0.18 เหรียญสหรัฐเท่านั้น³⁷

(ข) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพด้วย³⁸

(ค) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด³⁹

(5) การทำสัญญาประกันวินาศภัย เว้นแต่การขอใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันวินาศภัยที่คาดว่าจะต้องจ่ายตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

³⁶ ดูรายละเอียดใน ระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยบริการบาทเน็ต พ.ศ. 2538.

³⁷ James R Richards, pp. 82.

³⁸ สำหรับธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น หรือเรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพนั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้การทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องมีการจดทะเบียนตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ ในทำนองเดียวกันกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ในการร่างกฎกระทรวงข้อนี้จึงได้มีการพิจารณาว่าน่าจะเป็นธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ต้องรายงานเช่นเดียวกันกับอสังหาริมทรัพย์ด้วย.

³⁹ เนื่องจากทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงินได้ ในการร่างกฎกระทรวงข้อนี้จึงได้มีการพิจารณาให้ต้องมีการรายงานในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทดังกล่าวด้วย.

(6) การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทโอนเป็นที่
สาธารณประโยชน์หรือการได้มาโดยการครอบครองหรือโดยอายุความตามมาตรา 1382 หรือ
มาตรา 1401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.2.2 การแสดงตนของลูกค้ำ⁴⁰

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 20
บัญญัติว่า ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้ำแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมตามที่กำหนดในกฎ
กระทรวง เว้นแต่ลูกค้ำได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว

การแสดงตนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

สถาบันการเงินมีหน้าที่จัดให้ลูกค้ำแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมตาม
มาตรา 13 เพื่อทราบว่าลูกค้ำเป็นใคร อยู่ที่ใด และประกอบอาชีพอะไร มีสถานที่ทำงานอยู่ที่ใด มี
สถานที่ในการติดต่อได้สะดวกที่ใด รวมทั้งข้อมูลอื่นเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ลูกค้ำจะต้องแสดงชื่อ ที่อยู่
อาชีพ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เป็นความจริง จะใช้ชื่อปลอม ชื่อผู้อื่น หรือข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริง
ไม่ได้ โดยสถาบันการเงินอาจตรวจสอบได้จากเอกสารหลักฐาน เช่น บัตรประจำตัวประชาชน
ของตน เว้นแต่ลูกค้ำของสถาบันการเงินนั้นจะได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว หมายความว่า สถาบันการ
เงินไม่จำเป็นต้องให้ลูกค้ำแสดงตนทุกครั้งที่มีการทำธุรกรรม หากสถาบันการเงินนั้นจัดให้ลูกค้ำได้
มีการแสดงตนไว้แล้ว เช่น นาย ก. ลูกค้ำมาขอเปิดบัญชีกับธนาคาร ในเบื้องต้นธนาคารจะให้ลูก
ค้ำแจ้ง ชื่อและนามสกุล เลขประจำตัวบุคคล ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน อาชีพ สถานที่ทำงาน
และหมายเลขโทรศัพท์ สถานที่สะดวกในการติดต่อ และหมายเลขโทรศัพท์ต่อมา นาย ก. มาติด
ต่อธนาคารเพื่อฝากเงินอีกจะก็ครั้งก็ตาม ในกรณีเช่นนี้ ธนาคารไม่ต้องจัดให้ลูกค้ำแสดงตนเพราะ
เหตุที่ลูกค้ำได้แสดงตนและได้ให้ข้อมูลกับธนาคารไว้แล้ว ธนาคารมีหน้าที่จัดให้ลูกค้ำแสดงตน
เฉพาะการทำ ธุรกรรมครั้งแรกเท่านั้น โดยเป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2543) ออก
ตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดว่า ให้

⁴⁰ สี่หนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออก
ตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542,
(กรุงเทพมหานคร : บริษัทวินเนอร์เอเชียเทรค จำกัด, 2544), หน้า 207-209.

สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้ง ก่อนการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว

ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงิน ได้กำหนดวิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินไว้ ดังนี้

1. การแสดงตนของลูกค้าซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลและหลักฐานดังต่อไปนี้

- 1.1 ชื่อและนามสกุล
- 1.2 เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขหนังสือเดินทางในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว
- 1.3 ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน หรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว
- 1.4 วันเดือนปีเกิด
- 1.5 เพศ
- 1.6 สถานภาพ
- 1.7 สัญชาติ
- 1.8 หลักฐานสำคัญประจำตัวบุคคล ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หนังสือเดินทาง หรือเอกสารประจำตัวอื่นที่ออกโดยทางราชการ
- 1.9 อาชีพ สถานที่ทำงาน และหมายเลขโทรศัพท์
- 1.10 สถานที่สะดวกในการติดต่อ และหมายเลขโทรศัพท์
- 1.11 ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม

ข้อมูลข้างต้นส่วนใหญ่จะปรากฏในบัตรประจำตัวประชาชนอยู่แล้ว ยกเว้น เพศ สถานภาพ สัญชาติ จะมีปรากฏในทะเบียนบ้าน คำว่า สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของบุคคลนั้น เช่น เป็นเจ้าบ้าน เป็นผู้อาศัย เป็นต้น

2. ในกรณีที่สถาบันการเงินสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามข้อ 1 ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการเงินอาจให้ลูกค้าแสดงตนด้วยการแสดงชื่อ นามสกุล วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรมก็ได้

ทั้งนี้เพราะสำนักงานสามารถตรวจสอบข้อมูลส่วนอื่น ๆ ของลูกค้าสถาบันการเงินนอกเหนือจากนี้ เช่น เพศ สัญชาติ ที่อยู่ได้จากฐานข้อมูลการทะเบียน สำนักงานทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้ ดังนั้นหากสถาบันการเงินสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าวได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ตรวจสอบจากข้อมูลการทะเบียน สำนักงานทะเบียนกลาง หรือตรวจสอบจากฐานข้อมูลกลางของสถาบันการเงินเอง (ถ้ามี) สถาบันการเงินอาจให้ลูกค้าแสดงตนด้วยการแสดงเฉพาะชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปี เกิด เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรมก็ได้ ทั้งนี้ถ้าสำนักงานได้ทั้งชื่อ นามสกุล และเลขประจำตัวประชาชน จะสามารถยืนยันความถูกต้องได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าเป็นบุคคลคนเดียวกัน เพราะชื่อ-นามสกุล ของบุคคลในประเทศไทยมีซ้ำกันมาก

3. การแสดงตนของลูกค้าซึ่งเป็นนิติบุคคล อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลและหลักฐานดังต่อไปนี้

- 3.1 ชื่อนิติบุคคล
- 3.2 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร
- 3.3 สถานที่ตั้ง และหมายเลขโทรศัพท์
- 3.4 ประเภทการประกอบการ
- 3.5 หนังสือรับรองข้อความในทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกินหนึ่งเดือน
- 3.6 ตราประทับของนิติบุคคล (ถ้ามี)
- 3.7 บัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากร
- 3.8 ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ชื่อนิติบุคคล สถานที่ตั้ง ปรากฏอยู่ที่หนังสือรับรองนิติบุคคล เลขประจำตัวผู้เสียภาษี ประเภทการประกอบการจะมีปรากฏอยู่ที่ ภ.พ. 01 (แบบคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม) และ ภ.พ.20 (ใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม) และบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี

2.2.3 การบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรม⁴¹

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 21 บัญญัติว่า การทำธุรกรรมตามมาตรา 13 ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ลูกค้าปฏิเสธที่จะทำบันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้สถาบันการเงินจัดทำบันทึกข้อเท็จจริงเอง แล้วแจ้งให้สำนักงานทราบทันที

บันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบ รายการ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน เช่น การฝากเงิน การถอนเงิน หรือการโอนเงิน สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมนั้นๆ (มาตรา 20) วิธีการแสดงตนของลูกค้าจะต้องเป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงิน เช่น ในกรณีที่ เป็นบุคคลธรรมดา จะต้องแสดงชื่อและนามสกุล ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน วัน เดือน ปีเกิด เพศ สถานภาพ สัญชาติ อาชีพ สถานที่ทำงาน และหมายเลขโทรศัพท์ ฯลฯ ในกรณีที่ลูกค้าเป็นนิติบุคคลสิ่งที่ลูกค้าจะต้องแสดง เช่น ชื่อนิติบุคคล สถานที่ตั้ง และหมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ประเภทการประกอบการ ตราประทับของนิติบุคคล (ถ้ามี) ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ฯลฯ

หลังจากที่ลูกค้าได้แสดงตนแล้วพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 21 กำหนดให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับธุรกรรม

ในการบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินจะต้องรายงานต่อสำนักงานกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมสำหรับธุรกรรมตามมาตรา 13 (1) (2) หรือ (3) แล้วแต่กรณี ซึ่งก็คือแบบรายงานการทำธุรกรรมตามกฎกระทรวง ฉบับ

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 209-213.

ที่ 4 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นเองซึ่งมีทั้งสิ้น 3 แบบ คือ

1. แบบ ปปง. 1-01 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด)
2. แบบ ปปง. 1-02 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน) และ
3. แบบ ปปง. 1-03 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย)

ในกรณีที่สถาบันการเงินเป็นบริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตหรือบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย ให้ใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมตามแบบ ปปง. 1-04-1 (แบบรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด (ธุรกิจประกันชีวิต) แบบ ปปง. 1-04-02 (รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (ค่าสินไหมทดแทนของธุรกิจประกันวินาศภัย) และแบบ ปปง. 1-04-3 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) แทนแบบรายงานการทำธุรกรรมตามแบบ ปปง. 1-01 แบบ ปปง. 1-02 และแบบ ปปง. 1-03

สถาบันการเงินอาจใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบรายงานข้างต้นโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

เมื่อสถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตน และกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมแล้ว สถาบันการเงินจะต้องส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อธุรกรรมดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ธุรกรรมที่ใช้เงินสด มีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือ
2. เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือ
3. เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสด หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าเป็นจำนวนเท่าไรก็ตาม

เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินและสถาบันการเงินได้จัดให้ลูกค้าแสดงตน กรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรม แต่ลูกค้าไม่ยอมบันทึกชื่อเท็จจริงหรือปฏิเสธที่จะลงลายมือชื่อในบันทึกดังกล่าว สถาบันการเงินจะต้องจัดทำบันทึกชื่อเท็จ

จริงนั่นเอง โดยระบุข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏในขณะทำธุรกรรมแล้วแจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบทันที

อย่างไรก็ตาม กรณีที่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สถาบันการเงินก็ควรต้องเป็นผู้รายงานและบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเองคงไม่ต้องจัดให้ลูกค้าเป็นผู้บันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2.2.3.1 การบันทึกข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมในแบบรายงานการทำธุรกรรม⁴²

การบันทึกข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมในแบบรายงานการทำธุรกรรมนั้นตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนประจำเดือน มกราคม 2544 เรื่องการบันทึกข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมในแบบรายงานการทำธุรกรรม ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ให้หลักเกณฑ์และแนวทางไว้ดังนี้

1. ในการรายงานตามแบบรายงานการทำธุรกรรม หรือรายงานธุรกรรม โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์สถาบันการเงินผู้รายงานจะต้องระบุเลขที่สถาบันการเงินตามรหัสที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้เท่านั้น สำหรับเลขที่สาขา และเลขลำดับรายงานการทำธุรกรรม สถาบันการเงินกำหนดเองได้ แต่ต้องระบุเลขที่สาขา และเลขลำดับรายงานมาในรายงานการทำธุรกรรมทุกครั้ง

2. กรณีสถาบันการเงินประกอบธุรกิจอื่นที่อยู่ในเกณฑ์ต้องรายงาน ตัวอย่างเช่น หากสถาบันการเงินใดประกอบธุรกิจประกันชีวิตด้วย เช่น ธนาคารออมสิน ก็ให้ใช้แบบ ปง.1-04-1 แบบ ปง.1-04-2 และแบบ ปง. 1-04-3 รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับการประกันชีวิตนั้น แล้วแต่กรณี

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 211-213.

3. การบันทึกข้อมูลของผู้ทำธุรกรรมในส่วนที่ 1 ของแบบรายงานการทำธุรกรรม (แบบ ปปง.) ให้ระบุข้อมูลของบุคคลที่มาทำธุรกรรม ไม่ว่าจะมาทำธุรกรรมด้วยตนเอง หรือทำธุรกรรมแทนผู้อื่น จะระบุข้อมูลของนิติบุคคลไม่ได้ สำหรับข้อมูลของนิติบุคคลให้ระบุในส่วนที่ 2 ของแบบรายงานการทำธุรกรรม (แบบ ปปง.)

4. กรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้มอบหมาย หรือมอบอำนาจให้มาทำธุรกรรม ให้ระบุข้อมูลของนิติบุคคลในส่วนที่ 2 ของแบบรายงานการทำธุรกรรม (แบบ ปปง.) และระบุข้อมูลของบุคคลที่มาทำธุรกรรมแทนนิติบุคคลในส่วนที่ 1 ของแบบรายงานการทำธุรกรรม (แบบ ปปง.) ในกรณีที่ไม่มีบุคคลมาทำธุรกรรมแทนนิติบุคคล ให้ระบุข้อมูลของนิติบุคคลในส่วนที่ 2 ของแบบรายงานการทำธุรกรรม (แบบ ปปง.) แต่เพียงอย่างเดียวก็ได้ ในกรณีดังกล่าว หากเป็นการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ให้ระบุ N/A ไว้ในส่วนที่ 1 ของแบบรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การบันทึกข้อมูลของนิติบุคคลตามข้อนี้ หากผู้รายงานจะบันทึกเฉพาะข้อมูลของนิติบุคคลในส่วนที่ 2 ของแบบรายงานการทำธุรกรรม และไม่บันทึกข้อมูลของบุคคลที่ได้รับมอบหมาย หรือมอบอำนาจมาทำธุรกรรมแทนนิติบุคคลในส่วนที่ 1 จะต้องเป็นกรณีที่ไม่มีบุคคลมาทำธุรกรรมแทนจริง ๆ เท่านั้น หากปรากฏว่าในการทำธุรกรรมดังกล่าวของนิติบุคคลมีบุคคลมาทำธุรกรรมแทน แต่ผู้รายงานไม่ได้ระบุข้อมูลของบุคคลดังกล่าวไว้ในส่วนที่ 1 ของแบบรายงานการทำธุรกรรมผู้รายงานจะต้องรับผิดชอบในการรายงานการทำธุรกรรมนั้น ๆ โดยอาจมีความผิดตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้

5. การระบุข้อมูลของหลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรมในข้อ 1.5 และข้อ 2.5 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้ทำธุรกรรมได้ใช้หลักฐานประเภทใดในการทำธุรกรรมเท่านั้น แม้ผู้ทำธุรกรรมจะนำหลักฐานประเภทอื่นมาใช้ในการทำธุรกรรม ผู้รายงานก็ยังคงต้องระบุเลขที่บัตรประจำตัวประชาชนในกรณีเป็นบุคคลสัญชาติไทย หรือเลขที่หนังสือเดินทางในกรณีเป็นบุคคลต่างด้าว ซึ่งข้อมูลดังกล่าวถือเป็นสาระสำคัญที่จะต้องระบุในแบบรายงานการทำธุรกรรมทุกกรณี จะระบุเลขที่เอกสารประจำตัวอื่น ๆ ไม่ได้ เว้นแต่กรณีที่บุคคลนั้นไม่มีเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน หรือเลขที่หนังสือเดินทางจริง ๆ เท่านั้น จึงให้ระบุเลขที่ เอกสารประจำตัวอื่น ๆ ได้

ในกรณีที่เอกสารประจำตัวดังกล่าว ไม่มีเลขที่ ก็ไม่ต้องระบุไว้ในแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมหากเป็นการรายงานการทำงานทำธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ให้ระบุ N/A ได้

6. ในส่วนที่ 4 ของแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด (แบบ ปปง. 1-01) หรือของแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (แบบ ปปง. 1-02) หากพนักงานของสถาบันการเงินเป็นผู้บันทึกข้อเท็จจริงและพนักงานคนดังกล่าวลงลายมือชื่อในช่องผู้รายงานเพียงชื่อเดียว หมายความว่า พนักงานผู้นั้นเป็นทั้งผู้บันทึกข้อเท็จจริงและเป็นผู้รายงาน

7. ในการรายงานตามแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (แบบ ปปง. 1-05) หรือแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากผู้รายงานไม่ใช่สถาบันการเงิน หรือไม่ได้รายงานในนามของสถาบันการเงิน ก็ให้ผู้รายงานแจ้งข้อมูลของตนเองด้วย กล่าวคือ ระบุชื่อ นามสกุล ที่อยู่ อาชีพ ที่ทำงาน หรือสถานที่ที่สะดวกในการติดต่อรวมทั้งหมายเลขโทรศัพท์ และโทรสาร (ถ้ามี) ในส่วนที่ 6 ของแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมดังกล่าว โดยไม่ต้องระบุเลขที่สถาบันการเงิน สาขา ปี พ.ศ. และเลขลำดับรายงาน ในกรณีที่เป็นการรายงานโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ให้ระบุ N/A ในช่องเลขที่สถาบันการเงิน สาขา ปี พ.ศ. และเลขลำดับรายงานได้

8. การระบุข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สะดวกในการติดต่อของผู้ทำธุรกรรม ผู้ร่วมทำธุรกรรม ผู้มอบหมาย หรือผู้มอบอำนาจในการทำธุรกรรมในข้อ 1.4 และ/หรือ ข้อ 2.4 ของแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรม ถือเป็นสาระสำคัญที่จะต้องระบุไว้

ในกรณีสถานที่สะดวกในการติดต่อในข้อ 1.4 และ/หรือ ข้อ 2.4 เป็นสถานที่เดียวกับที่อยู่ในข้อ 1.2 และ/หรือข้อ 2.2 ก็ให้ระบุในข้อ 1.2 และ/หรือข้อ 2.2 แต่เพียงอย่างเดียวก็ได้ ทั้งนี้ หากเป็นการรายงานโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ให้ระบุ N/A ในข้อ 1.4 และ/หรือ ข้อ 2.4 ได้

9. การบันทึกข้อมูล และ/หรือข้อเท็จจริงตามแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมฉบับที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ ให้ผู้รายงานแจ้งข้อความที่แปลแล้ว ให้ลูกค้าทราบ และเข้าใจข้อความตามแบบรายงานการทำงานทำธุรกรรมนั้นๆ หากลูกค้าจะให้ข้อมูล และข้อเท็จจริงเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ ก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น

10. การบันทึกข้อมูล และข้อเท็จจริงในแบบรายงานการทำธุรกรรม (แบบ ปปง.) ควรบันทึกด้วยวิธีพิมพ์ข้อความลงในแบบรายงานดังกล่าว เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาด คลาดเคลื่อนในข้อมูล และข้อเท็จจริงที่รายงาน

11. ผู้รายงานจะต้องบันทึกข้อมูล และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมในแบบรายงานการทำธุรกรรมให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ไม่ที่จะเป็นการรายงานตามแบบรายงานการทำธุรกรรม (แบบ ปปง.) หรือเป็นการรายงานโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม เว้นแต่จะเป็นการบันทึกข้อเท็จจริงตามความในข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ ผู้รายงานจะต้องรับผิดชอบในข้อมูล และข้อเท็จจริงนั้น ๆ หากปรากฏว่า ผู้รายงานทราบดีว่ามีข้อมูลและข้อเท็จจริงอยู่ แต่มิได้บันทึกข้อมูล หรือข้อเท็จจริงดังกล่าวให้ครบถ้วน สมบูรณ์และถูกต้องตรงตามความเป็นจริง กรณีดังกล่าว อาจเป็นความผิดตามมาตรา 62 หรือมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้

2.2.4 การเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนและบันทึกข้อเท็จจริง⁴³

มาตรา 22 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียด เกี่ยวกับการแสดงเจตนาตนตามมาตรา 20 และบันทึกข้อเท็จจริงตามมาตรา 21 เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า หรือนับแต่ได้มีการทำธุรกรรมนั้น แล้วแต่ที่กำหนดระยะเวลาใดจะยาวกว่า เว้นแต่จะได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

รายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนก่อนการทำธุรกรรมตามมาตรา 20 และรายละเอียดเกี่ยวกับการบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 21 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้ความสำคัญกับเอกสารดังกล่าวมาก ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องร้องคดีตามกฎหมาย ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้กำหนดให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนและบันทึกข้อเท็จจริงเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 129.

หรือนับแต่ได้มีการทำธุรกรรมนั้น แล้วแต่ที่กำหนดระยะเวลาใดจะยาวกว่า เว้นแต่จะได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

2.2.5 การยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายกับธนาคารแห่งประเทศไทย⁴⁴

มาตรา 23 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดว่า บทบัญญัติในหมวดนี้ มิให้ใช้บังคับแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

แม้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดให้ “สถาบันการเงิน” หมายรวมถึง ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย แต่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ ก็ได้กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อมีการทำธุรกรรมกับธนาคารแห่งประเทศไทย เหมือนกันสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ หรือนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ซึ่งจะไม่รวมถึงการดำเนินการของธนาคารแห่งประเทศไทยแต่อย่างใด เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้ประกอบธุรกิจเหมือนสถาบันการเงิน แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินการเฉพาะที่กฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยบัญญัติไว้เท่านั้น เช่น การซื้อจากและขายให้แก่ธนาคารต่างๆ ซึ่งเงินปริวรรตต่างประเทศ การมีเงินคงเหลือไว้ที่คลังของรัฐบาลและธนาคารอื่น ๆ การรักษาเงินตามจำนวนที่เห็นสมควร การให้รัฐบาลกู้ยืมเงินไม่มีประกัน การรับรักษาเงินหลักทรัพย์และของมีค่าอย่างอื่น ๆ และการเก็บผลประโยชน์แห่งหลักทรัพย์ที่กล่าวนั้น การซื้อและขายทองคำและเงิน การออกและจัดการรวมตลอดถึงการพิมพ์ธนบัตร บัตรธนาคาร และสิ่งพิมพ์อื่น การดำเนินกิจการเงินระหว่างประเทศ

เนื่องจาก การประกอบกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำธุรกรรมโดยลูกค้าของสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกรรมที่มีรัฐ หรือสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรานี้ จึงได้ระบุไว้ชัดเจนว่า มิให้ใช้บังคับกับธนาคารแห่งประเทศไทย

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 129-130.

2.3 แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542⁴⁵

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 17 บัญญัติว่า การรายงานตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และ มาตรา 16 ให้เป็นไปตามแบบระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแบบรายงานการทำธุรกรรม ตามมาตรา 13 (1) (2) (3) การรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง แบบรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 14 แบบรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 15 (1) (2) และ (3) การรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 15 (1) และ (2) แบบรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 16 แบบรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง และการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยแยกอธิบายได้ดังนี้

2.3.1 แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของสถาบันการเงิน

2.3.1.1 แบบรายงานของสถาบันการเงิน

แบบรายงานของสถาบันการเงินตามมาตรา 13 มีอยู่ด้วยกัน 3 แบบ

2.3.1.1.1 แบบรายงานตามมาตรา 13 (1)

แบบรายงานตามมาตรา 13 (1) ใช้แบบ ปปง. 1-01 (รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด) จะแบ่งออกเป็นสี่ส่วนใหญ่ๆ คือ

- ส่วนที่ 1 ว่าด้วย ผู้ทำธุรกรรมประกอบด้วย
- ชื่อ นามสกุล
  - ที่อยู่ โทรศัพท์ โทรสาร

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 121-146.

- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรศัพท์
- สถานที่สะดวกในการติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม (เช่น บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรข้าราชการ หรือบัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว)

ส่วนที่ 2 ว่าด้วย ผู้ร่วมทำธุรกรรม ผู้มอบหมายหรือผู้มอบอำนาจ ประกอบด้วย

- ชื่อ
- ที่อยู่ สถานที่ตั้ง โทรศัพท์ โทรสาร
- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรศัพท์
- สถานที่สะดวกในการติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม (เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรืออาจจะเป็นหนังสือรับรองข้อความในทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 1 เดือน)

สถาบันวิเทศปริทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 ว่าด้วย ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับธุรกรรม ประกอบด้วย

- ประเภทและมูลค่าธุรกรรม เช่น ฝากเงิน ถอนเงิน ซื้อตราสารการเงิน ขายตราสารการเงิน ซื้อเงินตราต่างประเทศ (เช็ค ดราฟต์) ขายเงินตราต่างประเทศ (เช็ค ดราฟต์)
- ชื่อผู้รับประโยชน์ในการทำธุรกรรม
- วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม

ส่วนที่ 4 ว่าด้วย ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม และหรือผู้บันทึก
ชื่อเท็จจริง และลายมือชื่อผู้รายงาน

ตามแบบ ปปง. 1-01 (รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด) ด้านหลังจะ
แสดงถึงคำอธิบายวิธีการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด เพื่อให้ผู้มาทำธุรกรรมกับ
สถาบันการเงินมีความเข้าใจก่อนที่จะกรอกข้อความใดๆ ลงในแบบดังกล่าวอันถือว่ามีประโยชน์
อย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรมที่ใช้เงินสด” “เงินสด” “ผู้ทำธุรกรรม” “ผู้
มอบหมาย” “ผู้มอบอำนาจ” และ “ผู้รายงาน” ไว้ดังนี้

“ธุรกรรมที่ใช้เงินสด” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติ
กรรม สัญญา หรือการดำเนินการใดๆ กับสถาบันการเงินที่กระทำโดยใช้นเงินสด

“เงินสด” หมายความว่า ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ ที่ใช้ชำระหนี้ได้
ตามกฎหมาย

“ผู้ทำธุรกรรม” หมายความว่า บุคคลที่มาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน

“ผู้มอบหมาย” หมายความว่า บุคคลที่มอบหมายให้ผู้อื่นมาทำธุรกรรม
แทนตนเองไม่ว่าจะมีหนังสือมอบฉันทะหรือไม่ก็ตาม

“ผู้มอบอำนาจ” หมายความว่า บุคคลที่มอบหมายให้ผู้อื่นมาทำ
ธุรกรรมแทนตนเอง โดยมีหนังสือมอบอำนาจซึ่งมีลายมือชื่อของผู้มอบอำนาจกำกับในกรณีที่เป็น
นิติบุคคลมอบอำนาจต้องมีลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลและมีตราประทับของนิติ
บุคคลนั้น

2.3.1.1.2 แบบรายงานตามมาตรา 13 (2)

แบบรายงานตามมาตรา 13 (2) ใช้แบบ ปปง. 1-02 (ราย
งานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน) ประกอบด้วยส่วนใหญ่ 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ว่าด้วย ผู้ทำธุรกรรม ประกอบด้วย

- ชื่อ นามสกุล
- ที่อยู่ โทรศัพท์ โทรสาร
- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรศัพท์

- สถานที่สะดวกในการติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม (เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว)

อำนาจ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 2 ว่าด้วยผู้ร่วมทำธุรกรรม ผู้มอบหมายหรือผู้มอบ

- ชื่อ
- ที่อยู่ สถานที่ตั้ง โทรศัพท์ โทรสาร
- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรศัพท์
- สถานที่สะดวกในการติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม (เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรืออาจจะเป็นหนังสือรับรองข้อความในทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 1 เดือน)

ส่วนที่ 3 ว่าด้วยข้อเท็จจริง เกี่ยวกับธุรกรรม ประกอบด้วย

- ประเภทธุรกรรม เช่น จำนอง ขายฝาก โอนเงิน อื่นๆ
- ประเภททรัพย์สินที่ใช้ทำธุรกรรม เช่น ที่ดิน ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง สิ่งปลูกสร้าง อื่นๆ
- มูลค่าทรัพย์สินที่ทำธุรกรรม
- เลขที่บัญชีที่ทำธุรกรรม ประกอบด้วย ชื่อบัญชี หรือชื่อเจ้าของบัญชี
- บัญชีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ชื่อบัญชี หรือชื่อเจ้าของบัญชี หรือ เกี่ยวข้องโดย
- ชื่อผู้รับประโยชน์ในการทำธุรกรรม

- วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม

ส่วนที่ 4 ว่าด้วย ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม และหรือผู้บันทึก
ชื่อเท็จจริง และลายมือชื่อผู้รายงาน

ตามแบบ ปปง.1-02 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับ
ทรัพย์สิน) ด้านหลังจะแสดงถึงคำอธิบาย วิธีการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน
เพื่อให้ผู้มาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน มีความเข้าใจก่อนที่จะกรอกข้อความใดๆ ลงในแบบ
ดังกล่าว

นอกจากนี้ยังให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรมที่เกี่ยวกับ
ทรัพย์สิน” “ทรัพย์สิน” “ผู้ทำธุรกรรม” “ผู้มอบหมาย” “ผู้มอบอำนาจ” “ผู้รายงาน” ดังนี้

“ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน” หมายความว่า กิจกรรมที่
เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใดๆ กับสถาบันการเงิน ซึ่งใช้ทรัพย์สินประกอบ
การทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการนั้น

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า สงหาริมทรัพย์ และ
อสังหาริมทรัพย์ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) อสังหาริมทรัพย์ ตามความหมายของ
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139 หมายความว่า ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินมี
ลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สินสิทธิอัน
เกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย สงหาริมทรัพย์
ตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 140 หมายความว่า ทรัพย์สิน อัน
นอกจากอสังหาริมทรัพย์ และหมายความรวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย(โปรดดูรายละเอียด
ในบทที่ 2 การบังคับใช้ คำนิยาม)

“ผู้ทำธุรกรรม” “ผู้มอบหมาย” “ผู้มอบอำนาจ” มีความ
หมายเช่นเดียวกันกับ แบบ ปปง. 1-01 (รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด) ซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว

“ผู้รายงาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินที่
มีหน้าที่รับทำธุรกรรม

2.3.1.1.3 แบบรายงานตามมาตรา 13 (3)

แบบรายงานตามมาตรา 13 (3) ใช้แบบ ปปง. 1-03 (รายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) ประกอบด้วยส่วนใหญ่อันหนึ่ง ส่วน

ส่วนที่ 1 ว่าด้วย ผู้ทำธุรกรรม ประกอบด้วย

- ชื่อ – นามสกุล
- ที่อยู่ โทรศัพท์ โทรสาร
- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรศัพท์
- สถานที่สะดวกในการติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม (เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว)

ส่วนที่ 2 ว่าด้วย ผู้ร่วมทำธุรกรรม ผู้มอบหมาย หรือผู้มอบอำนาจ ประกอบด้วย

- ชื่อ
- ที่อยู่ สถานที่ตั้ง โทรศัพท์ โทรสาร
- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรศัพท์
- สถานที่สะดวกในการติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม (เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหนังสือรับรองข้อความในทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 1 เดือน)

ส่วนที่ 3 ว่าด้วย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรม ประกอบด้วย

- มูลค่าของธุรกรรม
- ประเภทธุรกรรม เช่น ธุรกรรมที่ใช้เงินสด หรือ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน
- เลขที่บัญชีที่ทำธุรกรรมประกอบด้วย ชื่อ บัญชี หรือ ชื่อเจ้าของบัญชี
- บัญชีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ชื่อบัญชี หรือ ชื่อเจ้าของบัญชี เกี่ยวข้องโดย
- ชื่อผู้รับประโยชน์ในการทำธุรกรรม
- วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม

ส่วนที่ 4 ว่าด้วย ลายมือชื่อผู้บันทึกข้อเท็จจริง

ส่วนที่ 5 ว่าด้วย เหตุอันควรสงสัย

ส่วนที่ 6 ว่าด้วย ลายมือชื่อผู้รายงาน

ตามแบบ ปปง. 1-03 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) ในส่วนท้ายจะแสดงถึงคำอธิบาย จะมีคำอธิบายวิธีการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรม เพื่อให้ผู้มาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน มีความเข้าใจก่อนที่จะกรอกข้อความใดๆ ลงในแบบดังกล่าว

นอกจากนี้ยังให้ความหมายของ คำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” “ผู้ทำธุรกรรม” “ผู้มอบหมาย” “ผู้มอบอำนาจ” “ผู้รายงาน” ไว้ดังนี้

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

“ผู้ทำธุรกรรม” “ผู้มอบหมาย” “ผู้มอบอำนาจ” มีความหมายเช่นเดียวกันกับ แบบ ปปง. 1-01 (รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด) ซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว

“ผู้รายงาน” มีความหมายเช่นเดียวกันกับ แบบ ปปง. 1-02 (รายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน) ซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่า การกรอกแบบรายงานธุรกรรมในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 นั้น ยังมีผู้สับสนอยู่พอสมควร จึงขอทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า การระบุข้อมูลของผู้ทำธุรกรรมในส่วนที่ 1 จะต้องเป็นบุคคลเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้มาทำธุรกรรมด้วยตนเอง โดยทำธุรกรรมให้กับตนเองหรือทำธุรกรรมแทนผู้อื่น หากมาทำธุรกรรมให้กับผู้อื่นก็ให้ระบุไปตามนั้น สำหรับหากระบุข้อมูลของผู้ร่วมทำธุรกรรม ผู้มอบหมาย หรือผู้มอบอำนาจในส่วนที่ 2 นั้น จะหมายถึงข้อมูลของผู้ที่เป็นเจ้าของบัญชีผู้ที่มอบหมาย หรือผู้มอบอำนาจให้ผู้อื่นไปทำธุรกรรมแทนตนเอง ซึ่งรวมถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้มอบหมาย หรือผู้มอบอำนาจด้วย ในกรณีที่ไม่ใช่เจ้าของบัญชี แต่เป็นผู้ร่วมทำธุรกรรม ก็ให้ระบุข้อมูลของผู้ร่วมทำธุรกรรมไว้ในส่วนที่ 2 นี้เช่นกัน

2.3.1.2 ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง

การรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง ให้สถาบันการเงินรายงานภายในระยะเวลาตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

(1) การรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 (1) และ (2) คือธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป ให้สถาบันการเงินรายงานโดยการส่งแบบรายงานที่ทำขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 15 และที่ทำขึ้นในระหว่างวันที่ 16 ถึงวันสิ้นเดือน ไปยังสำนักงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่ 15 และวันสิ้นเดือนของเดือนที่มีการทำธุรกรรมนั้น

ความตามข้อนี้หมายความว่าเมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน สถาบันการเงินจะจัดให้ลูกค้ากรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมในกรณีเป็นการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดจะเป็นแบบ ปปง. 1-01 หรือในกรณีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินจะเป็นแบบ ปปง. 1-02 เมื่อสถาบันการเงินได้จัดให้ลูกค้าได้แสดงตนและกรอกแบบฟอร์ม ปปง. 1-01 หรือ ปปง. 1-02 แล้วแต่กรณีแล้ว สถาบันการเงินจะเก็บและรวบรวมแบบฟอร์มที่ลูกค้าทำขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึง

วันที่ 15 ไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่ 15 และที่เพิ่มขึ้นในระหว่างวันที่ 16 ถึงสิ้นเดือน ไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันสิ้นเดือนที่มีการทำธุรกรรมนั้น อย่างไรก็ตามการรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามมาตรา 13 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่เป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปเท่านั้น

(2) การรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 (3) คือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป ให้สถาบันการเงินรายงานโดยส่งแบบรายงานไปยังสำนักงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เหตุอันควรสงสัย

การรายงานการทำธุรกรรมในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา 13 (3) นี้ กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินส่งแบบรายงานไปยังสำนักงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เหตุอันควรสงสัย เช่น ลูกค้มาขอเปิดบัญชีเงินฝากหลายบัญชีโดยชื่อเดียวหรือหลายชื่อ และมีการฝากเงินเข้าบัญชีจำนวนมากครั้ง แต่ล้ครั้งยอดฝากไม่เกินสองล้านบาท เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ธนาคารรายงานการทำธุรกรรมให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กรณีเช่นนี้ กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงิน ส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมนั้นไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เหตุอันควรสงสัย การรายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 (3) ให้ใช้แบบ ปปง. 1-03 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย)

2.3.1.3 การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุนประจำเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดหลักเกณฑ์การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไว้ดังนี้

1. สถาบันการเงินจะรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบ ปปง. 1-03 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) เพียงแบบเดียว หรือจะรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบ ปปง. 1-01 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด) หรือแบบ ปปง. 1-02 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และแบบ ปปง. 1-03 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) ทั้งสองแบบสำหรับการทำธุรกรรมในคราวเดียวกันก็ได้

2. สถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันภัยจะรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบ ปปง. 1-04-3 (แบบรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) เพียงแบบเดียว หรือจะรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบ ปปง. 1-04-1 (แบบรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด (ธุรกิจประกันชีวิต) หรือแบบ ปปง. 1-04-2 (รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (ค่าสินไหมทดแทนของธุรกิจประกันวินาศภัย) และแบบ ปปง. 1-04-3 (แบบรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) ทั้งสองแบบสำหรับการทำธุรกรรมในคราวเดียวกันก็ได้

3. เนื่องจากกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 2 (1) ได้กำหนดระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการรายงาน ธุรกรรมตามมาตรา 13 (1) และ (2) ไว้ชัดเจนแล้ว จึงไม่มีเหตุที่ควรเชื่อได้ว่า ธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้รายงานเป็นธุรกรรมที่ต้องรายงาน สำหรับกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่า ธุรกรรมใดที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้รายงานตามมาตรา 13 เป็นธุรกรรมที่ต้องรายงานจึงเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น ดังนั้นการรายงานธุรกรรมตามมาตรา 14 และกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 3 จึงให้ใช้แบบ ปปง. 1-03 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) หรือแบบ ปปง. 1-04-3 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย) แล้วแต่กรณี

2.3.2 แบบรายงานการทำธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานตาม มาตรา 14

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 14 บัญญัติว่า ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ธุรกรรมใดที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานตามมาตรา 13 เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามมาตรา 13 ให้สถาบันการเงินรายงานให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

กรณีดังกล่าว หากเป็นกรณีที่ธุรกรรมนั้นมีการใช้เงินสดหรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเหตุการณ์เช่นนี้อาจจะไม่มีเกิดขึ้น เพราะสถาบันการเงินจะมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อธุรกรรมนั้นมีการใช้เงินสดตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป แต่กรณีนี้อาจเกิดขึ้นได้หากเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามความในมาตรา 13(3) คือ ในเบื้องต้นสถาบันการเงินอาจจะมีข้อมูลไม่แน่ชัดว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จึงไม่ได้รายงานการทำธุรกรรมนั้น ๆ ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ แต่ต่อมาในภายหลังมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วนั้น เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานคือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนั้นสถาบันการเงินก็ต้องรีบรายงานให้สำนักงานทราบภายในเจ็ดวันนับแต่ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานเป็นธุรกรรมที่ต้องรายงานตามมาตรา 13 การรายงานนั้นให้ใช้แบบ ปปง. 1-03 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย)

2.3.3 แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของบริษัทประกันชีวิต หรือ บริษัทประกันวินาศภัย

2.3.3.1 แบบรายงานของบริษัทประกันชีวิต หรือบริษัทประกันวินาศภัย

แบบรายงานของบริษัทประกันชีวิต หรือบริษัทประกันวินาศภัย มีอยู่ด้วยกัน 3 แบบ

2.3.3.1.1 แบบ ปปง. 1-04-01

แบบ ปปง. 1-04-01 แบบรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด (ธุรกิจประกันชีวิต) จะแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ คือ

ส่วนที่ 1 ว่าด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรม ประกอบด้วย

- วันทำสัญญา
- เลขที่กรมธรรม์
- ชื่อผู้เอาประกันภัย

- หมายเลขประจำตัวประชาชน
- จำนวนเงินเอาประกันภัยรวม
- เบี้ยประกันภัย

ส่วนที่ 2 อื่นๆ

ส่วนที่ 3 ว่าด้วย ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม และหรือผู้บันทึกข้อเท็จจริง และลายมือชื่อผู้รายงาน

ตามแบบ ปปง. 1-04-01 รายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด (ธุรกิจประกันชีวิต) ส่วนล่างจะแสดงถึงคำอธิบาย วิธีการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดของธุรกิจประกันชีวิตเพื่อให้ผู้มาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน มีความเข้าใจก่อนที่จะกรอกข้อความใดๆ ลงในแบบดังกล่าวอันถือว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรมที่ใช้เงินสด” “เงินสด” “ผู้ทำธุรกรรม” และ “ผู้รายงาน” ไว้ดังนี้

“**ธุรกรรมที่ใช้เงินสด**” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใดๆ กับสถาบันการเงินที่กระทำโดยใช้เงินสด

“**เงินสด**” หมายความว่า ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ ที่ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

“**ผู้ทำธุรกรรม**” หมายความว่า บุคคลที่มาทำธุรกรรมกับบริษัท เช่นผู้เอาประกันภัย

“**ผู้รายงาน**” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของบริษัทที่มีหน้าที่รับทำธุรกรรม

2.3.3.1.2 แบบ ปปง. 1-04-02

แบบ ปปง. 1-04-02 รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน (ค่าสินไหมทดแทนของธุรกิจประกันวินาศภัย) จะแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ คือ

ด้วย ส่วนที่ 1 ว่าด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรม ประกอบ

- วัน / เดือน / ปี ที่เกิดเหตุ
- เลขที่กรมธรรม์
- ชื่อผู้เอาประกัน
- ชื่อที่อยู่ของผู้ขอรับค่าสินไหมทดแทน
- หมายเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร
- ค่าสินไหมทดแทนคาดว่าจะต้องจ่าย

ส่วนที่ 2 ว่าด้วย ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม และหรือผู้บันทึกชื่อเท็จจริง และลายมือชื่อผู้รายงาน

ตามแบบ ปปง. 1-04-02 รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (ค่าสินไหมทดแทนของธุรกิจประกันวินาศภัย) ส่วนล่างจะแสดงถึงคำอธิบาย วิธีการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (ค่าสินไหมทดแทนของธุรกิจประกันวินาศภัย) เพื่อให้ผู้มาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินมีความเข้าใจก่อนที่จะกรอกข้อความใดๆ ลงในแบบดังกล่าวอันถือว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังให้ความหมายของคำว่า “ผู้ทำธุรกรรม” และ “ผู้รายงาน” ไว้ดังนี้

“ผู้ทำธุรกรรม” หมายความว่า บุคคลที่มาทำธุรกรรมกับบริษัท เช่นผู้เอาประกันภัย

“ผู้รายงาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของบริษัทที่มีหน้าที่รับทำธุรกรรม

2.3.3.1.3 แบบ ปปง. 1-04-03

แบบ ปปง. 1-04-03 แบบรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จะแบ่งออกเป็นห้าส่วนใหญ่ๆ คือ

ส่วนที่ 1 กรณีธุรกิจประกันชีวิต

1. รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรม ประกอบด้วย
  - วันทำสัญญา
  - เลขที่กรมธรรม์
  - ชื่อผู้เอาประกันภัย
  - หมายเลขประจำตัวประชาชน
  - จำนวนเงินเอาประกันภัยรวม
  - เบี้ยประกันภัย
2. อื่นๆ

ส่วนที่ 2 กรณีธุรกิจประกันวินาศภัย ประกอบด้วย

- วัน เดือน/ ปี
- เลขที่กรมธรรม์
- ชื่อผู้เอาประกันภัย
- ชื่อ ที่อยู่ ของผู้ขอรับค่าสินไหมทดแทน
- หมายเลขประจำตัวประชาชน หรือ เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร
- ค่าสินไหมทดแทนคาดว่าจะต้องจ่าย

ส่วนที่ 3 ว่าด้วยลายมือชื่อผู้บันทึกข้อเท็จจริง

ส่วนที่ 4 ว่าด้วยเหตุอันควรสงสัย

ส่วนที่ 5 ว่าด้วยลายมือชื่อผู้รายงาน

ตามแบบปง.1-04-3 รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ส่วนล่างจะแสดงถึงคำอธิบายวิธีการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพื่อให้ผู้มาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินมีความเข้าใจก่อนที่จะกรอกข้อความใดๆ ลงในแบบดังกล่าว อันถือว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งนอกจากนี้ยังให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” “ผู้ทำธุรกรรม” และ “ผู้รายงาน” ไว้ดังนี้

“**ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย**” มีความหมายเช่นเดียวกับแบบ ปปง.1-03 ซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว

“**ผู้ทำธุรกรรม**” หมายความว่า บุคคลที่มาทำธุรกรรมกับบริษัท เช่น ผู้เอาประกันภัย

“**ผู้รายงาน**” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของบริษัทที่มีหน้าที่รับทำธุรกรรม

2.3.3.2 การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันภัย

ตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุนประจำเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดหลักเกณฑ์การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันภัยไว้ดังนี้

1.กรณีสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันชีวิต หรือประกันวินาศภัย มีการทำธุรกรรมแบบอื่นที่ไม่ใช่ธุรกิจประกันชีวิต หรือประกันวินาศภัย ให้ใช้แบบ ปปง. 1-01, แบบ ปปง. 1-02 หรือแบบ ปปง. 1-03 แล้วแต่กรณี

สถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันภัย อาจมีการทำธุรกรรมอื่นที่ไม่ใช่ธุรกิจประกันภัยก็ได้ เช่น การให้กู้ยืมเงิน ดังนั้น หากเป็นการทำธุรกรรมอย่างอื่นที่ไม่ใช่การประกันภัย ก็ให้ใช้รายงานธุรกรรมโดยใช้แบบ ปปง.1-01 หรือ ปปง.1-02 หรือ ปปง.1-03 ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่า การทำธุรกรรมในขณะนั้นเป็นธุรกรรมประเภทใด

2.สถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันชีวิต ต้องรายงานการทำธุรกรรมในกรณีที่มีการรับเบี้ยประกันเป็นเงินสดในแต่ละครั้ง ตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป และให้ถือว่าวันที่รับเบี้ยประกันชีวิตเป็นวันที่ทำธุรกรรม

3.ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันวินาศภัยที่คาดว่าจะต้องจ่ายตั้งแต่สืบล้าบบาทขึ้นไปหมายถึง การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีการเกิดวินาศภัยขึ้นแล้ว โดยให้ใช้ราคาประเมิน ณ วันเกิดเหตุ ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินนั้น หรือก่อนหักมูลค่าอื่นใดตามสัญญาประกันวินาศภัย ทั้งนี้ ให้ถือค่าสินไหมทดแทนรวมทั้งสิ้นต่อการเกิดวินาศภัยหนึ่งครั้ง

4.การรายงานธุรกรรมที่เป็นการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย ให้ถือวันที่เกิดเหตุหรือวันที่ทราบเหตุ หรือวันที่ทราบราคาประเมินเป็นวันที่ทำธุรกรรม

เนื่องจากเหตุวินาศภัยต่างๆ อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยย่อมไม่อาจทราบเหตุได้ในทันที เช่น เหตุวินาศภัยเรือล่มกลางทะเล เป็นต้น ซึ่งกว่าที่สถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจะทราบได้ก็เป็นระยะเวลาานพอสมควรจึงอาจทำให้สถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยอาจมีปัญหาก็ไม่สามารถรายงานให้ได้ตรงตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้สถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยสามารถถือเอาวันที่เกิดเหตุหรือวันที่ทราบเหตุหรือวันที่ทราบราคาประเมินเป็นวันที่ทำธุรกรรมได้

2.3.4 แบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ การรายงานของสำนักงานที่ ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ

2.3.4.1 แบบ การทำรายงานการทำธุรกรรมของสำนักงานที่ ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ

แบบรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ในกรณีชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปตามมาตรา 15(1) หรือในกรณีเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปตามมาตรา 15(2) หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา 15(3) ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา

และสำนักงานที่ดินอำเภอ ใช้สำเนาคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่รับรองถูกต้อง หรือแบบ สื่อดีทกรอนิกส์ที่มีข้อมูลตามคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมดังกล่าว

ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดิน กฎกระทรวง ฉบับที่ 42 (พ.ศ.2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ได้กำหนดแบบคำขอในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมและการสอบสวนสิทธิในที่ดินสำหรับที่ดิน ที่มีโฉนดโดยให้ใช้แบบ ท.ด 1 สำหรับที่ดินที่ยังไม่มีโฉนดที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นให้ใช้ แบบ ท.ด.1 ก. และตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยอาคารชุด พ.ศ. 2523 หมวด 4 การจดทะเบียน สิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับห้องชุด ข้อ 28 ได้กำหนดแบบเรื่องราวขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และการสอบสวนสิทธิในห้องชุดโดยให้ใช้แบบ อ.ช.15

การรายงานของสำนักงานที่ดินไม่ต้องใช้แบบ ปปง. แต่ให้ใช้แบบคำขอ จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโดยทำเป็นสำเนาพร้อมรับรองถูกต้องได้ นอกจากแบบคำขอจด ทะเบียนสิทธิและนิติกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้วสำนักงานที่ดินอาจใช้แบบสื่อดีทกรอนิกส์ที่มีข้อมูลตามคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมได้

สำหรับการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่อดีทกรอนิกส์ หลักปฏิบัติในการ รายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่อดีทกรอนิกส์ และแบบรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบสื่อดี ทกรอนิกส์อื่นได้อธิบายไว้แล้วในหัวข้อ 2.3.6

2.3.4.2 ระยะเวลาการรายงานของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงาน ที่ดินจังหวัดสำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ

การรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในกรณีชำระด้วยเงินสด เป็นจำนวนตั้งแต่ สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปตามมาตรา 15(1) หรือในกรณีเมื่อ อสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปตามมาตรา 15(2) ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนัก งานที่ดินจังหวัดสำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ รายงานการจดทะเบียนสิทธิและ นิติกรรมโดยการส่งสำเนาคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่รับรองถูกต้องที่ทำขึ้นในระหว่างวัน ที่ 1 ถึงวันสิ้นเดือนไปยังสำนักงาน ภายในห้าวันนับแต่วันถัดจากวันสิ้นเดือนที่มีการทำธุรกรรมนั้น สำหรับกรณีการรายงานตามมาตรา 15(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้สำนักงานที่ดินส่ง

สำเนาคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่รับรองถูกต้อง พร้อมทั้งบันทึกเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงานภายในห้าวันนับแต่วันที่เหตุอันควรสงสัย

2.3.5 แบบระยะเวลา หลักเกณฑ์ ในการรายงานของผู้ประกอบอาชีพ เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการ เคลื่อนย้ายเงินทุน

2.3.5.1 แบบรายงานการทำธุรกรรมของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยว กับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อน ย้ายเงินทุน

แบบรายงานการทำธุรกรรมของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ตามมาตรา 16 ให้แบบ ปปง. 1-05 หรือแบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบรายงานดังกล่าวโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

แบบ ปปง. 1-05 (รายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อหรือเหตุอันควรสงสัย) ประกอบด้วยส่วนใหญ่ๆ ห้าส่วน

ส่วนที่ 1 ว่าด้วย ผู้ทำธุรกรรม ประกอบด้วย

- ชื่อ นามสกุล
- ที่อยู่ โทรศัพท์ โทรสาร
- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรสาร
- สถานที่สำหรับติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม(เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว)

ส่วนที่ 2 ว่าด้วย ผู้ร่วมทำธุรกรรม ผู้มอบหมายหรือผู้มอบอำนาจ ประกอบด้วย

- ชื่อ
- ที่อยู่ สถานที่ตั้ง โทรศัพท์ โทรสาร
- อาชีพ สถานที่ทำงาน โทรศัพท์
- สถานที่สำหรับติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร
- หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม (เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หนังสือเดินทาง ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือ หนังสือรับรองข้อความในทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 1 เดือน)

ส่วนที่ 3 ว่าด้วย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรม ประกอบด้วย

- มูลค่าของธุรกรรม
- ประเภท / ลักษณะของธุรกรรม

ส่วนที่ 4 ว่าด้วย เหตุอันควรเชื่อ หรือเหตุอันควรสงสัย

ส่วนที่ 5 ว่าด้วย ลายมือชื่อผู้รายงาน

ตามแบบ ปปง. 1-05 (แบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อ หรือเหตุอันควรเชื่อ หรือเหตุอันควรสงสัย) ส่วนล่างจะแสดงถึงคำอธิบาย จะมีคำอธิบาย วิธีการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรมเพื่อให้ผู้มาทำธุรกรรมมีความเข้าใจก่อนที่จะกรอกข้อความใด ๆ ลงในแบบดังกล่าว

นอกจากนี้ยังให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรม” “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” “ผู้ทำธุรกรรม” “ผู้มอบหมาย” “ผู้รายงาน” ไว้ดังนี้

“ธุรกรรม” หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

“**ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย**” มีความหมายเช่นเดียวกับ แบบ ปปง.1 –03 ซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว

“**ผู้ทำธุรกรรม**” หมายถึง บุคคลที่มาติดต่อขอทำธุรกรรมกับผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน (มาตรา 16 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542)

“**ผู้มอบหมาย**” มีความหมายเช่นเดียวกันกับ แบบ ปปง.1-01 (รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด) ซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว

“**ผู้รายงาน**” หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน

ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนอกจากจะใช้แบบ ปปง. 1-05 ในการรายงานการทำธุรกรรมแล้วอาจใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันแบบ ปปง. 1-05 โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

2.3.5.2 ระยะเวลาในการรายงานของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยการส่งแบบรายงาน ปปง.1-05 หรือแบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบรายงาน ปปง. 1-05 โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่น นาย ข. ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่

เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ได้มีนาย ค. มาปรึกษาเกี่ยวกับการลงทุน นาย ข. ได้ให้คำปรึกษาแก่นาย ค. ไปแล้ว ต่อมาเมื่อเหตุอันควรเชื่อว่าการทำธุรกรรมของนาย ค. นั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่นนี้นาย ข. ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานภายใน เจ็ดวันนับแต่วันที่เมื่อเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมของนาย ค. นั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

นอกจากนี้ในกรณีที่น่าสงสัยว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปแล้ว ให้ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงนั้นเช่นกัน

2.3.6 การรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4(2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ข้อ 1 วรรคท้ายกำหนดให้สถาบันการเงินอาจใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบ ปปง. 1-01, ปปง.1-02, ปปง.1-03, ปปง.1-04-1, ปปง.1-04-2, ปปง.1-04-3 โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนได้และข้อ 6. กำหนดให้ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบ , ปปง.1-05 โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

ตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนประจำเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ดังนี้

1. เป็นการรายงานโดยใช้คู่มือการใช้งานระบบการส่งรายงานธุรกรรมโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เอกสาร รุ่น 1.0 หรือรุ่นที่สูงกว่าและคู่มือรูปแบบการสร้างเพิ่มข้อมูลจากแบบราย

งาน ปปง. เอกสารรุ่น 1.0 หรือรุ่นที่สูงกว่า หรือรายงานโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นโดยความเห็นชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้

2. ผู้รายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะมีสิทธิเข้าระบบการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (AMLO Electronic Reporting System. AERS) ได้ดำเนินการรายงานโดยใช้คู่มือของการขอใบแสดงสิทธิแบบ อิเล็กทรอนิกส์ (Certificate Authentication, CA) เพื่อส่งรายงานธุรกรรมโดยใช้สื่อแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางระบบ AERS การขออนุญาตใช้สิทธิเข้าระบบการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะต้องใช้แบบการขอใบแสดงสิทธิแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการรายงานการธุรกรรมกับระบบ AERS โดยผู้ขอใช้สิทธิจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพร้อมใช้รหัสผู้ใช้ และรหัสผ่าน

3. เอกสารคู่มือ หรือแบบการขอใบแสดงสิทธิแบบอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 1 และข้อ 2 ขอรับได้ที่ศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือรับเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยตรงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ www.amlo.go.th

4. การรายงานธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินในประเทศโดยใช้บริการบาทเน็ต ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริการบาทเน็ต หรือที่เป็นการโอนเงินข้ามประเทศระหว่างธนาคารโดยใช้บริการของ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, Limited Liability Co-operative (S.W.I.F.T.s.c.) ให้กระทำเฉพาะที่เป็นธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) กล่าวคือธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป อย่างไรก็ตามในกรณีการรายงานดังกล่าวโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการเงินจะรายงานธุรกรรมการโอนเงินที่มีมูลค่าแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ก็ได้

ในกรณีดังกล่าว สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้จัดทำคู่มือมารองรับเพื่อให้สถาบันการเงินเกิดความสะดวก และความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจ เนื่องจากหากกำหนดไว้ให้ต้องส่งรายงานการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น อาจเป็นภาระกับสถาบันการเงินในการจัดทาระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับการปฏิบัติตามกฎหมาย แต่หากให้สถาบันการเงินสามารถส่งข้อมูลมาได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็ธุรกรรมที่ใช้เงินสดตั้งแต่สองล้านบาท

หรือกว่านั้นขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปโดยจะรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด หรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้

5. การรายงานการทำธุรกรรมตามข้อ 4 ให้รายงานในกรณีที่มีลูกค้าเป็นผู้ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน สำหรับกรณีที่ลูกค้าใช้เงินสดมาทำธุรกรรมดังกล่าว สถาบันการเงินจะรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

เนื่องจากการรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์สถาบันการเงินผู้รับทำธุรกรรมจะต้องส่งคำสั่งเพื่อทำธุรกรรมผ่านสื่อต่างๆของหน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องหลายองค์การจึงเกิดความสับสนว่า จะต้องมีการรายงานการทำธุรกรรมทุกช่วงไปหรือไม่ เช่น การโอนเงินระหว่างธนาคารที่เป็นการ settlement บัญชีระหว่างธนาคาร โดยธนาคารผู้มีภาระต้องชำระเงินแก่ธนาคารคู่กรณีจะส่งคำสั่งให้ “ธนาคารที่ตนมีบัญชี” ทำการตัดบัญชีของตนเพื่อจ่ายให้แก่ธนาคารคู่กรณี เป็นต้น ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนั้น ก็จะไม่น่าจะตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้กำหนดแนวทางเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า ให้รายงานในกรณีที่มีลูกค้าเป็นผู้ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน นอกจากนี้ในกรณีที่ลูกค้าใช้เงินสดมาทำธุรกรรมทางการโอนเงินโดยใช้บริการบาทเน็ต หรือ SWIFT ถือว่าเป็นธุรกรรมหลัก และหากยังต้องรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบ ปปง. อีกก็จะเป็นการรายงานการทำธุรกรรมที่ซ้ำซ้อนกับธุรกรรมหลัก ซึ่งเป็นภาระกับสถาบันการเงิน และลูกค้าของสถาบันการเงินมากเกินไป

6. ในการรายงานธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินในประเทศโดยใช้บริการบาทเน็ต ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริการบาทเน็ต สถาบันการเงินจะต้องแปลงข้อมูลที่เป็น BAHTNET Message ให้อยู่ในรูป XML ทั้งหมดก่อนที่จะส่งต่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยระบบ AERS ต่อไป

ทั้งนี้ โดยหลักการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 4(พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ข้อ 1 วรรคท้าย คือ สถาบันการเงินอาจใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบรายงาน ปปง. โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้

7. ในการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากเอกสารการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินมีข้อมูลเป็นแบบเดียวกันกับแบบรายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 1. คือแบบ ปปง.1-01, แบบ ปปง.1-02, แบบ ปปง.1-03, แบบ ปปง.1-04-01, แบบ ปปง.1-04-02, แบบ ปปง.1-04-03 ให้ถือว่าการบันทึกข้อเท็จจริงและการลงลายมือชื่อของลูกค้าในเอกสารการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินดังกล่าว เป็นการบันทึกข้อเท็จจริงและการลงลายมือชื่อของลูกค้าตามความในกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย

การกำหนดหลักการดังกล่าวไว้ในข้อนี้ เนื่องจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องการสนับสนุนให้สถาบันการเงินเกิดความสะดวก และความคล่องตัวในการทำธุรกรรมมากขึ้น ตลอดจนไม่เป็นภาระกับลูกค้าผู้มาทำธุรกรรม กล่าวคือ ในกรณีที่สถาบันการเงินได้ใช้การรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่ต้องใช้แบบ ปปง. สถาบันการเงินสามารถกำหนดรูปแบบเอกสารที่ใช้ในการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินเองได้ แต่ต้องมีข้อมูลเป็นแบบเดียวกันกับแบบ ปปง. โดยต้องให้มีการบันทึกข้อเท็จจริงในการทำธุรกรรม และให้ลูกค้าลงลายมือชื่อไว้ ทั้งนี้ ให้ถือว่า เป็นการบันทึกข้อเท็จจริง และการลงลายมือชื่อตามกฎหมายได้

8. เนื่องจากในการส่งรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังมีข้อบกพร่องบางประการที่ทำให้การรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีข้อมูลเป็นแบบเดียวกันกับแบบ ปปง. กล่าวคือผู้รายงานไม่ระบุหมายเลขประจำตัวประชาชน หรือหมายเลขหนังสือเดินทางของผู้ทำธุรกรรมในส่วนที่ 1 และ / หรือ ไม่ระบุหมายเลขประจำตัวประชาชน หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือ หมายเลขหนังสือเดินทางของผู้ทำธุรกรรมในส่วนที่ 2 อันจะมีผลทำให้การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินไม่เป็นไปตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่รายงานโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องระบุหมายเลขประจำตัวประชาชน หรือหมายเลขหนังสือเดินทางของผู้ทำธุรกรรมในส่วนที่ 1 และ/หรือ ระบุหมายเลขประจำตัวประชาชน เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือหมายเลขหนังสือเดินทางของผู้ทำธุรกรรมในส่วนที่ 2 ให้ครบถ้วนและไม่ควรระบุ N/A (Not Available) ในช่องดังกล่าว ทั้งนี้ให้ผู้รายงานมีความเคร่งครัดในการตรวจสอบหมายเลขดังกล่าวของผู้ทำธุรกรรมทุกครั้งที่มีการทำธุรกรรมด้วย

สำหรับผู้ทำธุรกรรมที่เป็นสมาคม มูลนิธิ หรือองค์การ ที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้น ให้ระบุเลขที่อนุญาตแทนได้ ในกรณีที่เลขอนุญาตไม่มีหมวดอักษรก็ให้ระบุหมวดอักษรตามที่ปรากฏในหนังสือหรือเอกสารการอนุญาตนั้นๆ ด้วย โดยระบุติดกันได้รวมทั้งเครื่องหมาย “/” (ถ้ามี) ก็ให้ระบุไว้ด้วย

ในกรณีที่ผู้ทำธุรกรรมเป็นวัด ให้ระบุชื่อวัดให้ชัดเจน โดยให้คำว่า “วัด” นำหน้า แล้วตามด้วยชื่อวัดโดยไม่ต้องเว้นวรรค และสำหรับช่องที่กำหนดให้ระบุหมายเลขประจำตัวประชาชนเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือหมายเลขหนังสือเดินทางของผู้ทำธุรกรรม ซึ่งในกรณีที่ เป็นวัดในส่วนที่ 2 นี้ให้ระบุ N/A ในช่องดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่สถาบันการเงินผู้รายงานไม่อาจจะระบุหมายเลขดังกล่าวข้างต้นได้เนื่องจากผู้ทำธุรกรรมไม่มีหมายเลขดังกล่าวอยู่จริง หรือโดยข้อเท็จจริงผู้ทำธุรกรรมอยู่ต่างประเทศในขณะทำธุรกรรม ก็ให้สถาบันการเงินผู้รายงานธุรกรรมระบุ N/A (Not Available) ในช่อง ID ได้ทั้งนี้ หากปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังว่าผู้ทำธุรกรรมดังกล่าวมีหรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่ามีหมายเลขดังกล่าวได้และสถาบันการเงินไม่ได้ระบุไว้แต่ระบุ N/A (Not Available) เป็นการแจ้งยืนยันว่าไม่มีหมายเลขดังกล่าว สถาบันการเงินผู้รายงานจะต้องรับผิดชอบในการรายงานธุรกรรมนั้นๆ โดยอาจมีความผิดฐานรายงานหรือแจ้งโดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 63 ได้

9. ในการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้มีหน้าที่รายงานเก็บรักษาแบบรายงานที่เป็นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับไว้

ในกรณีที่แบบรายงานการทำธุรกรรมเป็นเอกสารก็ให้เก็บรักษาแบบรายงานต้นฉบับไว้ด้วย

10. การรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูปของสำนักงานให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูป

การรายงานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นสามารถส่งรายงานโดยผ่านระบบ AERS ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้หรือหากจะส่งเป็นสื่อบรรจุข้อมูล (แผ่นดิสก์) ก็ได้ โดยจะต้องมีใบนำส่งแบบรายงานธุรกรรมด้วยสื่อบรรจุข้อมูลแนบมาด้วย มิฉะนั้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะไม่รับรายงานธุรกรรมดังกล่าว เพราะการส่งเป็นสื่อบรรจุข้อมูลดังกล่าว อาจมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ซึ่งผู้ส่งรายงานจะต้องมีบันทึกให้ความรับผิดชอบให้ถูกต้องของข้อมูลในสื่อบรรจุข้อมูลดังกล่าว

2.3.7 การส่งรายงานธุรกรรมการโอนเงินที่มาจากระบบ BAHTNET และ SWIFT

BAHTNET เป็นเครือข่ายงานอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อการรับส่งข้อความทางการเงินและคำสั่งโอนเงินระหว่างสถาบันที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อให้การโอนเงินและการติดต่อธุรกิจทางการเงินเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย

SWIFT เป็นเครือข่ายสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศจัดตั้งขึ้นในรูปของ Co-operative company ภายใต้กฎหมายของประเทศเบลเยียม เมื่อเดือนพฤษภาคม 2516 โดยมีสถาบันการเงินทั่วโลกเป็นทั้งสมาชิกและผู้ถือหุ้น⁴⁶

ในการส่งรายงานธุรกรรมการโอนเงินที่มาจากระบบ BAHTNET นั้นสถาบันการเงินไม่จำเป็นต้องส่งแบบ ปปง. สถาบันการเงินเพียงพิมพ์รายละเอียดของเลขที่บัตรประชาชน (กรณีบุคคลธรรมดา) เลขประจำตัวผู้เสียภาษี (ในกรณีของนิติบุคคล) หรือเลขหนังสือเดินทาง (Passport ID) (กรณีชาวต่างประเทศ) ในบรรทัดใดก็ได้ของช่อง Detail of Payment ของหน้าจอโอนเงินผ่านระบบ BAHTNET

ส่วนในกรณีของ SWIFT ก็เช่นเดียวกัน สถาบันการเงินไม่จำเป็นต้องส่งแบบ ปปง. โดยสถาบันการเงินเพียงส่งรายงานที่เป็น SWIFT Message ที่อยู่ในรูปแบบ XML พร้อมระบุเลขที่บัตรประชาชน (กรณีบุคคลธรรมดา) เลขประจำตัวผู้เสียภาษี (ในกรณีของนิติบุคคล) หรือเลขหนังสือเดินทาง (Passport ID) (กรณีชาวต่างประเทศ) ของเจ้าของบัญชี และของผู้ทำธุรกรรม

⁴⁶ วารีย์ หะวานนท์, การบัญชีธนาคารการปฏิบัติงานธนาคารพาณิชย์, (กรุงเทพมหานคร : หจก.โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2543), หน้า 535.

(ซึ่งจะได้จากการแสดงตน กรณีที่เป็นการนำเงินสดมาโอนผ่านระบบ SWIFT แบบอิเล็กทรอนิกส์ อยู่แล้ว)

ทั้งนี้ถือว่าการส่งข้อมูลโดยใช้แบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำตามรูปแบบการสร้างแฟ้มข้อมูลจากแบบรายงาน ปปง. (XML Format) ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดนั้นเป็นการรายงานธุรกรรมแบบหนึ่งตามกฎหมายได้โดยไม่ต้องใช้แบบรายงานธุรกรรมที่เป็นแบบ ปปง. (แบบรายงาน ปปง. ที่เป็นกระดาษ)

2.3.8 วิธีการการส่งแบบรายงานของสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนไปยังสำนักงาน

การส่งแบบรายงานของสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจทำได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

2.3.8.1 ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กรณีนี้เป็นการไปยื่นแบบที่เป็นต้นฉบับด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นไปยื่นแทนที่ศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปัจจุบันอยู่ที่อาคารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ชั้น 7 เลขที่ 422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

ในกรณีที่เป็นการยื่นแบบรายงานการฟอกเงิน การส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมโดยวิธีนี้ (สำหรับแบบ ปปง. ทุกแบบรายงาน) ก็ให้ใช้แบบคุมเอกสารส่งรายงานการทำธุรกรรมปรากฏตามตัวอย่างท้ายบทนี้แบบคุมเอกสารดังกล่าวจะประกอบด้วย ชื่อ - ที่อยู่ หน่วยงานที่รายงาน ชื่อสกุล ผู้ส่งรายงานงวดประจำเดือนที่รายงานเช่นเดือนธันวาคม 2543 ช่วงที่รายงานเช่นช่วงวันที่ 1-15 ของเดือนธันวาคม 2543 หรือวันที่ 16-31 ของเดือนธันวาคม 2543 จำนวนแบบ ปปง. วิธีการนำส่ง เช่นนำส่ง ณ สำนักงาน ปปง. หรือนำส่งทางไปรษณีย์ มีการลงชื่อผู้นำส่ง และส่วนสุดท้ายจะมีเจ้าหน้าที่ลงชื่อรับเอกสารไว้

อนึ่งการส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมโดยวิธียื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานให้ส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นต้นฉบับและให้แนบแบบคুমเอกสารส่งรายงานการทำธุรกรรมทำยบทันทีโดยให้นำสำเนาฉบับแบบคুমเอกสารการส่งรายงานธุรกรรมส่งมาด้วย⁴⁷

2.3.8.2 ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

เป็นการนำแบบ ปปง. ส่งไปทางไปรษณีย์โดยวิธีลงทะเบียนตอบรับ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การลงทะเบียนตอบรับเป็นหลักประกันได้อย่างหนึ่งว่าเอกสารที่ส่งไปจะไม่สูญหาย เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าได้มีการส่งแบบไปแล้ว ณ ที่ทำการไปรษณีย์ไหนส่งแบบไปเมื่อไร ถึงเมื่อไร มีใครเป็นคนรับแบบไว้ แบบสามารถส่งได้หรือไม่ ถ้าส่งไม่ได้แบบจะถูกตีกลับ โดยระบุเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถส่งได้ให้ทราบ ผู้ส่งจะได้ติดตามผลการส่งรายงานธุรกรรมได้ การส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นต้นฉบับ และให้แนบแบบคুমเอกสารส่งรายงานการทำธุรกรรม(ตามเอกสารทำยบทันที)โดยให้สำเนาฉบับแบบคুমเอกสารการส่งรายงานธุรกรรมมาส่งด้วย⁴⁸

แบบคুমเอกสารส่งรายงานการทำธุรกรรมทางไปรษณีย์ใช้แบบคুমเอกสารเช่นเดียวกับการส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงาน ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วข้างต้น

การส่งรายงานการทำธุรกรรมโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้นับวันที่ประทับตราของสำนักงานไปรษณีย์เป็นวันที่ส่งรายงานการทำธุรกรรม⁴⁹

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁷ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, “การส่งแบบรายงานการทำธุรกรรม,” คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน, (เดือนมกราคม 2544), หน้า 13.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

2.3.8.3 ส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

การส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ผู้มีหน้าที่รายงานต้องเก็บรักษาแบบรายงานที่เป็นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับไว้ด้วย

การส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อธิบายไว้แล้ว

การส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ปฏิบัติตามคู่มือการใช้งานระบบการส่งรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายละเอียดโปรดดูได้ที่ www.amlo.go.th

การส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูปของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูป

ในกรณีผู้รายงานส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยสื่อบรรจุข้อมูลโดยวิธีการนำมายื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือโดยทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับผู้รายงานจะต้องทำใบส่งสื่อข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่คู่มือการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูปกำหนดไว้ แล้วส่งมาพร้อมกับสื่อบรรจุข้อมูลดังกล่าว(ตามเอกสารท้ายบทนี้) หากไม่มีเอกสารดังกล่าวส่งมาด้วย จะไม่ถือว่าเป็นการรายงานธุรกรรมตามความหมายในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะไม่คืนสื่อบรรจุข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวให้ในทุกกรณี

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะรับรายงานธุรกรรมที่ส่งโดยวิธีดังกล่าวที่กำหนดไว้ของต้นเท่านั้น และจะไม่รับการส่งรายงานธุรกรรมโดยวิธีการใช้โทรสารหรือโดยวิธีอื่นในทุกกรณี

กรณีวันครบกำหนดส่งรายงานการทำธุรกรรมเป็นวันหยุดราชการ ให้ส่งรายงานการทำธุรกรรมในวันถัดไปที่เป็นวันเปิดทำการของทางราชการได้⁵⁰

2.4 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริงและการแสดงตนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

เนื่องจากความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความตั้งใจจริงร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงได้มีบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ให้แก่ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในหมวด 2 การรายงานและการแสดงตน ตั้งแต่มาตรา 13-23 จึงย่อมก่อให้เกิดผลกระทบและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

รวมทั้ง หลักการตามกฎหมายฟอกเงินเป็นเรื่องใหม่ สำหรับประเทศไทย

2.4.1 ผลกระทบที่เกิดจากการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตน

2.4.1.1 ผลกระทบต่อสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินเป็นหน่วยงานที่จะได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มากที่สุด ซึ่งหมายความถึงธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป และรวมถึงสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ด้วย เช่น บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะสถาบันการเงินเหล่านี้ถือเป็นหน่วยรับแนวหน้า(Frontier) ในการต่อสู้กับการฟอกเงิน เพราะต้องเผชิญกับอาชญากรซึ่งต้องการยึดครองและใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน⁵¹ ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม และ กำหนดให้ลูกค้าของสถาบันการเงินต้องแสดงตนใน

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-14.

⁵¹ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 143.

การทำธุรกรรมตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายกำหนด ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินหลายประการกล่าวคือ⁵²

1. ปริมาณธุรกิจน้อยลง ด้วยเหตุที่ต้องเปิดเผยแสดงตนเมื่อทำการติดต่อเพื่อเปิดบัญชี ส่งเงิน หรือโอนเงินเป็นจำนวนมากของลูกค้า นั้น ย่อมจะทำให้อาชญากรต่าง ๆ งดการติดต่อ หรือยกเลิกการใช้บริการ และเงินส่วนใหญ่ที่นำมาทำธุรกรรมนั้น เป็นเงินจำนวนมากมหาศาลซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ บุคคลผู้ทุจริตบางคนที่ไม่ต้องการเปิดเผยทรัพย์สินของตนด้วยเหตุผลบางประการ ดังเช่น ไม่ต้องการให้ญาติทราบถึงการมีทรัพย์สินสมบัติของตน อาจหลีกเลี่ยงไม่ต้องการติดต่อดำเนินธุรกรรมใด ๆ กับสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่นกัน

2. รายได้ของสถาบันการเงินลดลง เนื่องจากมีผู้มาติดต่อทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียลูกค้ารายใหญ่ จะส่งผลกระทบต่อรายได้ทางธุรกิจของสถาบันการเงินอันก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ ต่อการดำเนินกิจการและการจ้างงานของลูกค้าจ้างภายในสถาบันการเงินนั้น

3. ก่อให้เกิดการในการรวบรวม และรายงานข้อมูลในการทำธุรกรรมแก่สถาบันการเงินโดยสถาบันการเงินจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น การเพิ่มพนักงานเพื่อจัดเก็บข้อมูลลูกค้า การจัดหาสถานที่จัดเก็บข้อมูล และจัดหาสิ่งที่ใช้เป็นเอกสารเพื่อใช้ในการจัดเก็บและรายงาน เป็นต้น นอกจากนี้ สถาบันการเงินจะต้องจัดเจ้าหน้าที่มีอยู่เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับรวบรวม และรายงานข้อมูลทางธุรกรรม อันเป็นการสูญเสียกำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอยู่จากการปฏิบัติงานปกติ

4. ก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้น การที่กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินจะต้องรายงานให้สำนักงานบริหารข้อมูลทางการเงิน หากว่ามีเหตุอันควรสงสัย หรือเมื่อมีการขอข้อมูลนั้น ในกรณีที่สถาบันการเงินรายงานผิดพลาด หรือไม่ครบถ้วน สถาบันการเงินอาจถูกลงโทษตามกฎหมาย หรือต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากร

⁵² ไชยยศ เหมะรัชตะ, **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า122-124.

2.4.1.2 ผลกระทบต่อสำนักงานที่ดิน

นอกจากสถาบันการเงินที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกัน และปราบปรามผลการฟอกเงินดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ สำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขาและสำนักงานที่ดินอำเภอ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานที่ดินเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงิน โดยการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาเปลี่ยนสภาพเป็นที่ดิน หรือสังหาริมทรัพย์⁵³ ดังนั้นสำนักงานที่ดินจึงได้รับผลกระทบจากกฎหมายฟอกเงินฉบับนี้ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบทางกฎหมายที่เพิ่มขึ้นแก่เจ้าพนักงานที่ดินในการรายงานการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกเหนือจากหน้าที่ตามปกติในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

2. หน้าที่ในการจัดเก็บรักษาเอกสารเกี่ยวกับการรายงาน เพื่อการติดตามตรวจสอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.4.1.3 ผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน

นอกจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัดสำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอแล้ว ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่กฎหมายว่าด้วยการ

---

⁵³ สีนหาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 27.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมด้วย เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เงินทุนมากที่สุด⁵⁴

ผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายทุนจะทราบข้อมูลแหล่งที่มาของเงินที่ใช้ในการลงทุนอย่างดีที่สุด เนื่องจากต้องใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ รวมถึงการวางแผนดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้กับลูกค้า ผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุนจะมีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ดูแลธุรกิจประเภทต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถทราบถึงสิ่งผิดปกติเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย⁵⁵

ผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน จึงมีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่แก่ภาคเอกชนผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุนที่จะต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มต้นทุน และค่าใช้จ่ายเนื่องจากการรายงาน

2.4.1.4 ผลกระทบต่อประชาชน

นอกจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุน ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากกฎหมายแล้วประชาชนก็เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยอ้อมจากการกำหนดบทบัญญัติในเรื่องการรายงาน การแสดงตนและการบันทึกข้อเท็จจริงเช่นกัน เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการประกอบธุรกิจและทำธุรกรรมย่อมได้รับผลกระทบ ดังนี้⁵⁶

⁵⁴ สี่หนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 , หน้า 115.

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 115.

⁵⁶ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า124-125.

1. ก่อให้เกิดภาระในการทำธุรกรรม โดยประชาชน นักธุรกิจและนักลงทุน ผู้ประสงค์จะทำธุรกรรม จะต้องจัดเตรียมหาพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการติดต่อกับสถาบันการเงิน ซึ่งเพิ่มความยุ่งยากและสูญเสียเวลาในการประกอบธุรกิจของบุคคลเหล่านี้

2. ก่อให้เกิดรายจ่ายเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันเกิดขึ้นจากการที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดทำเอกสารเพื่อการตรวจสอบ รวมทั้งรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินการต่าง ๆ ตามกฎหมายฟอกเงินฉบับนี้ หากสถาบันการเงินได้ผลกระทบการสูญเสียทางการเงินนั้นแก่ลูกค้าผู้ใช้บริการเพื่อทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ก็จะยอมก่อให้เกิดรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นในการประกอบธุรกิจ ซึ่งอาจมีการผลกระทบต่อเนื่องไปยังราคาของสินค้า และบริการของธุรกิจที่ได้รับผลกระทบทางด้านรายจ่ายนั้น

3. ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ในกรณีที่เกิดความเข้าใจผิดหรือเกิดการกลั่นแกล้ง จากผู้ไม่หวังดีโดยมีการแจ้งข่าวไปทางนายราชการว่า บุคคลบางคนกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายเลือกปฏิบัติหรือใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งประชาชนบางคน เพราะกฎหมายฟอกเงินกำหนดให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หลายประการ เช่น การเข้าไปค้นในเคหะสถานใด และการสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ชั่วคราว เป็นต้น อันเป็นการรบกวนสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินธุรกิจ และทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงทางธุรกิจแก่บุคคลนั้นแม้ภายหลังจะสามารถพิสูจน์ว่ามีได้มีความผิดตามที่ถูกลกล่าวหาก็ตาม

2.4.2 ปัญหาที่เกิดจากการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตน

จากการรายงานธุรกรรมให้ สำนักงาน ปปง. ในงวดวันที่ 27 ตุลาคม – 15 พฤศจิกายน 2543 มีจำนวนธุรกรรมประมาณ 5,600 รายการและมีรายการที่หน่วยงานต่างๆ บันทึกรายงานแล้ว แต่ไม่สามารถส่งข้อมูลให้ สำนักงาน ปปง. ได้ไม่ต่ำกว่า 700 รายการเนื่องจากมีข้อผิดพลาดต่างๆ ซึ่งทำให้ธนาคารไม่สามารถส่งข้อมูลให้ สำนักงาน ปปง. ทันเวลา จากการตรวจสอบพบว่าผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้

แบบรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด (แบบ ปปง.1-01) แบบรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน(แบบ ปปง.1-02) และแบบรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(แบบ ปปง.1-03) ปัญหาที่พบคือ ผู้ปฏิบัติงานและลูกค้าผู้ทำธุรกรรม ส่วนมากรู้สึกว่าตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเล็กเกินไปและขาดความคมชัดเนื่องจากผ่านการถ่ายเอกสารมาแล้วหลายครั้ง

ปัญหาด้านการบันทึกข้อเท็จจริงในแบบรายงานที่พบบ่อยๆ มีดังนี้

รายการ	ปัญหาที่พบ
1.รายงานฉบับหลัก/รายงานฉบับแก้ไข	-มักมีการใส่วันที่ ถ้า click รายงานฉบับหลักซึ่งที่ถูกต้องแล้วไม่ต้องใส่
2.ประเภทบัตร	-บันทึกเลขบัตรไม่ครบ โดยถ้าเป็นบัตรประชาชน ต้องบันทึกเลข 13 หลัก ถ้าเป็นบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีต้องบันทึกเลข 10 หลัก ถ้าเป็นหนังสือเดินทางต้อง บันทึก 6-10 หลัก(รวมตัวอักษร)
3.การบันทึกวันที่ เดือน ปี	-บันทึกไม่ครบ 10 หลัก(ที่ถูก เช่น 01/10/2543) -มีการบันทึกรายการที่ข้อมูลไม่ครบ ซึ่งถ้าข้อมูลไม่ครบไม่ต้องบันทึกรายการให้เว้นว่างไว้ อาทิเช่น บัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งระบุวันที่ออกบัตรมีแต่ปี พ.ศ. อย่างเดียวไม่ระบุวันที่และเดือนก็ไม่ต้องบันทึกรายการให้เว้นว่างไว้ -การบันทึก วัน/เดือน/ปี มีความผิดพลาด เช่น บันทึกว่า 31/09/2543 ให้ตรวจดูด้วยว่าเดือน 09 มีได้แค่ 30 วัน เป็นต้น
4.การบันทึกวันทำธุรกรรม ในส่วนที่ 3	บันทึกไม่ครบ 10 หลัก
5.การบันทึก ปง.1-03 หรือ 1-05	-ไม่มีการบันทึกรายละเอียด ขาดการอธิบายเหตุอันควรสงสัย ส่วนที่ 4 ของรายงาน
6.การบันทึกรายการและการอนุมัติ	-บันทึกรายการไม่เรียบร้อยภายในวันที่รายงานธุรกรรม -การอนุมัติรายการไม่แล้วเสร็จใน 2 วันทำการ -ธุรกรรมที่ต้องรายงานในวันที่ 15 หรือวันที่ 30,31 บันทึกรายการและอนุมัติไม่แล้วเสร็จทันวันที่ 17 หรือวันที่ 2 เป็นต้น

ปัญหาความไม่ชัดเจนของแบบรายงานการทำธุรกรรม มีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1. ผู้ทำธุรกรรม

ปัญหา: หากเป็นการทำธุรกรรมแทนผู้อื่น ผู้มาทำธุรกรรมแทนมักสับสนว่า รายละเอียดที่ต้องกรอกทั้งหมดในส่วนที่ 1. เป็นของผู้มาทำธุรกรรมแทน หรือ เป็นของเจ้าของธุรกรรมที่แท้จริงในส่วน “หลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม” ไม่ทราบว่าต้องการเพียงอย่างเดียวหนึ่ง หรือมากกว่านั้น คำว่า “อื่นๆ” ใช้ทะเบียนบ้าน หรือใบขับขี่แทนจะได้หรือไม่

ส่วนที่ 2. ผู้ร่วมทำธุรกรรม ผู้มอบหมาย หรือผู้มอบอำนาจ

ปัญหา: ไม่ทราบคำ ความหมาย ที่ชัดเจนของคำว่า “ผู้ร่วมทำธุรกรรม”

ส่วนที่ 3. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ธุรกรรม

ปัญหา : ไม่ทราบความหมายที่ชัดเจนของคำว่า “บัญชีที่เกี่ยวข้อง”

ส่วนที่ 4

หากเลือกข้อ สถาบันการเงินเป็นผู้บันทึกข้อเท็จจริง หมายความว่า การกรอกรายละเอียดในแบบรายงานทั้งหมดตั้งแต่ต้น กระทำโดยผู้รับทำธุรกรรมซึ่งมีหน้าที่ต้องรายงาน ใช่หรือไม่ และหากเลือกข้อ ลูกค้าไม่ลงลายลายมือชื่อ หมายความว่าผู้รับทำธุรกรรมต้องลงลายมือชื่อในฐานะผู้บันทึกข้อเท็จจริง ในช่องซ้ายมือแทน ใช่หรือไม่

2.5 หลักเกณฑ์ วิธีการ ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 48 บัญญัติว่า ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง
ไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป
ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดง
หลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อ
ให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน
หรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะ
กรรมการ

คณะกรรมการธุรกรรมจะตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมซึ่ง
ได้รับมาตามแนวทางที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้รวม 4
แนวทางคือ

1. รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงินตาม
มาตรา 13 และ มาตรา 14 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินตั้งแต่สองล้าน
บาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาท
หรือกว่านั้นขึ้นไปหรือรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือธุ
กรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นเป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ตาม รวมถึงการรายงานในกรณี
ปรากฏในภายหลังต่อมามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วแต่ไม่มีการรายงาน
ตามมาตรา 13 แต่เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา
13 ก็ให้สถาบันการเงินรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยไม่ชักช้า

2. รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสำนักงานที่ดินตาม
มาตรา 15 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับ
อสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินไม่ได้เป็นคู่กรณี และมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สอง

ล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรืออสังหาริมทรัพย์นั้นมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป(ยกเว้นการ โอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม) หรือรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียน สิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีเหตุอันควรสงสัย

3. รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ที่กระทำโดยผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ได้รายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 16 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

4. รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น นอกเหนือไปจากรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎกระทรวงกำหนด(มาตรา 48 วรรคสาม) ได้แก่ รายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เช่น พนักงานสอบสวนได้สอบสวนในคดีความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของผู้บริหารสถาบันการเงินแห่งหนึ่งพบว่ามีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการโอนเงินในบัญชีหนึ่ง มีความสลับซับซ้อนผิดไปจากการโอนเงินเข้า-ออกในบัญชีต่างๆ ไป ในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ หรือสอบสวนพบว่า การโอนเงินในบัญชีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานยกยอกทรัพย์ของผู้บริหารสถาบันการเงิน จึงเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือการที่ประชาชนให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามมาตรา 25(4) เป็นต้น อย่างไรก็ตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการธุรกรรมจะทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่รายงานมานั้น และหากคณะกรรมการธุรกรรมมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรม มีอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน สำหรับกรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปก่อนได้

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 เป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ เป็นขั้นตอนก่อนที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 ถ้าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 แล้ว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำน่าย หรือยกย้ายทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเลขาธิการจะต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาล ให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการจะใช้อำนาจของตนสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไม่ได้

ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 48 วรรคหนึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการไว้ดังนี้

1.เมื่อสำนักงานได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว ให้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น ถ้าปรากฏว่าการทำธุรกรรมใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำน่าย ยกย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน เก้าสิบวัน ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม ถ้าเห็นว่าเรื่องที่เสนอมายังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว คณะกรรมการธุรกรรมอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ทราบก็ได้

2.ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าเรื่องที่เสนอมาตามข้อ 1 สามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้เพียงแต่ยังขาดหลักฐานบางประการที่จะทำให้เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินหรือจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานดังกล่าว

3. ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการการอุทธรณ์ส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 เกิดขึ้น เช่น นาย ก. ค้ายาเสพติด ได้เงินจำนวนสิบล้านบาท ถึงแม้ยังไม่มีการจัดกุมดำเนินคดีหรือยังไม่ได้แจ้งความร้องทุกข์เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่ทราบแต่มีพลเมองดีแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดของ นาย ก. ให้ทางสำนักงานทราบกรณีเช่นนี้ก็สามารรถดำเนินการกับเงินจำนวนสิบล้านบาทนั้นได้ เพราะเงินสิบล้านบาทเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการสามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 ได้

อนึ่งคำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่จำเป็นต้องเป็นเฉพาะทรัพย์สินที่คดีความผิดมูลฐานถึงที่สุดแล้วว่าเป็นความผิดก่อนเท่านั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานซึ่งคดีถึงแม้ว่าจะยังไม่ถึงที่สุด หากในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพฤติกรรมเข้าข่ายตามมาตรา 48 หรือมาตรา 49 คณะกรรมการการอุทธรณ์หรือเลขาธิการก็สามารถดำเนินการตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ได้ เพราะในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นคนละขั้นตอนกับการดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินจึงไม่จำเป็นต้องรอให้มีการดำเนินคดีในความผิดมูลฐานถึงที่สุดก่อน บทบัญญัติของมาตรา 48 ได้เปิดกว้างให้กระทำได้ เนื่องจากกฎหมายบัญญัติแต่เพียงว่า ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินให้คณะกรรมการการอุทธรณ์มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวได้ ทั้งนี้เพราะจะรอให้คดีความผิดมูลฐานถึงที่สุดก่อนจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่วางไว้

บทที่ 3

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของกฎหมายฟอกเงิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ

เนื่องด้วยความรุนแรงของปัญหาและผลกระทบของอาชญากรรมร้ายแรงและการฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมเหล่านั้น ทำให้ทั่วโลกตระหนักในความสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องร่วมมือกันพัฒนาวิธีการเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน ทำให้พัฒนาการในการต่อสู้กับอาชญากรรมประเภทนี้ก้าวหน้าไปรวดเร็วเช่นกัน¹

การนำความรู้และประสบการณ์ของประเทศอื่นๆ ที่ได้จากการต่อสู้กับการฟอกเงินมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมของประเทศไทยเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากอาชญากรรมฟอกเงินมีลักษณะพิเศษที่ต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกับต่างประเทศ ในการป้องกันและปราบปรามอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายหลักของประเทศไทยในเรื่องนี้ จึงได้อ้างอิงหลักเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับกันในอารยประเทศด้วย²

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การฟอกเงินเป็นปัญหาที่ร้ายแรงในสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาจึงได้ทำการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างแข็งขัน ได้พัฒนาแผนการ มาตรการ และยุทธวิธีในการป้องกันและตรวจสอบการฟอกเงินมาโดยตลอด เพื่อไม่ให้ธนาคารและสถาบันการ

---

¹ นิกร เกตุกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : Translators - at - Law. Com, 2543), หน้า 57.

² วีระพงษ์ บุญโญภาส, “จำเป็นเพียงใดที่ประเทศไทยจะต้องมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน,” ใน **รวมบทความและสารานุกรมเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน**, (กรุงเทพฯ : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. (ผู้รวบรวม), พิมพ์ครั้งที่ 2, ตุลาคม 2542), หน้า 32.

เงิน รวมทั้งธุรกิจต่าง ๆ ตกเป็นเครื่องมือของอาชญากรรมนักฟอกเงิน มีการดำเนินการอย่างจริงจังเกี่ยวกับคดีการฟอกเงินและการละเมิดข้อบังคับในการรายงานธุรกรรมที่กฎหมายกำหนด

3.1.1 Bank Secrecy Act 1970 (BSA)

ในตอนต้นทศวรรษ 1970 สหรัฐอเมริกามีปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี การละเมิดกฎหมายหลักทรัพย์และอาชญากรรมอื่นซึ่งใช้สถาบันการเงินทั้งในประเทศและนอกประเทศในการฟอกเงินที่ได้มาของตน จึงได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยความลับทางธนาคาร (BSA) ขึ้นมา และให้อำนาจกระทรวงการคลังในการออกกฎซึ่งบังคับให้สถาบันการเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องจัดทำรายงานและเก็บรักษาข้อมูล เรียกว่า BSA Regulations การบังคับให้รายงานและเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างร่องรอยทางเอกสาร (Paper Trail) หรือร่องรอยทางการเงิน (Money Trail) เพื่อติดตามเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปหาต้นตอของผู้กระทำผิด³

กฎหมาย Bank Secrecy Act ได้กำหนดมาตรการการติดตามการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงิน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. การแสดงผลของลูกค้า กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมกัน หรือผ่านสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินมีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงผลและที่อยู่ที่แท้จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอมหรือใช้นามแฝง
2. การจัดทำและเก็บรักษาบันทึก กำหนดให้สถาบันการเงินจัดทำและเก็บรักษาบันทึกข้อมูลทางการเงินไว้เป็นเวลา 5 ปี ซึ่งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เป็นไปตามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้กำหนด (31 U.S.C. มาตรา 5318 (3))
3. การรายงาน กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน รวมทั้งบุคคลธรรมดา รายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่างๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ ได้แก่

(1) กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน (หรือตราสารทางการเงินอื่นๆ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

³ นิกร เกร็กูล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 59 - 60

การคลังกำหนด) ซึ่งมีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด คือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป (31 U.S.C. มาตรา 5313 (a))

การรายงานให้ใช้แบบรายงาน IRS Form 4789, Currency Transaction Report (CTR) หรือรายงานการทำธุรกรรมเงินสด โดยให้สถาบันการเงินเป็นผู้รายงานต่อกรมสรรพากร (Internal Revenue Service/ IRS) หากมีการทำธุรกรรมเงินสด

(2) กำหนดให้บุคคลใด หรือตัวแทน หรือผู้รับฝากเงิน รายงานการนำเงิน หรือตราสารทางการเงิน ซึ่งมีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไปเข้ามาหรือออกนอกสหรัฐ (31 U.S.C. มาตรา 5316)

การรายงานให้ใช้แบบรายงาน Custom Form 4790, Currency or Monetary Instrument Report (CMIR) หรือ Report of International Transportation of Currency or Monetary Instruments หรือรายงานเงินสดหรือตราสารการเงิน โดยกำหนดให้บุคคลหรือสถาบันการเงินยื่นรายงานต่อหน่วยงานศุลกากร

ข้อมูลในแบบ CMIR ถึงเป็นถ้อยคำที่ได้สาบานแล้ว (a sworn statement) บุคคลที่กรอกแบบรายงานต้องลงชื่อรับรอง การให้ข้อมูลเท็จมีความผิดฐานให้การเท็จ และมีความผิดตามกฎหมายอื่นของสหรัฐอเมริกาอีกด้วย⁴

(3) กำหนดให้ประชาชนสหรัฐอเมริกา หรือผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา หรือผู้ที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา และประกอบธุรกิจในสหรัฐอเมริกา รายงานธุรกรรม หรือความสัมพันธ์ที่มีต่อสถาบันการเงินต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (31 U.S.C. มาตรา 5314 (a))⁵

⁴ เมธี กุศลสร้าง, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 89.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

(4) ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนดให้สถาบันการเงิน รวมทั้งผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือตัวแทนของสถาบันการเงินใด รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดกฎหมาย (31 U.S.C. มาตรา 5314 (g))⁶

การรายงานให้ใช้แบบรายงาน Suspicious Activity Report (SAR) หรือการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยกำหนดให้ยื่นรายงานต่อ Financial Crimes Enforcement Network (Fin CEN)

(5) กำหนดให้มีการกระจายข้อมูลทางการเงิน โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการกระจายข้อมูลรายงานประเภทต่างๆ ให้กับหน่วยอื่นๆ เพื่อใช้ในการสืบสวนดำเนินคดีอาญา และคดีภาษีอากร ข้อมูลที่ได้รับนี้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ และเปิดเผยให้กับบุคคลที่นำไปใช้ในทางราชการเกี่ยวกับการสืบสวนดำเนินคดี (31 U.S.C. มาตรา 5319)⁷

(6) กำหนดให้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน การจัดทำบันทึกการรายงานข้อมูลทางการเงิน รวมทั้งการให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อมูลต่างๆ⁸

(7) มีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งทางแพ่งและอาญา⁹

3.1.2 Money Laundering Control Act of 1986 (MCLA)

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ. 1986 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้กฎหมาย Anti - Drug Abuse Act of 1986 ส่วน H ของตอน 1 ของกฎหมายดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามว่า

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

⁷ ปาริชาติ มุสิกะปาน, “มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 80.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

“กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน” (Money Laundering Control Act of 1986 หรือ MCLA) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นกฎหมายกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงิน¹⁰ โดยการฟอกเงินต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้¹¹

1. การกระทำโดยเจตนาเพื่อช่วยเหลือ (Assisting) ในการฟอกเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม หรือ
2. เจตนากระทำธุรกรรม ซึ่งรวมถึงการจงใจละเลยไม่ทำการ (Willfully Blind) เกี่ยวกับธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐ ซึ่งเกี่ยวพันกับทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรม หรือ
3. เจตนาหลบเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ (Structuring) ในการรายงานการทำธุรกรรม

ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินตาม MCLA แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ¹²

1. การฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) คือ ความผิดในการพยายามทำธุรกรรมโดยใช้เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำความผิดมูลฐานที่ระบุ (Predicate Crimes) หรือจากการทำความผิดกฎหมายตามที่ระบุเฉพาะ (Specified Unlawful Activity) ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 200 ความผิด
2. การผ่านข้ามเขตแดนสหรัฐอเมริกาโดยไม่แจ้งรายการตราสารการเงิน เป็นความผิดในการพยายามเคลื่อนย้ายเงินที่ได้จากการทำความผิดมูลฐานข้ามเขตแดนสหรัฐอเมริกา
3. การฟอกเงินโดยปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่เพื่อหลอกลวงนักฟอกเงิน หรือที่เรียกว่า Sting Operation ซึ่งคล้ายคลึงกับการฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมประเภทแรก แต่มีข้อแตกต่าง คือเงินหรือทรัพย์สินไม่จำเป็นต้องมาจากความผิดมูลฐานจริงๆ แต่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เจ้า

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 81.

¹¹ นิกร เกร์กุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 61.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 61.

หน้าที่ใช้ล่อนักฟอกเงิน โดยแสดงให้เห็น และผู้กระทำเชื่อว่าจะทำธุรกรรม ได้มาจากการกระทำที่ผิดมูลฐาน

3.2 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยเฉพาะกรุงลอนดอนซึ่งเป็นศูนย์กลางตลาดหุ้นที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ร้อยละ 40 ของกิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทั่วโลกเกิดขึ้นที่มหานครแห่งนี้ ธนาคาร และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ของโลกล้วนแล้วแต่มีสาขา หรือสำนักงานผู้แทนแห่งหนึ่งที่นี่ นอกจากนี้กรุงลอนดอนยังมีอุตสาหกรรมการประกันภัยที่ใหญ่และหลากหลายด้วย รวมทั้งหมดแล้ว อังกฤษจึงเป็นผู้ให้บริการตามความต้องการของทั้งโลก และเป็นศูนย์กลางชั้นนำในการเปลี่ยนแปลงทางการเงิน¹³

ด้วยเหตุผลข้างต้น ประเทศอังกฤษจึงเป็นเป้าหมายที่ดึงดูดใจของนักฟอกเงิน เพราะตลาดทางการเงินของลอนดอนมีมิติทั้งด้านกว้างและลึก และเปิดกว้าง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการฟอกเงินในทุกขั้นตอนของอาชญากร หน่วยงานรัฐของอังกฤษได้ตระหนักว่า ตลาดทางการเงินของลอนดอนมีความสำคัญยิ่ง ทั้งแก่เศรษฐกิจของอังกฤษและแก่ตลาดการเงินของโลก¹⁴ ประเทศอังกฤษจึงได้มีการออกบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนี้

3.2.1 The Drug Trafficking Offenses Act 1986 (DTOA)

กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญคือ กำหนดให้สามารถรับผลประโยชน์ (Benefit) จากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเริ่มคำนวณตั้งแต่เมื่อศาลมีคำพิพากษาย้อนหลังไป 6 ปี โดยอาศัยวิธีคำนวณตามราคา (Confiscated by Value) คือ ให้ชำระเป็นตัวเงิน หากไม่มีก็ดำเนินการริบทรัพย์สินทั้งหลายที่มีอยู่ภายใน 10 ปี¹⁵

¹³ นิกร เกร็กุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 68.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

¹⁵ ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล, “อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 82.

นอกจากนี้กฎหมาย DTOA กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดต่อหน่วยงานของรัฐ โดยกฎหมาย DTOA ยังให้ความสำคัญคุ้มครองแก่สถาบันการเงินไม่ต้องรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐ (มาตรา 24) และยังมีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมต่อต้านการฟอกเงิน (Joint Money Laundering Working Group) เพื่อพัฒนาแนวทางสำหรับสถาบันการเงินในการบ่งชี้ธุรกรรมที่น่าสงสัย¹⁶

3.2.2 Money Laundering Regulations 1993¹⁷

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้สถาบันการเงินเกือบทั้งหมด และบุคคลอื่นบางกรณี ต้องจัดตั้งระบบเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน การฝ่าฝืนระเบียบนี้โดยการไม่จัดตั้งและดูแลกระบวนการในการต่อต้านการฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะมีการฟอกเงินจริง ๆ เกิดขึ้นในสถาบันการเงินนั้นหรือไม่ก็ตาม

หน้าที่ในการต่อต้านการฟอกเงิน ซึ่งสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่อื่น ๆ ได้แก่

1. การบ่งชี้และการพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า (Identification and Verification) ได้แก่ การสามารถระบุตัวตนของลูกค้าและผู้ซึ่งลูกค้าทำธุรกรรมด้วยได้
2. การตรวจสอบธุรกรรม (Transaction examination) ได้แก่ การฝึกอบรมให้พนักงานแยกแยะและจัดการกับธุรกรรมซึ่งอาจปรากฏเป็นการฟอกเงินได้
3. การเก็บรักษาข้อมูล (Record Keeping) ได้แก่ การเก็บรักษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้า และข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมของลูกค้า โดยต้องเก็บรักษาไว้ 5 ปี
4. การรายงาน (Reporting) ได้แก่ การรายงานภายในเกี่ยวกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้า และความรู้หรือความสงสัยว่ามีการฟอกเงิน ต่อพนักงานดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายของสถาบันการเงินนั้น ซึ่งเรียกว่า Money Laundering Compliance Officer (MLCO) ซึ่ง MLCO จะพิจารณาและรายงานแก่หน่วยงานกลาง (National Crime Intelligence Services หรือ NCIS)

¹⁶ เมธี กุศลสร้าง, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน, หน้า 81.

¹⁷ นิกร เกียรติกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 70-71.

ทราบต่อไป อย่างไรก็ตาม การรายงานแก่หน่วยงานกลางดังกล่าว ในกรณีของประเทศอังกฤษไม่ถือเป็น การบังคับให้ต้องกระทำแต่อย่างใด (Voluntary Notification)

5. การให้ความรู้และฝึกอบรม (Education and training) ได้แก่ การให้การศึกษาศึกษาและฝึกอบรมโดยเฉพาะแก่พนักงานของสถาบันการเงิน ซึ่งต้องดำเนินการกับธุรกรรมการเงินให้รู้ถึงการต่อต้านการฟอกเงิน

3.3 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีศูนย์กลางทางการเงินที่เจริญก้าวหน้าประเทศหนึ่งของโลก โดยเฉพาะโครงสร้างขอบเขตทางการเงินและสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมที่ผู้กระทำความผิดมักนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิด และเพื่อหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลออสเตรเลียจึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อใช้บังคับ รวมทั้งให้มีอำนาจในการปราบปรามการค้าเฮโรอีน การค้าของเถื่อน องค์การยาเสพติดซึ่งมาจากจีนเข้าสู่ออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา¹⁸ ทั้งนี้ได้มีการออกกฎหมาย Custom Act ขึ้นเป็นฉบับแรกเมื่อปี ค.ศ. 1901 และประเทศออสเตรเลียยังได้พัฒนาให้เป็นประเทศที่ผู้นำเป็นตัวอย่างในการที่จะควบคุมการแพร่หลายของการฟอกเงินไปยังประเทศต่างๆ โดยการออกกฎหมายผ่านทั้งกฎหมายภายในประเทศ และผ่านทางรัฐบาลออสเตรเลีย ทั้งนี้ ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การ FAIF และยังได้ให้สัตยาบันต่อการประชุมยาเสพติดขององค์การสหประชาชาติ (UN Narcotics Convention) ในปี ค.ศ. 1992 รวมทั้งได้ร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศต่างๆ อีกหลายองค์การ ซึ่งในปี ค.ศ. 1987 ประเทศออสเตรเลียได้ผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (The Proceeds of Crime Act) ซึ่งทำให้เป็นประเทศแรกในเอเชียที่มีกฎหมายยึดทรัพย์ประกาศใช้ และทำให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญา¹⁹

การบังคับให้มีการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดปริมาณมาก และธุรกรรมเงินสดที่น่าสงสัย ผนวกกับการบัญญัติกฎหมายให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และการริบทรัพย์สินที่ได้

¹⁸ Fletcher N. Baldwin, Jr. And Robert J. Munro, **Money Laundering Asset Forfeiture and International Financial Crimes** (Oceana Publication, Inc. 1993), p.3.

¹⁹ Ibid., p.3.

มาจากอาชญากรรม ทำให้ประเทศออสเตรเลียได้ชื่อว่ามีระบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เข้มแข็งที่สุดของโลกประเทศหนึ่ง²⁰

3.3.1 Financial Transaction Report Act 1988 (The FTR Act)

กฎหมายฉบับนี้เดิมเรียกว่า The Cash Transaction Report Act 1988 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ. 1988 โดยมีวัตถุประสงค์และหลักการครอบคลุมถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นเงินสดเท่านั้น²¹ และมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นเครื่องมือแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบสวน สอบสวนการกระทำความผิดต่างๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์การอาชญากรรมเป็นต้น และได้เปลี่ยนชื่อจาก Cash Transaction Report Act 1988 (CTR ACT) มาเป็น The Financial Transaction Report Act 1988 (FTR ACT) เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย โดยกำหนดให้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ

มาตรการติดตามการโยกย้ายเงินผ่านธนาคาร หรือสถาบันการเงินตามกฎหมาย FTR ACT มีดังนี้²²

1. การแสดงตนของลูกค้า กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรม ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินมีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงตนและที่อยู่ ที่แท้จริง โดยลูกค้าต้องแสดงหลักฐานทางทะเบียนต่อผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงิน ลูกค้าจะต้องกรอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวที่จำเป็นเพื่อให้ทราบว่าเป็นใคร อยู่ที่ไหน เลขประจำตัวอะไร นอกจากนี้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องในการเปิดบัญชีของลูกค้า (มาตรา 20 และมาตรา 21) นอกจากนี้ กฎหมายยังห้ามการเปิดบัญชี หรือการติดต่อธุรกิจกับผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินโดยใช้ชื่อปลอม ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนมีความผิดทางอาญา (มาตรา 24)

²⁰ นิกร เกร็กูล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 62.

²¹ AUSTRAC 1992 : 6

²² ปารีชาติ มุสิกะปาน, “มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน”, หน้า 67-70.

2. การจัดทำและเก็บรักษาบันทึก กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินจัดทำบันทึกเกี่ยวกับการติดต่อธุรกรรมกับลูกค้า นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินเก็บรักษาบันทึกข้อมูลทางการเงิน และหลักฐานต่างๆ ตลอดจนสำเนาบันทึกดังกล่าวไว้เป็นเวลา 7 ปี (มาตรา 23)

ในกรณีที่บุคคลใดใช้ชื่อเฉพาะ ในการติดต่อกับผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินว่ายังมีชื่ออื่นอีก หรือชื่อที่รู้จักทั่วไป ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินมีหน้าที่บันทึกเกี่ยวกับการเปิดเผยดังกล่าว และส่งสำเนาทะเบียนนั้นให้หน่วยงานของรัฐ (มาตรา 24 (5))

3. การรายงาน

3.1 รายงานธุรกรรมเงินสดที่สำคัญ (Significant Cash Transaction Report - SCTRs) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินรายงานการทำธุรกรรมเงินสดทั้งในและนอกสถาบันการเงิน ที่มีจำนวนตั้งแต่ 10,000 เหรียญขึ้นไป (มาตรา 7)

3.2 รายงานการโอนเงินตราต่างประเทศ (International Currency Transfer Report - ICTRs) โดยกำหนดให้บุคคลใดๆ รายงานการโอนเงินเข้ามาหรือออกนอกประเทศ ที่มีจำนวนตั้งแต่ 5,000 เหรียญขึ้นไป (มาตรา 15)

3.3 รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspect Transaction Reports - SUSTRs) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยแก่ AUSTRAC ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงภาษีอากร หรือการกระทำผิดกฎหมายอื่นๆ (มาตรา 16)

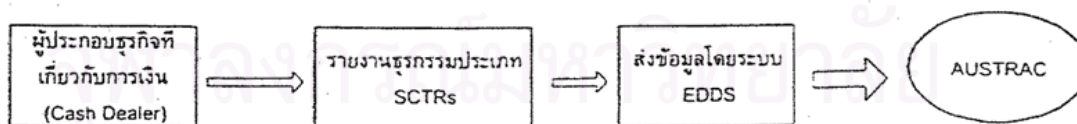
3.4 รายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ (International Funds Transfer Instructions - IFTIS) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินรายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศเข้ามา หรือออกนอกประเทศออสเตรเลีย (มาตรา 17 B)

3.5 รายงานเกี่ยวกับผู้เปิดบัญชีเงินฝากใหม่ ซึ่งมีข้อห้ามในการเปิดบัญชีโดยไม่ใช้ชื่อจริง รวมทั้งมีข้อกำหนดเรื่องการพิสูจน์ความถูกต้องในการเปิดบัญชี หรือในการเพิ่ม

ชื่อ หรือลายมือในบัญชี โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินต้องรับผิดชอบตรวจสอบความถูกต้องในการเปิดบัญชี และการดำเนินการของบัญชีนั้น (มาตรา 24)

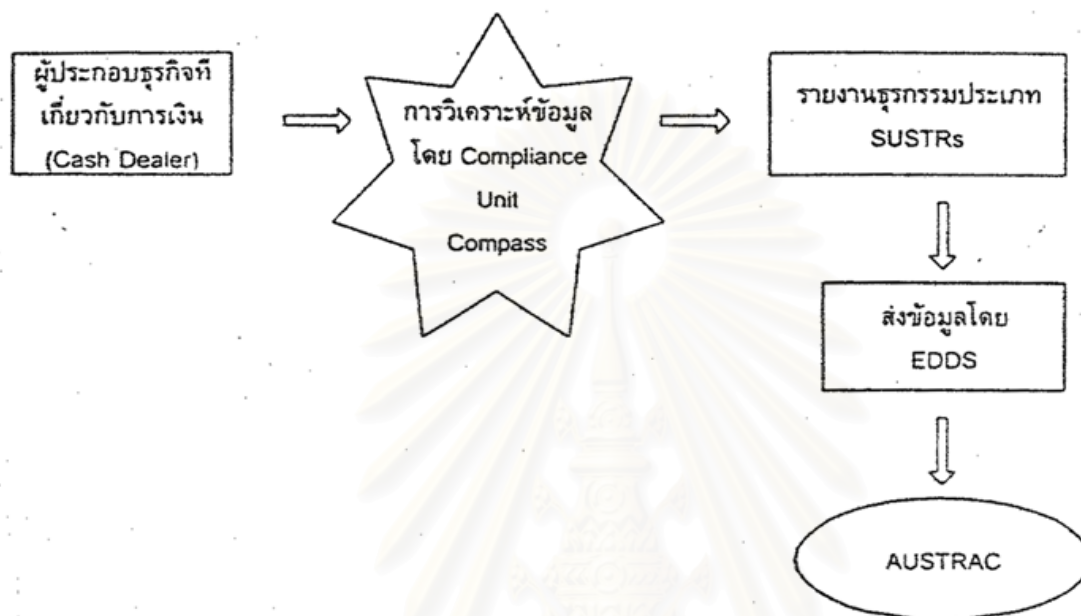
4. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงิน หรือสถาบันการเงิน มีหน้าที่จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความชำนาญในการตรวจสอบความถูกต้องของการเปิดบัญชีของลูกค้า รวมทั้งตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัยเพื่อรายงานให้ AUSTRAC ทราบ ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในข้อปฏิบัติต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินในการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม ทั้งนี้ในส่วนของการรายงาน AUSTRAC ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่เป็นศูนย์กลางในการจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งตั้งขึ้นภายใต้ Financial Transaction Reports Act (FTR Act)²³ ได้จัดทำระบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานในด้านการจัดส่งข้อมูลการรายงานธุรกรรม ได้แก่ Electronic Data Delivery System (EDDS) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระบบ Compliance Assistance (COMPASS) ซึ่งใช้ในการจัดระบบฐานข้อมูลที่ได้จากการรายงานธุรกรรม เพื่อนำมาสู่กระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลธุรกรรมต่างๆ หากเป็นธุรกรรมที่เข้าข่ายว่าจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ก็สามารถนำข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งขั้นตอนการส่งข้อมูลนั้นจะสามารถส่งผ่านระบบ Internet มาสู่ AUSTRAC ได้ โดยที่ไม่มีความจำเป็นต้องติดตั้งระบบการส่งข้อมูลโดยตรง ดังนั้น จึงไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่สถาบันการเงินด้วยเช่นกัน ซึ่งระบบการปฏิบัติงานสรุปได้ดังนี้

1. กรณีการรายงานธุรกรรมตามวงเงินขั้นต่ำที่กำหนด (Significant Cash Transaction Reports : SCTRs)

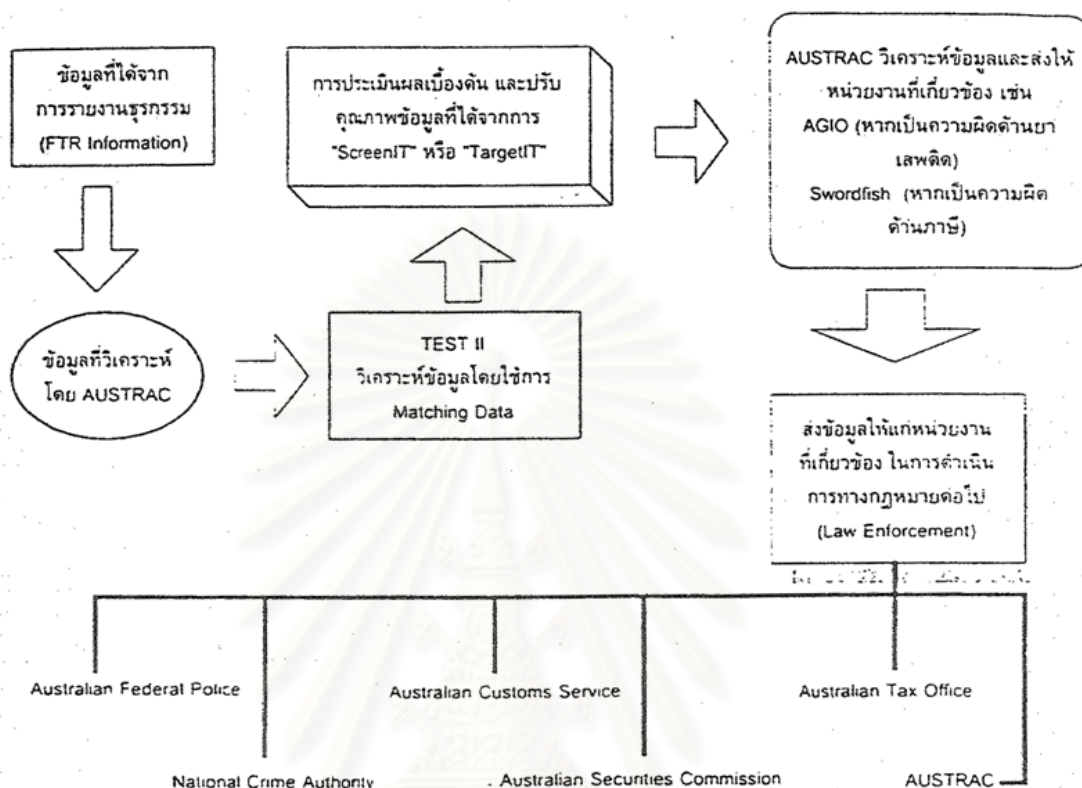
²³ เอกสารประกอบการสัมมนา เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายฟอกเงินของประเทศออสเตรเลีย ณ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย วันที่ 10-12 พฤษภาคม 2542.

2. กรณีการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspect Transaction Reports : SUSTRs)

3. ระบบที่ใช้ในการตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัย (Screen IT System) เป็นระบบพื้นฐานที่ใช้ในการแบ่งแยกธุรกรรม หรือกิจกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย โดยประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากการรายงานธุรกรรมซึ่ง AUSTRAC ได้รวบรวมไว้ แล้วนำไปเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานอื่น เพื่อการสอบสวนสืบสวน หากมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดฐานฟอกเงินก็สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้ต่อไป ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติสรุปได้ดังนี้

Screen IT Process

3.4 ฮ็องกง²⁴

ฮ็องกงเป็นอีกประเทศหนึ่งซึ่งได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางการเงินซึ่งใช้ในการฟอกเงินของนักค้ายาเสพติดทั้งในระบบและนอกระบบธนาคาร ทำให้ฮ็องกงตระหนักในความสำคัญที่จะต้องรักษา

²⁴ ชัยนันท์ แสงปุตตะ, “กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 45-53.

ชื่อเสียงทางการเงิน และตื่นตัวดำเนินการร่วมมือกับต่างประเทศใความพยายามเพื่อต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงิน²⁵

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในช่วงที่เกาะฮ่องกงยังคงเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษนั้น ได้มีความเจริญรุ่งเรืองในการเป็นผู้นำศูนย์กลางทางการเงินด้วยนโยบายของรัฐซึ่งได้เข้าแทรกแซงที่ละเล็กละน้อย เกี่ยวกับการติดต่อทางการเงินและธุรกิจซึ่งเกาะฮ่องกงนี้เป็นแหล่งการลงทุนทางธุรกิจ และทำให้มีอาชญากรรมทางการเงินเกิดขึ้นมากมายในการดำเนินการนำเงินที่ผิดกฎหมาย (The amount of “black” or illegal money) ผ่านทางเกาะฮ่องกง โดยก่อนปี ค.ศ. 1989 ยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือต่อต้านการฟอกเงินออกมาแต่อย่างใด จนกระทั่งเมื่อวันที่ 1 กันยายน 1989 ฮ่องกงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาฉบับแรก เรียกว่า กฎหมายว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด (ริบทรัพย์สิน) ค.ศ. 1989 (Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989 หรือ DTRPO) ซึ่งวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือ เพื่อให้อำนาจรัฐในการติดตามและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด และเพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด และเพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด (ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน)

3.4.1 Organized and Services Crimes Ordinance 1995

จะเห็นได้ว่า ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฮ่องกง ซึ่งได้ปรากฏขึ้นเป็นกฎหมายฉบับแรกโดยไม่มีการบัญญัติความผิดอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญาแต่อย่างใด โดยเฉพาะกฎหมาย DTRPO นี้ ได้เน้นในเรื่องของการปราบปรามการค้ายาเสพติดเท่านั้น²⁶ ต่อมาเมื่อวันที่ 2 กันยายน 1994 ฮ่องกงได้ออกกฎหมายเพิ่มในความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยรวมความผิดที่เกี่ยวกับการกระทำที่อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้ ซึ่งรวมไปถึงการกระทำอาชญากรรมเกือบทั้งหมด โดยต่อมาได้มีการออกกฎหมายซึ่งเรียกว่า กฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ. 1995 (Organized and Serious Crimes Ordinance 1995) และได้เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 1994 เป็นต้นมา ตามกฎหมายฉบับ

²⁵ นิกร เกตุกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 80.

²⁶ Seow Iain, How Hongkong combats money laundering, *International Commercial Litigation*, Monetary Authority of Hongkong, July/August 1996.

นี้ มีบางส่วนของบางมาตราอื่นๆ ได้มีการใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน 1995 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อเพิ่มอำนาจสืบสวนสอบสวนการกระทำอันเป็นองค์การอาชญากรรม และความผิดอื่นที่ร้ายแรง
2. เพื่อให้อำนาจจับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา
3. เพื่อกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดบางประเภท และ
4. เพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการกระทำการช่วยเหลือผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา (ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา)

ทั้งนี้ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินบัญญัติไว้ในมาตรา 25 และความผิดเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย บัญญัติไว้ในมาตรา 25 A

มาตรา 25 การกระทำการเกี่ยวข้องกันกับทรัพย์สินซึ่งตนรู้ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

(1) ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 25 A ผู้ที่กระทำการเกี่ยวข้องกันกับทรัพย์สินโดยรู้ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ผู้นั้นกระทำความผิดตามมาตรา 25

(2) ในการพิจารณาความผิดตามอนุมาตรา (1) ให้จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่า

(a) ตนตั้งใจที่จะเปิดเผยแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในเรื่องที่ตนรู้หรือมีเหตุสงสัย หรือในเรื่องที่ระบุไว้ในมาตรา 25 A (1) ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการกระทำที่ฝ่าฝืนตามอนุมาตรา (1) และ

(b) มีเหตุผลอันสมควรที่ไม่อาจเปิดเผยตามมาตรา 25 A (2) ได้

(3) ผู้กระทำความผิดตามอนุมาตรา (1) ต้องระวางโทษ

(a) ในคดีที่คณะลูกขุนวินิจฉัยปรับ 5,000,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 14 ปี

(b) ในคดีที่ไม่มีคณะลูกขุนวินิจฉัยปรับ 500,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 3 ปี

การกระทำที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หมายความว่า

1. การรับหรือได้มาซึ่งทรัพย์สิน
2. การปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สิน (ไม่ว่าโดยการซ่อนเร้นหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การยกย้าย หรือการได้ซึ่งกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน)
3. การจำหน่ายหรือแปรสภาพทรัพย์สิน
4. การนำทรัพย์สินเข้าหรือออกนอกฮ่องกง หรือ
5. การใช้ทรัพย์สินค้ำประกันการกู้ยืมเงิน หรือใช้เป็นทรัพย์สินประกัน (ไม่ว่าโดยการจำนอง จำนำ หรือโดยทางอื่น)

การรายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย

มาตรา 25 A การเปิดเผยในเรื่องที่ตนรู้หรือมีเหตุสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติด

- (1) ในกรณีที่ผู้ใดได้รู้ หรือมีเหตุสงสัยว่าทรัพย์สินรายใด
  - (a) เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติดทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือ
  - (b) ได้ใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติด หรือ
  - (c) มีไว้เพื่อใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติด ผู้นั้นจะต้องเปิดเผยแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในเรื่องที่ตนรู้หรือมีเหตุสงสัย พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนในทันทีที่ถึงเวลาอันสมควร
- (2) ผู้ที่ได้เปิดเผยตามอนุมาตรา (1) หากกระทำการใดๆ อันฝ่าฝืนมาตรา 25 (1) (ไม่ว่าก่อนหรือภายหลังการเปิดเผย) ผู้นั้นจะไม่มีผิดตามมาตรา 25 (1) หาก
  - (a) การเปิดเผยได้กระทำก่อนหน้าที่ผู้นั้นจะกระทำการดังกล่าวโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้ให้ความยินยอมแล้ว หรือ
  - (b) การเปิดเผยได้กระทำ
    - (i) ภายหลังที่ผู้นั้นได้กระทำการดังกล่าว
    - (ii) โดยความประสงค์ของผู้นั้นเอง และ
    - (iii) ในทันทีที่ถึงเวลาอันสมควร

(3) การเปิดเผยตามอนุมาตรา (1)

(a) จะไม่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามในการเปิดเผยข้อมูลซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา ข้อบังคับใดๆ กฎวิชาชีพ หรือข้อบัญญัติอย่างอื่น

(b) จะไม่ทำให้ผู้เปิดเผยต้องรับผิดชอบในความเสียหายใด อันเกิดขึ้นจาก

(i) การเปิดเผย หรือ

(ii) การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นผลจากการแจ้งดังกล่าว

(4) ฯลฯ

(5) ผู้ที่รู้หรือมีเหตุสงสัยว่ามีการเปิดเผยตามอนุมาตรา (1) หากได้กระทำการเปิดเผยแก่บุคคลอื่นอันอาจจะกระทบต่อการสอบสวนในภายหลัง ผู้นั้นกระทำความผิดตามอนุมาตรานี้

(6) ในการพิจารณาคดีความผิดตามอนุมาตรา (5) จำเลยมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่า

(a) ตนไม่รู้หรือไม่มีเหตุสงสัยว่า การเปิดเผยดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่ออนุมาตรา (5) หรือ

(b) ตนมีอำนาจตามกฎหมาย หรือมีเหตุอันสมควรในการเปิดเผยดังกล่าว

(7) ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนอนุมาตรา (1) จะต้องระวางโทษปรับจำนวนหนึ่ง (ในระดั 5) และระวางโทษจำคุก 3 เดือน

(8) ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนอนุมาตรา (5) จะต้องระวางโทษ

(a) ในคดีที่คณะลูกขุนได้วินิจฉัย ปรับจำนวน 500,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 3 ปี

(b) ในคดีที่ไม่มีคณะลูกขุนวินิจฉัย ปรับจำนวนหนึ่ง (ในระดั 6) และจำคุก 1 ปี

3.5 กรณีศึกษาเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามกฎหมายต่างประเทศ กรณีศึกษาที่ 1

ไบรอัน, โจเซฟ และริชาร์ด ได้ซื้อบริษัท Red ซึ่งเป็นบริษัทที่ไม่มีถิ่นฐานถาวรในยุโรป ตะวันตก ผ่านคนกลางซึ่งเป็นบริษัททนายความ และได้จดทะเบียนบริษัทว่า มีวัตถุประสงค์ในการนำเข้าพรมจากประเทศยุโรปตะวันตกอื่นๆ และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยสะดวก ได้ขอให้ตัวกลางคือ บริษัททนายความ เปิดบัญชีธนาคารในชื่อ บริษัท Red ซึ่งตัวกลางได้ทำให้โดยไม่ได้ปฏิเสธ และยังให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักงานเป็นผู้มีอำนาจลงนามอีกด้วย ซึ่งเห็นได้ว่าพวกเขาไม่ต้องการรับผิดชอบ และต้องการแสดงให้เห็นว่าพวกเขาไม่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัท

ในวันที่เปิดบัญชี ไบรอันได้โทรศัพท์ติดต่อกับธนาคารเพื่อขอเปิด L/C โดยอ้างว่าเพื่อความสะดวกในการดำเนินธุรกิจซื้อพรมจำนวน 20 ม้วน ซึ่งเป็นรายการสินค้าครั้งใหญ่ของบริษัท ไบรอันได้บอกกับธนาคารว่า เขาจะทดลองดูลู่วางตลาดถ้าไปได้ดีก็จะสั่งซื้อครั้งต่อไปมีมูลค่ามากกว่านี้ 10 เท่า เจ้าหน้าที่ธนาคารได้ตั้งข้อสังเกตว่า ไบรอัน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับ L/C ธนาคารได้อธิบายอย่างละเอียดตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ธนาคารรู้สึกผิดสังเกตว่า นักธุรกิจที่ทำธุรกิจมาหลายปี ทำไมไม่เข้าใจเรื่อง L/C และได้บันทึกข้อผิดพลาดนี้ในแฟ้มข้อมูลของบริษัท Red

ไบรอัน ขอให้ธนาคารออก L/C จำนวน 40,000 USD และให้ติดต่อกับเขาเมื่อเงินจำนวนดังกล่าวได้โอนไปยังประเทศผู้ส่งออกแล้ว ซึ่งโจเซฟ และริชาร์ดได้อยู่ที่นั่นเพื่อจัดเตรียมสินค้า ไบรอันบอกธนาคารว่า โจเซฟ และริชาร์ดจะต้องแสดงหนังสือรับรองของธนาคาร เมื่อพวกเขานำสินค้าส่งลงเรือ และต้องถูกตรวจสอบว่ามีหนังสือรับรองของธนาคาร เมื่อธนาคารได้รับใบส่งสินค้า ธนาคารจะจ่ายเงินภายใน 3 สัปดาห์ นับแต่วันส่งของลงเรือ ตามวันที่ปรากฏในใบตรวจสอบส่งสินค้า บัญชีผู้รับเงินที่ปรากฏคือ บริษัท Black ซึ่งอยู่ในประเทศผู้ส่งออก

1 สัปดาห์ต่อมา L/C ได้มาถึง Foreign Bureau de change 10 วันต่อมาหนังสือรับรองและใบส่งสินค้าได้มาถึง ธนาคารรู้สึกแปลกเพราะในใบส่งสินค้าจะต้องมีที่อยู่ของบริษัท Red แต่กลับเป็นที่อยู่ของโรงงานอื่นในประเทศอื่น ยิ่งไปกว่านั้น มูลค่าของพรมที่ปรากฏในใบตราส่งสินค้ามีมูลค่าเพียง 5,500 USD ไม่ใช่ 40,000 USD ตามที่ตกลงกันไว้ และแม้จะมีชื่อที่ไม่ตรงกันเล็กน้อย 10 วันต่อมาธนาคารก็ได้รับรองการโอนเงินดังกล่าว

หลังจากนั้นไม่นาน ไบรอันได้ติดต่อธนาคารว่าทุกอย่างเรียบร้อยดี และกำลังเตรียมการนำเข้าพรม ซึ่งครั้งนี้มีมูลค่า 625,000 USD และธนาคารได้เตรียมเอกสารและรอรายละเอียดที่จะตามมาต่อไป

10 เดือนต่อมา เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรเข้ามาตรวจสอบสำนักงาน ธนาคารได้แสดงเอกสารต่างๆ ให้ศุลกากรตรวจสอบ พวกเขาสงสัยเกี่ยวกับบริษัท Red ทั้งนี้ ข้อมูลของธนาคารมีประโยชน์มาก ไบรอัน โจเซฟ และริชาร์ด ถูกจับ 8 เดือนต่อมาในเรือยอร์ช ซึ่งบรรจุฝิ่นดิบจำนวน 100 กก. เข้าประเทศ จากการตรวจสอบเอกสารพบว่า พวกเขากำลังนำเข้าเฮโรอีนจำนวนมาก และดูเหมือนว่าพวกเขาได้นำเข้าเฮโรอีนจำนวนหนึ่ง ซุกซ่อนในพรม ซึ่งเป็นการค้าบริษัท Red ซึ่งแสดงว่าถ้าไม่ถูกจับก่อน บริษัท Red จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการนำเข้ายาเสพติด และฟอกเงินด้วย

สิ่งบ่งชี้

1. การขาดความรู้เกี่ยวกับการค้า
2. ตั้งใจที่จะหลีกเลี่ยงการแสดงตนทางบัญชี

กรณีศึกษาที่ 2

Geoffrey ได้เดินทางไปในหลายสาขาของแบงก์ที่อยู่ในยุโรป เพื่อที่จะฝากเงินสดจำนวนหนึ่งในบัญชีของบริษัทของตน จำนวนเงินที่ฝากมีตั้งแต่ 15,000-40,000 เหรียญ เขาได้ไปธนาคารสาขาต่างๆ ภายใน 1 วัน ซึ่งสาขาเหล่านี้อยู่ใกล้ๆ กัน และเมื่อสถาบันการเงินได้ตรวจสอบโดยอัตโนมัติเกี่ยวกับขั้นตอนการฝากเงินในบัญชีต่างๆ แล้วสถาบันการเงินที่ทำการตรวจสอบ จะทำการตรวจสอบโดยอัตโนมัติและ แจ้งเป็นสัญญาณ เตือนให้รู้เกี่ยวกับการฝากเงินที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนทำการตรวจสอบ

Geoffrey เป็นคน African และจากรายงานของศุลกากร ที่ธนาคารแจ้งว่าเค้าทำธุรกิจนำเข้าสินค้ามือสองจาก Africa จำนวนเงินที่ฝากได้โอนไปโดยผิดปกติไปยังบัญชีของเค้าใน Africa ซึ่งเค้าอ้างว่าเป็นการจ่ายค่าสินค้าและบัญชีเงินฝากนั้นสืบเนื่องมาจากการขายสินค้าในยุโรป อย่างไรก็ตามสถาบันการเงินก็มีความสงสัยเกี่ยวกับรูปแบบในการฝากเงิน หากเงินดังกล่าวเป็นสิ่งถูกต้องทำไมจึงไม่ฝากเงินไว้ในบัญชีเดียวกันทั้งหมด ดังนั้น ธนาคาร จึงตัดสินใจรายงานเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากนั้นกับ FIU (Financial Intelligence Units)

เพื่อที่จะให้มีเวลาในการสอบสวนมากขึ้น FIU อนุญาตให้ธนาคารสั่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดีเองและหลังจากรายงานการวิเคราะห์การเงิน และรายละเอียดของ ธนาคารแล้ว FIU ตัดสินใจที่จะหาพยานเอกสารเพิ่มเติมจากการขนส่งสินค้าจาก Africa มายังยุโรป FIU ติดต่อโดยตรงกับ ธนาคารโดยให้หักบัญชีของบริษัท Geoffrey ส่งเอกสารให้กับธนาคารภายในระยะเวลาอันสั้น จำนวนของใบเสร็จ จำนวนการขนส่งทางอากาศ ใบส่งของได้ถูกส่งมายังสถาบันการเงินและส่งต่อมาให้กับ FIU

ต่อมา FIU ได้ติดตามเกี่ยวกับการส่งสินค้าตามรายงานที่ได้รับกับการโอนเงินผ่านบัญชีในเวลา 2-3 ปี และ FIU ได้ติดต่อกับศุลกากร และของร้องให้สอดส่องในเรื่องเกี่ยวกับการขนส่งสินค้ามือ 2 ที่เกี่ยวกับบริษัท Geoffrey เป็นพิเศษ และศุลกากรได้รายงานว่าการขนส่งสินค้านั้น พบว่าเป็นการขนส่งยาเสพติด (กัญชา) จำนวนมหาศาล ซึ่งมีราคาในขณะนั้นมีมูลค่ามากกว่า 300,000 USD

The African principle organizer ซึ่งมีใช้ Geoffrey ได้ถูกชี้ตัวและต้องรับผิดชอบจำคุก 6 ปี ในข้อหาค้ายาเสพติด แต่ Geoffrey ยังคงลอบย่นลอบอยู่และกระบวนกรทางการเงินและการไต่สวนอื่นๆ ยืนยันว่า Africa principle organizer มีส่วนเกี่ยวข้องในการขนส่ง ยาเสพติดนี้อีกหลายครั้ง (8 ครั้งด้วยกัน) ดังนั้น Africa principle organizer จึงได้ถูกจำคุกอีก 10 ปี สำหรับการนำเข้ายาเสพติดนี้และศาลยืนยันว่าองค์กรนี้ได้รับประโยชน์จากการค้ายานี้เกินกว่า 1,500,000 USD จึงสั่งยึดเงินจำนวนนี้ในส่วนของ Geoffrey ซึ่งได้นำออกนอกประเทศไปและได้ถูกออกหมายจับในข้อหาฟอกเงินและข้อหาอื่นๆ

สิ่งบ่งชี้

1. ธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าสูง
2. การฝากเงินในหลายสาขาและหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร
3. ความน่าสงสัยเกี่ยวกับลักษณะของการประกอบธุรกิจ การนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจาก Africa ไป Europe เป็นเรื่องผิดปกติ

กรณีศึกษาที่ 3

ธนาคารได้สังเกตเห็นว่าบัญชีของบริษัทแห่งหนึ่งเดิมไม่มีการเคลื่อนไหวมาเป็นเวลาหลายปี แต่ทันทีที่มีการเคลื่อนไหว ก็เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับการโอนเงินจำนวนมาก บัญชีนี้ได้เปิด

ในนามของบริษัทแห่งหนึ่งซึ่งจดทะเบียนในต่างประเทศ หลังจากที่ได้รับเงินจำนวน 150,000 USD ได้ถูกฝากเข้าในบัญชีแล้ว บริษัทได้นำเงินดังกล่าวไปซื้อหุ้นของ “ABC Corp” ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่มยุโรปตะวันออกที่แปรรูปมาเป็นบริษัทเอกชนเมื่อไม่นานมานี้

3 เดือนต่อมา Brian ซึ่งเป็นตัวแทนของบริษัท และเป็นผู้เปิดบัญชีไว้แต่ต้นได้ฝากเงินสดจำนวน 250,000 USD เข้าในบัญชีของบริษัทดังกล่าว หลังจากการฝากเงินในทันทีเขาประสงค์จะโอนเงินจำนวน 100,000 USD เข้าไปยังบัญชีส่วนบุคคลในอีกธนาคารหนึ่ง และแจ้งว่าเงินที่ฝากเข้าไปนั้นเป็นเงินส่วนตัวของเขา เมื่อธนาคารได้ถามถึงแหล่งที่มาของเงินส่วนตัวดังกล่าว เขาได้ยื่นเอกสารทางธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าเขาได้ขายหุ้นของ ABC Corp ซึ่งซื้อมาในราคา 150,000 USD และขายไป 250,000 USD แก่บริษัทหนึ่งของยุโรปตะวันออกซึ่ง “DEF Corp” เช่นกัน จำนวนเงินที่แตกต่างกัน 100,000 USD Brian ชี้แจงว่าเป็นเรื่องของการชดเชยความเสี่ยงในกรณีที่หุ้นมูลค่าเริ่มต้นที่ 150,000 USD ที่เขาลงทุนใน ABC Corp ถูกลดมูลค่าลง ซึ่งมันดูเหมือนจะเป็นผลตอบแทนที่สูงและคุ้มค่าจากการลงทุน แต่เมื่อดูจากจำนวนเงินมูลค่า 100,000 USD ในบัญชีที่ได้รับมาภายในเวลา 3 เดือน จะเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่า 200% ที่เดียว

ธนาคารจึงได้ส่งเรื่องของธุรกรรมดังกล่าวต่อ FIU ของประเทศ หลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบจากฐานข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่า Brian เป็นเจ้าของที่แท้จริงของบริษัทในต่างประเทศ นอกจากนั้น Brian ยังเป็นหนึ่งในคณะกรรมการของ ABC Corp ซึ่งข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า หุ้นของ ABC Corp อาจจะถูกขายโดยรู้กันในราคาที่ต่ำกว่าบริษัทในต่างประเทศก่อนที่จะมีการขายในราคาที่สูงแก่บุคคลที่สาม ในความเป็นจริง Brian ได้ปิดบังเงินกำไรจำนวน 100,000 USD โดยใช้บริษัทในต่างประเทศในฐานะที่เป็นตัวซ่อนเร้นของตนในการโอนหุ้น

FIU ได้แจ้งให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทราบ เป็นผลให้ Brian ถูกตั้งข้อสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและฉ้อโกง เป็นผลให้ Brian ถูกจับและฟ้องต่อศาล ซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้ยึดเงินจำนวน 100,000 USD ดังกล่าว

สิ่งบ่งชี้

1. ความผิดปกติของผลตอบแทนในปริมาณที่สูงจากกิจกรรมทางธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่ำ
2. คำอธิบายที่ไม่สมเหตุสมผลของลูกค้านักธนาคารเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน

เงิน

3. การกลับมาเคลื่อนไหวของบัญชีธนาคารที่หยุดนิ่ง

กรณีศึกษาที่ 4

ในเดือนตุลาคมปี 1991 ได้มีการสืบสวนเบื้องต้นในประเทศหนึ่งในยุโรปเกี่ยวกับพนักงานธนาคารรายหนึ่งชื่อ ริโอดอร์ อายุ 52 ปี เจ้าหน้าที่ที่สงสัยว่าเขามีส่วนช่วยเหลือองค์กรอาชญากรรมในการฟอกเงินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด ประมาณ 20 ครั้ง ที่ ริโอดอร์ได้รับห่อเช็คของธนาคารอเมริกัน(เช็คประมาณ 20-30ใบต่อหนึ่งห่อ) ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 4-8,000 เหรียญต่อเช็ค 1 ใบ เช็คเหล่านี้เป็นกำไรที่ได้จากการค้าโคเคนโดยกลุ่มผู้ค้ายาชาวอเมริกันในอีกประเทศหนึ่งในอเมริกา เช็คเหล่านี้ถูกซื้อโดยคนจำนวนหนึ่งที่ถูกว่าจ้างจากองค์กรอาชญากรรมเพื่อหลบเลี่ยงกฎข้อบังคับของทางธนาคาร การทำให้จำนวนเงินที่ปรากฏอยู่ในเช็คแต่ละฉบับน้อยกว่า 10,000 เหรียญนี้ขององค์กรอาชญากรรมเชื่อว่ามันจะช่วยหลบเลี่ยงกฎข้อบังคับในการรายงานธุรกรรมของหลายๆประเทศได้

เช็คนี้จะถูกส่งมาที่ ริโอดอร์ แล้วเขาจะนำเข้าไปฝากในบัญชีเงินฝากหลายๆ บัญชี ในธนาคารที่เขาทำงานอยู่ ริโอดอร์จะดูแลจัดการทั้งในเรื่องของบัญชีเงินฝากและการโอนเงินในครั้งต่อไป รวมทั้งจัดส่งเช็คที่รับรองแล้วไปขึ้นเงินด้วย ในช่วงเดือน มี.ค.- ก.ย. 1991 เงินเหล่านี้ได้ถูกโอนกลับคืนไปยังประเทศที่กลุ่มผู้ค้ายาตั้งอยู่ และได้ใช้เงินนี้ในการซื้ออสังหาริมทรัพย์

การสืบสวนในขั้นต่อมาพบว่า เจ้าหน้าที่อาวุโสคนอื่นๆ ในธนาคารเป็นผู้ออกแบบและดำเนินการตามแผนฟอกเงินนี้ การเลือกลูกค้าในหลายๆประเทศก็เป็นส่วนหนึ่งเพื่อจัดหาตัวกลางในประเทศนั้นให้ทำการจัดหาและจัดส่งลูกค้ามาให้แก่ธนาคาร โดยได้รับค่าคอมมิชชั่นจากการนั้น ไม่มีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลูกค้าเหล่านั้นถูกบันทึกไว้ และไม่มีการสอบถามถึงแหล่งที่มาของเงินที่เกิดขึ้นในบัญชีธนาคารเหล่านั้น

ทั้งๆ ที่ธนาคารก็มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แต่ก็ยังไม่ยอมทำอะไรกับบัญชีเหล่านั้นธนาคารก็ยังคงจ่ายเงินสดให้กับเช็คจำนวนมากนั้นต่อไป ทั่วๆที่น่าจะได้มีการนำ

สืบถึงการ “Smurting” ได้แล้ว เมื่อเจ้าหน้าที่ได้สืบสวนถึงบัญชีเหล่านี้ด้วยข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งอื่น ก็พบว่าไม่มีร่องรอยใดที่จะโยงไปถึงการเปิดบัญชีธนาคารที่ใช้ในการฟอกเงินได้เลย

สิ่งบ่งชี้

1. การทำธุรกรรมที่มีมูลค่าน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด
2. การใช้บัญชีที่มีชื่อปลอม
3. การสมคบกันของพนักงานในองค์กร

กรณีศึกษาที่ 5

ธนาคารอเมริกันแห่งหนึ่งสังเกตเห็นเช็คของธนาคารสาขาอื่นๆ ได้ถูกขึ้นเงินบ่อยๆ โดยกลุ่มบุคคลหนึ่ง ภายในช่วงเวลาไม่ถึง 2 สัปดาห์กลุ่มบุคคลนี้ได้ขึ้นเงินจากเช็คเกินกว่า 20 ฉบับ ธนาคารได้ทราบถึงธุรกรรมดังกล่าวนี้เพราะยอดเงินที่ต่ำกว่าจำนวนที่บังคับให้ต้องรายงานนี้เกือบจะเท่าๆกันทั้งหมด โดยแหล่งที่มาของเงินนั้นเป็นเงินตราต่างประเทศต่างสกุลกัน แต่ด้วยความขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ยอดเงินอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย เช็คนี้มีที่มาจากผู้โอนเงินรายหนึ่ง ไม่เพียงแต่ยอดเงินเท่านั้นที่ดูแปลก แต่กลุ่มบุคคลนี้ก็ประพฤติตนน่าสงสัยเช่นเดียวกัน บางคนมาถึงในเวลาเดียวกัน แต่เดินเข้าไปในช่องรับ-จ่ายเงินที่ต่างๆกัน ของธนาคารสาขาแทนที่จะเข้าแถวอยู่ด้วยกัน ธนาคารสืบทราบว่าคนหลายคนใช้รถคันเดียวกันเมื่อเดินทางไปธนาคาร ธนาคารตัดสินใจที่จะแจ้งให้ FIU ทราบเกี่ยวกับการขึ้นเงินตามเช็คและให้ชื่อยี่ห้อ และเลขทะเบียนรถ และรายละเอียดทางการเงินของการขึ้นเงินตามเช็คแก่เจ้าหน้าที่

FIU ได้เริ่มทำการสืบสวนถึงสิ่งที่น่าจะเป็นการกระทำแบบ “Smurting action” บุคคลเหล่านี้บางคนเป็นญาติกันชื่อของพวกเขาเหล่านี้ตรงกันกับนามสกุลของ แจ็ค และมาร์ติน สองคนนี้ได้เคยถูกรายงานไปยัง FIU เมื่อก่อนหน้านี้โดยธนาคารอื่นๆ อีก 2 รายแล้ว FIU ได้ส่งเรื่องคดีของแจ็คให้ตำรวจ ส่วนของมาร์ตินนั้นหลังจากได้ไต่สวนทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมอีกมาก เช่น ดูเหมือนว่ามาร์ตินจะบริหารงานในบริษัทคนเดียว แต่ตามรายงานของสมาคมการค้า บริษัทนี้ได้ปิดกิจการไปแล้ว ดูเหมือนว่าบริษัทนี้น่าจะถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายบางประการ FIU ได้รับทราบข้อมูลเพิ่มเติมจากอัยการว่ามีบุคคลอื่นอีกที่ได้ถูกสอบสวนไปเมื่อก่อนหน้านี้แล้ว น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนี้ด้วย FIU จึงได้รวบรวมรายงานที่ค้นพบทั้งหมดส่งให้ตำรวจ

กลุ่มบุคคลทั้งหมดถูกกล่าวหาว่าลักลอบค้ายาเสพติดและฟอกเงิน และได้ถูกจับกุมโดยตำรวจอย่างรวดเร็ว และทีมสืบสวนได้เปิดโปงหลักฐานตามที่กล่าวโทษ ขณะที่อยู่ในคุก นักโทษได้ขอให้ผู้คุมช่วยเหลือตนในการติดต่อกับผู้สมรู้ร่วมคิดที่ยังไม่ถูกจับ แต่ตัวผู้คุมเองก็ถูกจับและถูกตัดสินจำคุก 12 เดือน เนื่องจากเป็นผู้จัดหา / จัดส่งจดหมายและโทรศัพท์มือถือให้แก่ักโทษ และจากการดักฟังการสนทนาทางโทรศัพท์มือถือก็มีคนมากกว่า 10 คนที่ถูกจับโทษฐานมีส่วนร่วมรู้เห็น

หกเดือนก่อนหน้าที่กลุ่มนี้จะถูกจับได้มีการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับคดีลักลอบค้ายาเสพติดขึ้นในประเทศหนึ่งในยุโรปตะวันตก สมาชิก 2 คนในกลุ่มนี้ก็ไดตกเป็นเป้าหมายของการสืบสวนครั้งนั้นด้วย เนื่องจากการที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการลักลอบค้ายาเสพติดทั้งในทวีปยุโรป และอเมริกา ในขณะที่คนกลุ่มนี้ก็ไดถูกดำเนินคดีในหลายข้อหาและถูกส่งตัวกลับไปดำเนินคดีเรียบร้อยแล้ว

สิ่งบ่งชี้

1. การทำธุรกรรมหลายครั้งที่ต่ำกว่าขีดจำกัด
2. ทำหน้าที่ต่อต้านการสืบสวน
3. กิจกรรมทางธุรกิจที่ไม่สมเหตุสมผล – ทำไมต้องใช้เช็คหลายๆ ใบเพื่อจะขึ้นเงินสดในมูลค่าที่สูงกว่ามากๆ
4. การใช้บริการการโอนเงินที่บ่อยครั้ง

กรณีศึกษาที่ 6

มีการประกาศโฆษณาจากบริษัทหนึ่งชื่อว่า “Gold Limited” ประกาศในหนังสือพิมพ์หลายๆฉบับในประเทศหนึ่งในยุโรป เชิญชวนให้ลงทุนในธุรกิจหนึ่งซึ่งรับประกันว่าจะได้ผลตอบแทน 13.5% ต่อปี โดยปลอดจากภาษี และมีแนวโน้มว่าจะได้เพิ่มอีก 9.1% โดยขึ้นอยู่กับผลกำไรของธุรกิจนั้น นักลงทุนทั่วไปสามารถเข้าร่วมลงทุนได้โดยการนำเงินมาลงทุนอย่างน้อย 14,900 เหรียญสหรัฐ Gold Limited นี้ได้ลงในประกาศโฆษณาว่าประกอบธุรกิจประเภท ซื้อ ขาย เพชร ที่ยังมีได้เจียรไน และทุกๆรอบ 3 ปี เงินลงทุนขั้นต่ำนี้ก็จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเป็นหลักประกันในการลงทุนทางบริษัทจะออกไปรับประกันแสดงความเป็นเจ้าของเพชรมูลค่า 12,800 เหรียญให้แก่ักลงทุนแต่ละราย ซึ่งเพชรดังกล่าวนี้ได้มีการรับรองจากหลายๆ สถาบันเช่น The

Diamond High Council of Europe เป็นต้น เพชรเหล่านี้จะถูกเก็บไว้ในตู้เซฟของ The Diamond Management Foundation ลีโอ ซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการของ Gold Limited ได้บอกกับเหล่านักลงทุนว่าเพชรแต่ละเม็ดนั้นจะมีมูลค่าถึง 14,900 เหรียญในเวลาไม่นานนัก ซึ่งก็จะเท่ากับเงินลงทุนขั้นต่ำนั่นเอง

ลีโอเป็นผู้ดูแลรักษาบัญชีเงินฝากจำนวนมากที่ฝากไว้ต่างธนาคารกัน บัญชีเหล่านี้บ้างก็เป็นชื่อของเขาเองบ้างก็เป็นชื่อของบริษัท แต่ที่น่าสนใจก็คือหนึ่งในบัญชีธนาคารของเขาที่ธนาคาร B กลับจะมีการเคลื่อนไหวอีกครั้งในรอบหลายปีที่ผ่านมา มีการโอนเงินจำนวนมากเข้าบัญชีนี้เป็นยอดรวมสูงถึง 320,000 เหรียญ เงินเหล่านี้มาจากบัญชีเงินฝากของลีโอที่ธนาคารอีกแห่งหนึ่ง (ธนาคาร A) โดยโอนมาหมดทั้งบัญชีแล้วปิดบัญชีไปเลยทันที หลังจากการโอนเงินนี้แล้วลีโอได้ถอนเงินออกมาจำนวนหนึ่งเป็นเงินสดประมาณ 171,000 เหรียญ การกระทำดังกล่าวนี้ของลีโอทำให้ธนาคาร B รายงานธุรกรรมนี้ต่อ FIU

ในเวลานั้น ได้มีบทความวิจารณ์เกี่ยวกับ Gold Limited ในหนังสือพิมพ์ Gold Limited ได้สัญญาแก่นักลงทุนว่าจะให้ผลตอบแทนที่ไม่น่าเชื่อ ซึ่งหลายๆ คนมองว่ามันไม่น่าจะเป็นไปได้หลายคนตั้งคำถามถึงธนาคาร A ที่พวกเขานำเงินลงทุนเข้าไปฝากไว้ เห็นได้ชัดว่าลีโอมักจะพูดถึงการมีอิทธิพลวงใน ในธนาคารกับพวกนักลงทุนรายใหญ่ ลีโออ้างว่าธนาคาร A เป็นธนาคารของ Gold Limited ธนาคารนี้ได้กลายมาเกี่ยวข้องกับปัญหานี้โดยไม่รู้ตัว เหล่านักลงทุนก็หลงเชื่อว่าการลงทุนนี้เป็นการร่วมมือกับสถาบันการเงิน และทำให้การโอนเงินจากธนาคารนี้ไปยังสถาบันการเงินอื่นไม่เป็นที่ต้องสงสัย ธนาคารได้มีความสงสัยเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของ Gold Limited เช่นการประกาศโฆษณาที่บริษัทใช้ดึงดูดนักลงทุน ข่าวลือในทางลบเกี่ยวกับบริษัทในหน้าหนังสือพิมพ์ การนำชื่อของธนาคารไปแอบอ้างเพื่อจูงใจนักลงทุนโดยมิได้รับอนุญาต ธนาคาร A จึงตัดสินใจที่จะตัดความสัมพันธ์กับ Gold Limited และรายงานต่อ FIU

แต่กระนั้น ลีโอก็ยังคงมีบัญชีเงินฝากส่วนบุคคลที่ธนาคารอื่นๆ อีก ในเวลาเพียง 2 เดือนกว่าๆ เงินจำนวน 1,700,000 เหรียญ ได้ถูกโอนไปยังบัญชีเงินฝากส่วนบุคคลที่ ธนาคาร C จาก The Diamond Management Foundation ลีโอได้ถอนเงินเหล่านี้เป็นเงินสดเสียส่วนใหญ่ เข้าได้สั่งปิดบัญชีนี้และโอนเงินที่เหลืออีกประมาณ 596,000 เหรียญ ไปยังบัญชีเงินฝากส่วนบุคคลที่ธนาคาร D ไม่นานนักหลังจากที่เงินจำนวนนี้ถูกโอนไปที่ธนาคาร D ลีโอได้ไปปรากฏตัวต่อธนาคาร D และได้ถอนเงินจากบัญชีนี้เป็นเงินสดและปิดบัญชีเสีย ทั้งธนาคาร C และ D จึงได้รายงานธุรกรรมนี้ต่อ FIU

FIU ได้เริ่มทำการสืบสวนถึงธุรกรรมเหล่านี้ และสืบทราบว่ามีเงินได้ถูกขึ้นทะเบียนไว้ในฐานข้อมูลอาชญากรรมว่ามีส่วนร่วมรู้เห็นในการซื้อกองหลายราย และปรากฏว่า The Diamond High Council ก็มีได้รับรองเพชรที่มีการออกไปรับประกันเหล่านั้น และมีได้เกี่ยวข้องรู้เห็นอะไรด้วยเลย และเพชรก็มีได้มีราคาสูงถึง 12,800 เหรียญ แต่มีมูลค่าเพียง 2,300 เหรียญเท่านั้น

อะไรก็ตามที่เพิ่มขึ้นในคุณค่าของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอาจไม่ได้มาจากการปลดภาษี และไม่มีการหยุดเก็บภาษีพิเศษที่นำมาใช้กับธุรกิจในส่วนนี้ และเป็นที่น่าสนใจว่าอะไรที่เป็นที่มาของเงินที่โอนมาจากบัญชีของ Diamond Management Foundation ไปยัง Gold Limited. บัญชีของ Diamond Management Foundation มีการฝากเงินเข้าหลายครั้งในจำนวนเงินระหว่าง 4,200-42,600 เหรียญ ซึ่งทั้งหมดมีที่มาจากนักลงทุน และในทันทีที่ยอดเงินฝากในบัญชีของมูลนิธิถึงจุดๆ หนึ่ง เงินจำนวนนั้นจะถูกโอนไปยังบัญชีของ Gold Limited. โดยทันที FIU จึงได้ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังตำรวจเพื่อดำเนินการต่อไป

หัวข้อในหนังสือพิมพ์ได้ตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับกิจการของ Gold Limited., ว่าได้พบกับวิกฤติหลายครั้งรวมทั้งถูกร้องเรียนว่า บริษัทไม่สามารถที่จะชำระหนี้ที่ถึงกำหนดได้ นักลงทุนประมาณ 90 ราย ได้แสดงความประสงค์ที่จะถอนเงินกลับ แต่เป็นที่น่าประหลาดใจว่าไม่มีการคืนเงินแต่อย่างใดดังนั้น ตำรวจจึงได้เริ่มทำการสืบสวน จากรายงานวิเคราะห์ทางการเงินของ FIU มีค่าอย่างมากต่อการสืบสวนของตำรวจ และแสดงให้เห็นผังของการเคลื่อนย้ายเงินระหว่างบริษัทต่างๆ และ ธนาคารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง มูลนิธิ ศาลท้องถิ่นได้กำหนดการไต่สวนเพื่อประโยชน์ของนักลงทุนทั้ง 90 ราย ในการนัดพิจารณาชั้นต้น ซึ่งจะมีผลทำให้ Gold Limited. ล้มละลายได้

เพราะว่าเฉพาะสัดส่วนเพียงเล็กน้อยของนักลงทุนที่ร้องเรียน ตำรวจจึงไม่สามารถที่จะประมาณยอดเงินรวมของเงินที่ลงทุนทั้งหมด อย่างไรก็ตามจากรายงานของ FIU ซึ่งให้เห็นขนาดของการซื้อกองเงินลงทุนอย่างน้อย 8,500,000 USD ไม่มีเงินเหลืออยู่มากในบัญชีธนาคารเนื่องจากกลอุบายของ Leo ที่ถอนเงินออกไปในรูปของเงินสด ผู้ดูแลทรัพย์สินจากการล้มละลายของ Gold Limited. ได้ยึดทรัพย์สินทั้งหมดรวมถึงบัญชีธนาคารในประเทศอื่นๆในยุโรปด้วย ศาลมลรัฐได้ตัดสินลงโทษจำคุก Leo เป็นเวลา 4 ปี และอนุญาตให้นำทรัพย์สินที่ยึดได้แบ่งคืนให้แก่เจ้าหน้าที่ทั้งหลาย แต่ยังมีข้อสันนิษฐานว่าลีโอน่าจะยังมีเงินที่เขาซ่อนอยู่

สิ่งบ่งชี้

1. ธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าสูง / ปริมาณมาก
2. การอนุญาตที่ไม่สมเหตุผลผลในการคืนเงินจากการลงทุน

กรณีศึกษาที่ 7

Paul เป็นลูกค้าที่เป็นรู้จักเป็นอย่างดีของ European Bank หนึ่งในพฤติกรรมของ Paul คือการติดต่อกับธนาคารในลักษณะของผู้ซื้อซื้อทองคำแท่งเป็นจำนวนมากจากธนาคาร โดยให้คำอธิบายว่าตนซื้อทองคำแท่งเหล่านั้นเพื่อการส่งออก ไปยังบริษัทต่างประเทศโดยตรง Paul จะทำการขนส่งทองคำออกไปจากธนาคารด้วยตนเองทุกครั้งหลังจากการทำธุรกรรมในแต่ละครั้งภายในเวลา 1 ปี Paul ทำการซื้อขายทองคำแท่งทั้งสิ้นมากกว่า 800 กิโลกรัม มีมูลค่ารวมมากกว่า 7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ราคาทองคำทั้งหมดชำระจากการถอนเงินจากบัญชีธนาคารของบริษัทของ Paul โดยที่ทางธนาคารสามารถตรวจสอบได้ว่า โดยปกติเงินในบัญชีของบริษัทถูกโอนเข้ามาอย่างสม่ำเสมอจากอีกบริษัทหนึ่งในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของ Paul ในการขนส่งทองคำด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ผิดปกติสำหรับธนาคาร ดังนั้นพนักงานของธนาคารจึงตัดสินใจที่จะเปิดเผยพฤติกรรมนี้ต่อ FIU (Financial Investigation Unit) ของประเทศนั้น FIU ได้ทำการตรวจสอบ Paul และบริษัทของเขา โดยอาศัยฐานข้อมูลจากหน่วยงานในการบังคับได้กฎหมายหลายฉบับ แต่ FIU ไม่พบสิ่งผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม แต่อย่างไรก็ตามจากประมาณการซื้อทองคำดังกล่าวถึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินการตรวจสอบต่อไปของ FIU

จากการสืบสวนพบว่า ในความเป็นจริง Paul ไม่ได้ทำการซื้อขายทองคำกับบริษัทต่างประเทศตามที่ได้แจ้งไว้แก่ธนาคาร โดยก่อนการซื้อขายทองคำ Paul มักจะพบกับชาวต่างประเทศชื่อ Daniel โดยทั้งคู่จะขับรถของ Paul ไปที่ธนาคารแต่ Daniel ไม่เคยเข้าไปธนาคารเลย หลังจากที่ Paul ทำการซื้อทองคำเสร็จ ทั้งคู่จะขับรถไปยังรถของ Daniel และซ่อนทองคำไว้ในช่องเก็บของ ของรถ หลังจากนั้น Daniel จะขับรถกลับไปยังประเทศของตน ซ้ำมพรหมแดนไปโดยปราศจากการแจ้งการขนทองคำแก่ด่านศุลกากร เพื่อหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษีนำเข้า เมื่อถึงประเทศของตน Daniel จะส่งทองคำให้แก่ Andrew เพื่อนำไปยังอีกบริษัทหนึ่งเพื่อทำการขายในท้องตลาดทั่วไปสัดส่วนของผลกำไรที่ได้จากการขายทองคำจะถูกโอนกลับมายังบริษัทของ Daniel เพื่อทำการถอนเงินนั้นไปซื้อทองคำครั้งใหม่ ประมาณของผลกำไรที่เพิ่มขึ้นเกิดขึ้นจากการหลีกเลี่ยงภาษี

จากพฤติกรรมการข้างต้น กระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินได้ครอบคลุมถึงการหลีกเลี่ยงภาษีของ Paul Daniel และ Andrew จากการลักลอบดังกล่าวทำให้รัฐสูญเสียเงินภาษีจำนวนถึง 1,500,000 เหรียญสหรัฐ ทั้งนี้เพราะกระบวนการซื้อขายทองที่ลักลอบนี้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

สิ่งบ่งชี้

1. การเสี่ยงภัยของหลักประกันที่มีมูลค่าสูงที่ไม่มีการรับรอง – การโอนทรัพย์สินที่มีมูลค่าส่วนบุคคล

กรณีศึกษาที่ 8

Alan มีภูมิลำเนาในยุโรป ช่วยเหลือน้องชายของตนในการแลกเปลี่ยนเงินตราหลายสกุลในจำนวนที่แตกต่างกับสถาบันการเงิน น้องชายของเขาดำเนินธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้านซึ่งดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการถ่ายเอกสารและแลกเปลี่ยนเงินตรา Alan ยืนยันความชอบด้วยกฎหมายของธุรกิจโดยการแสดงเอกสารจากใบทะเบียนการค้าของประเทศยุโรปซึ่งสำนักงานและเปลี่ยนเงินตราและถ่ายเอกสารได้จดทะเบียนไว้ อย่างไรก็ตามปริมาณของธุรกรรมการเงินและข้อเท็จจริงที่ว่าเงินที่ใช้ในการทำธุรกรรมได้ถูกนำไปผ่านชายแดนโดยไม่มีความจำเป็น ก่อให้เกิดความสงสัยแก่เสมียนของธนาคาร เขาจึงได้รายงานความสงสัยนี้แก่ผู้จัดการอาวุโสของเขาเพื่อ เปิดเผยกับ FIU ของประเทศทำการตรวจสอบ

หลังจากที่ FIU ได้รับการแจ้งจากสถาบันการเงิน ก็ได้ทำการตรวจสอบจากฐานข้อมูลของหน่วยงานรัฐ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบแสดงให้เห็นว่า ทั้ง Alan และน้องชายของเขาไม่มีประวัติทางอาชญากรรมที่ถูกบันทึกไว้ อย่างไรก็ตามจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับ FIU ในต่างประเทศทำให้ FIU ของประเทศนั้นพบว่า พี่น้องทั้งคู่เป็นเป้าหมายของการตรวจสอบการลักลอบค้ายาเสพติด ผิดกฎหมายในหลายประเทศในยุโรป สำนักงานแลกเปลี่ยนเงินตราและร้านถ่ายเอกสารต่างมีขึ้นเพื่อบ่งชี้การฟอกเงินในกระบวนการลักลอบค้ายาเสพติด ยิ่งไปกว่านั้น ยังปรากฏว่าบริษัทดังกล่าวไม่ได้รับอนุญาตโดยถูกต้องตามกฎหมายในการประกอบธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตรา และในความเป็นจริงบริษัทก็ไม่เคยที่จะประกอบธุรกิจที่ต้องขออนุญัตดังกล่าว เงินที่แสดงต่อสถาบันการเงินไม่ได้มาจากการประกอบธุรกิจด้านการแลกเปลี่ยนเงินตรา อย่างไรก็ตามปริมาณและชนิดของสกุลเงินตราต่างประเทศยังไม่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ใดๆ ต่อธุรกิจถ่ายเอกสาร FIU จึงได้ส่งรายงานวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าวต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

จากการสืบสวนของหน่วยงานที่รับผิดชอบ พบว่า Alan กระทำคนเป็นรับขนขององค์กรอาชญากรรม เมื่อ Alan ถูกจับ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้แสดงหลักฐานของการแลกเปลี่ยนเงินตราซึ่ง Alan ยอมรับว่าได้ทำธุรกรรมดังกล่าว แต่กล่าวอ้างว่า เงินดังกล่าวมาจากแหล่งที่ชอบด้วยกฎหมายคือ เขาได้รับมาจากธุรกิจถ่ายเอกสารของน้องชาย อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินคดี ศาลไม่รับฟังคำให้การของ Alan โดยมีจุดสำคัญจากการวิเคราะห์ของ FIU แสดงว่า ประเภทของเงินตราและปริมาณเงินที่แลกเปลี่ยน ซึ่งมากกว่า 600,000 USD ในสองสัปดาห์ไม่สามารถคาดหมายหรือแสดงให้เห็นว่าจะกลับไปใช้หมุนเวียนในธุรกิจถ่ายเอกสารอีก นอกจากนี้ ยังไม่มีเหตุผลที่ฟังได้ว่าทำไม Alan จึงต้องดำเนินธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราในประเทศที่ 2 แทนที่จะเป็นประเทศที่ธุรกิจนั้นตั้งอยู่ ศาลจึงได้ลงโทษจำคุก Alan 2 ปี ในความผิดฐานฟอกเงิน

สิ่งบ่งชี้

1. ธุรกรรมเงินสดที่มีปริมาณสูง
2. การดำเนินธุรกิจที่ผิดปกติ(มีการข้างพรมแดนในการประกอบธุรกรรมปกติ)
3. การหมุนเวียนทางธุรกิจที่ไม่สมจริง

กรณีศึกษาที่ 9

ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อของบริษัทเช่าซื้อรถยนต์แห่งหนึ่งสงสัยในพฤติกรรมของลูกค้าคนหนึ่งชื่อ นายเรย์ ซึ่งเพิ่งซื้อรถสปอร์ตหรูคันหนึ่ง ราคาประมาณ 55,000 เหรียญสหรัฐ โดยทำสัญญาเช่าซื้อ 5 ปี ยอดจัดไฟแนนซ์ 40,000 เหรียญสหรัฐ ส่วนที่เหลือชำระเป็นเงินสด

และเมื่อเช็คประวัติสินเชื่อย้อนหลังไป 6 ปี พบว่า นายเรย์มีการทำสัญญาเช่าซื้อหลายครั้ง โดยยอดจัดไฟแนนซ์เป็นเงินจำนวนเดียวกัน และได้จ่ายเงินค่ารถส่วนที่เหลือเป็นเงินสด และยังพบอีกว่านายเรย์มักจะจ่ายเงินสดเพื่อปลดสินเชื่อเร็วกว่าสัญญาเสมอ ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อจึงตัดสินใจรายงานเรื่องของนายเรย์แก่ผู้บริหารของบริษัทและผู้บริหารฯ ได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้แก่ FIU

FIU ได้ค้นหาข้อมูลต่างๆ และเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงการประสานงานกับตำรวจ และศาลโดยขอหมายศาลในการตรวจสอบประวัติสินเชื่อจากบริษัทสินเชื่อ และทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า นายเรย์ได้ขายรถใหม่ที่เขาซื้อมานี้แก่ผู้ซื้อรายย่อยและคู่รถ

เด็ก ๆ โยได้รับค่าขายรถยนต์เป็นเช็ค และภายหลังการสอบสวนพบว่านายเรย์ได้เปิดบัญชีธนาคาร และนำเช็คที่ได้จากการขายรถเข้าบัญชีนี้

และได้พบอีกว่านายเรย์ ทำงานอยู่ในองค์การอาชญากรรมการฟอกเงินของรัฐ นายเรย์ได้นำเงินจากการขายยาเสพติดเข้าสู่ระบบธนาคารโดยเริ่มจากการวางเงินดาวน์ในการเข้าซื้อรถยนต์ จากบริษัทสินเชื่อและได้จ้างเงินปลดสินเชื่อด้วยเงินสดอีกก้อนหนึ่งเช็คต่างๆที่เรย์ได้รับจากการขายรถยนต์ต่อ จะปรากฏในบัญชีธนาคารซึ่งสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของเงินได้ จะเห็นได้ว่า ช่วงว่างจากการเข้าซื้อรถยนต์และการขายต่อรถยนต์ ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบอาชญากรรมการฟอกเงินที่ผิด กฎหมายให้เป็นเงินที่ถูกกฎหมาย โดยกฎหมายไม่สามารถเข้าไปถึงกรณีดังกล่าวได้

แต่เพราะการตรวจสอบบัญชีธนาคารทำให้การฟอกเงินของอาชญากรทำได้ด้วยความรอบคอบมากขึ้น แต่ข้อมูลทางการเงินเหล่านี้ก็ทำให้ทีมสอบสวนต้องทำงานรอบคอบมากขึ้นเช่นกัน และทางการได้รับเงินจำนวน 300,000 เหรียญสหรัฐ ซึ่งเป็นผลจากการติดตามข้อมูลต่างๆอย่างละเอียดรอบคอบ

สิ่งบ่งชี้

1. การปลดสินเชื่อก่อนเวลา
2. กิจกรรมที่ผิดปกติของลูกค้า(สินเชื่อหลายครั้งในระยะเวลาสั้น ๆ)
3. เงินสดจำนวนมากในการทำธุรกิจ

กรณีศึกษาที่ 10

ครอบครัวอาชญากรรม เจนสัน ที่อยู่ในประเทศยุโรปทำการฟอกเงินโดยการซื้ออาคารที่พักอาศัยในยุโรปตอนใต้ด้วยเงินจำนวน 1 ล้าน 5 แสนเหรียญ และยังทำการกู้เงินจากธนาคารโดยวางกรมธรรม์ประกันภัยมูลค่ากว่า 2 แสนเหรียญ ไว้เป็นหลักประกันอีกด้วย ซึ่งเช็คจำนวนหนึ่งได้ถูกขึ้นเงินเพื่อจ่ายตามสัญญาประกันภัยไปเรียบร้อยแล้ว

บริษัทประกันภัยเห็นว่าธุรกรรมนี้ผิดปกติจึงได้เปิดเผยต่อ FIU และ FIU ก็ได้เริ่มตรวจสอบและวิเคราะห์ทางการเงินแล้วพบว่าเงินที่อยู่เบื้องหลังเช็คที่จ่ายเป็นค่ากรมธรรม์ประกันภัยนั้นได้ถูกฝากไว้ด้วยเงินสดในวัยเดียวกันกับธนาคารอื่นอีก 2 ธนาคารในประเทศอื่นในยุโรป ยิ่งไปกว่า

นั่นคนที่เป็นผู้นำฝากเงินยังมีความเกี่ยวกับเชื่อมโยงกับอาชญากรผู้หนึ่งที่อยู่ในเรือนจำด้วยความผิดฐานพอกเงินจากการลักลอบค้ายาเสพติดแทนองค์การอาชญากรรมแห่งทวีปยุโรป

ผู้เชี่ยวชาญยังตรวจพ้ออีกด้วยว่าครอบครัวเจนสันยังได้ดำเนินการลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่คล้ายๆกันนี้อีกในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รวมมูลค่าเป็นจำนวนทั้งสิ้นมากกว่า 17 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมทั้งปราสาทและอาคารอื่นๆในบริเวณแถบยุโรปตอนใต้อีกด้วย การลงทุนในธุรกิจเหล่านี้มิได้กู้เงินจากธนาคารแต่กู้มาจากบริษัท สปีดดี อิงค์ จำกัดซึ่งเป็นบริษัทที่ควบคุมโดยครอบครัวแอนเดอร์สัน ซึ่งมีภูมิลำเนาเดียวกันกับครอบครัวเจนสัน ครอบครัวเจนสันยังได้ทำการจดทะเบียนแผนผังเพื่อการก่อตั้งบ่อนคาสิโนในปราสาทไว้กับพนักงานเจ้าหน้าที่อีกด้วย การก่อสร้างบ่อนคาสิโนนี้มีราคาราวๆ 3 ล้าน 5 แสนเหรียญ หนึ่งในครอบครัวเจนสันได้กระทำการแทนบริษัทหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ในประเทศอเมริกา โดยทำการรับซื้อโอนหนี้ที่เป็นหลักประกันทรัพย์สินในบริเวณยุโรปตอนใต้อีกด้วย

ครอบครัวแอนเดอร์สันเพิ่งจะซื้อเรือเร็วสองลำในประเทศฝรั่งเศสมูลค่า 17 ล้านดอลลาร์จากคู่อริยุโรปที่บริหารงานโดยสมาชิกครอบครัวเจนสัน คู่อริเรื่องนี้เพิ่งจะเปิดสาขาในยุโรปตอนใต้ไปเมื่อเร็วๆนี้ โดยธนาคารท้องถิ่นได้ส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยัง FIU เกี่ยวกับธุรกรรมเงินสดจำนวนมากที่ได้มีการเคลื่อนไหวผ่านบัญชีเงินฝากของบริษัท

นอกจากนี้ครอบครัวเจนสันยังมีได้มีวิถีชีวิตที่เข้ากับการลงทุนจำนวนมหาศาลดังกล่าวในยุโรปเลย พวกเขาดูเหมือนจะมีเพียงแค่งินรายได้เล็กๆน้อยๆ และอยู่อาศัยในบ้านที่ราคาไม่แพงและถูกจำนองไว้กับธนาคารอีกด้วยและยังได้รับสืบทราบมาจากหน่วยงานป้องกันยาเสพติดในชุมชนแถบที่พวกเขาอาศัยอยู่ด้วยว่าครอบครัวนี้มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับอาชญากรรายหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้ายาเสพติด

จากข้อมูลทั้งหมดนี้และข้อมูลที่ได้รับจากอีก 2 หน่วยงาน FIU นักวิเคราะห์จึงสามารถสรุปได้ว่าคนพวกนี้เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินขององค์การอาชญากรรมสำคัญ จึงได้ส่งสำนวนต่อให้ัยการอัยการจึงได้เริ่มดำเนินคดี ทางกฎหมายในข้อหาพอกเงิน

ในระหว่างการสืบสวนสอบสวน พบว่าในอดีตครอบครัวเจนสัน ได้เคยลักลอบขโมยรถราคาแพงหลายคันไปขาย ในช่วงต้นปี 1990 ซึ่งอาจเป็นแหล่งเงินทุนของความร่ำรวย รวมทั้งอาชญากรรมที่พวกเขากระทำอยู่ในปัจจุบัน

สิ่งชี้บ่ง

1. วิธีการยุ่งยากซับซ้อนที่ผิดปกติในการซื้อตราสารทางการเงิน
2. ธุรกรรมเงินสดจำนวนมาก มหาศาล
3. ความร้ายแรงผิดปกติเมื่อเทียบกับประวัติเดิม

กรณีศึกษาที่ 11

ในช่วงปลายปี 1989 อัลเลนและทอดด์ได้เดินทางไปยุโรปเพื่อเปิดบริษัทเพื่อรับผลกำไรที่ได้จากการจัดงานออกร้านประมาณ 300 แห่งทั่วโลก ตัวแทนการก่อตั้งบริษัทนี้ถูกตั้งข้อสงสัยว่าปกปิดแหล่งที่มาของเงินทุน และได้ถูกรายงานไปยัง FIU ตัวแทนการก่อตั้งบริษัทนี้ได้ทำหน้าที่ดูแลด้านการจัดการให้บริษัทนี้มาตลอด รวมทั้งด้านบัญชีและดูแลความเคลื่อนไหวทางการเงินที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของบริษัท ภายในเวลา 6 เดือน นับแต่ก่อตั้งบริษัท ได้มีการโอนเงินจากต่างประเทศเข้าบัญชีบริษัทมากกว่า 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ก่อนสิ้นปี อัลเลนและทอดด์ ได้ติดต่อตัวแทนการก่อตั้งบริษัทและสิ่งให้นำเงินจำนวน 2 ล้านดอลลาร์ของบริษัทไปลงทุนใน Unit Trusts ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นการทำเพื่อให้ได้ผลตอบแทนกลับมาในอัตราที่สูงขึ้น

ในอีก 2 ปีต่อมา บัญชีเงินฝากของบริษัทก็ยังคงได้รับเงินฝาก(เป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ) อีกเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นก็มีโอนเงินจำนวน 2 ล้านดอลลาร์จากบัญชีของบริษัทไปยังบัญชีเงินฝากส่วนบุคคลในธนาคารเดียวกันในนามของนางอันโตเนีย แอร์โรว์

ในช่วงต้นปีนั้น นางอันโตเนียได้เดินทางมายังประเทศที่ตัวแทนการก่อตั้งบริษัทตั้งอยู่โดยผ่านการอัลเลนและทอดด์ เธอได้อธิบายแก่ตัวแทนว่าเงินที่เธอจะได้รับนั้นเป็นการจ่ายค่าขนส่งสินค้าคือถั่วเฉลี่ย 3,000 ตัน ซึ่งได้ถูกขนส่งไปยังสถานที่จัดงานออกร้านของอัลเลนและทอดด์ ตัวแทนได้เปิดเผยอีกว่าตนได้ช่วยเหลือนางอันโตเนียดำเนินการเปิดบัญชีใหม่ หลังจากที่ได้รับคำสั่งให้โอนเงิน 2 ล้านดอลลาร์ดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ของ FIU ได้ทำการสอบสวนเบื้องต้นกับแผนกศุลกากรในประเทศภูมิลำเนาของนางอันโตเนียแล้วพบว่าทั้งนายอัลเลนและทอดด์ ได้ถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดฐานลักลอบค้ายาเสพติด และส่วนนางอันโตเนียก็คือ ภรรยาของนักลักลอบค้ายาเสพติดอีกรายหนึ่ง

เมื่อได้รับคำสั่งจากนางอันโตเนียให้โอนเงินจำนวน 2 ล้าน 1 แสน เหรียญ ไปยังบัญชีเงินฝากของเธอในประเทศบ้านเกิด เจ้าหน้าที่ของทั้ง 2 ประเทศก็เห็นพ้องต้องกันว่า น่าจะมีธุรกรรมเกิดขึ้นอีก เพื่อที่จะได้รับข่าวกรองข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการฟอกเงินที่ต้องสงสัยอีก แต่ทันทีที่เงินได้โอนมายังบัญชีของเธอ แผนกศุลกากรก็ได้อายัดเงินนั้นไว้ทันที กฎหมายที่เกี่ยวกับการยึดและอายัดทรัพย์สินในประเทศนั้นเข้มงวดเสียจนทำให้ไม่มีโอกาสที่จะโอนเงินกันได้อีก และในปี 1993 ศาลได้ตัดสินว่าเงินที่อายัดไว้นั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักลอบค้ายาเสพติด และ / หรือ ฟอกเงิน ในช่วงปี 1993 ถึง 1997 นางอันโตเนียได้อุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลสูงต่างๆ ในประเทศของเธออีกหลายครั้ง จนคดีมาถึงที่สุด ซึ่งศาลพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

หลายเดือนต่อมาหลังจากคำพิพากษาถึงที่สุด นางอันโตเนียได้ออกคำสั่งให้ตัวแทนการก่อตั้งบริษัททำการชำระสะสางทรัพย์สินที่คงค้างอยู่ในบัญชีทั้งหมดของเธอ ซึ่งมีมูลค่ามากกว่า 1 ล้านเหรียญ และให้โอนเงินดังกล่าวไปยังธนาคารหนึ่งซึ่งอยู่ในอีกประเทศหนึ่งในยุโรป ตัวแทนฯได้เปิดเผยข้อมูลนี้แก่ FIU และศาลได้สั่งให้อายัดเงินส่วนที่ยังเหลืออยู่นี้อีกด้วย

สิ่งบ่งชี้

1. การชี้แจงถึงการทำธุรกิจที่ผิดปกติ
2. โครงสร้างของเงินที่ซับซ้อน—ทำไมต้องจ้างเงินค่าสินค้ำกันด้วยวิธีแบบนี้

นอกจากนี้ยังมี ตัวอย่างลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอื่นๆ²⁷ เช่น

1. กรณีฟอกเงินโดยใช้เงินสด เช่น

อื่น

-ลูกค้าฝากเงินจำนวนมากโดยใช้เงินสด ทั้งที่ควรใช้เช็คหรือเอกสารทางการเงิน

-เงินในบัญชีของลูกค้าเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้นโดยปราศจาก

สาเหตุ โดยเฉพาะถ้าเป็นการโอนเงินจากบัญชีซึ่งโดยปกติไม่เกี่ยวข้องกับลูกค้า

-ลูกค้าฝากเงินโดยใช้ใบฝากเงินทั้งหมดเป็นยอดที่มีจำนวนมาก

²⁷ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 52-56.

-ลูกค้าโดยเฉพาะที่เป็นบริษัทมีรายการฝากและถอนเงินเป็นเงินสด ทั้งที่โดยปกติในทางการค้าควรจะใช้เช็ค Letter of Credit หรือตั๋วแลกเงิน

-ลูกค้าซึ่งต้องการแลกเปลี่ยนเงินจำนวนมากจากธนบัตรย่อยให้เป็นธนบัตรที่มีมูลค่ามาก

-ลูกค้าแลกเปลี่ยนเงินเป็นเงินสดอื่นบ่อยครั้ง

-ธนาคารสาขาที่มีรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินสดมากผิดปกติ

-ลูกค้าฝากเงินโดยมีธนบัตรปลอมรวมอยู่ด้วย หรือมีเอกสารที่มีการปลอมแปลงลายมือชื่อ

-ลูกค้าโอนเงินจำนวนมากไปต่างประเทศด้วยคำสั่งจ่ายเงินเป็นเงินสด

-ลูกค้าฝากเงินสดเป็นจำนวนมากโดยใช้บริการรับฝากเงินในเวลากลางคืน เพื่อหลีกเลี่ยงการติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ธนาคาร

2. การฟอกเงินโดยใช้บัญชีเงินฝากธนาคาร เช่น

-ลูกค้าเปิดบัญชีที่ไม่สอดคล้องกับประเภทธุรกิจ

-ลูกค้าเปิดบัญชีหลายบัญชีและกระจายฝากเงินในบัญชีต่างๆ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วเป็นยอดเงินจำนวนมาก

-ลูกค้าที่ใช้บัญชีเพื่อรับหรือจ่ายเงินจำนวนมากโดยที่มิได้มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจของลูกค้าตามปกติแต่อย่างใด

-ลูกค้าไม่เต็มใจที่จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวลูกค้าในเวลาที่เปิดบัญชีหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ

-ลูกค้ามีบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงินหลายแห่งในละแวกเดียวกัน

-มีการถอนหรือโอนเงินจำนวนมากออกจากบัญชีของลูกค้าในวันเดียวกันหรือวันถัดจากวันที่มีการฝากเงิน

-มีการจ่ายเงินจำนวนมากโดยทางเช็คให้กับบุคคลที่สาม โดยได้รับความเห็นชอบจากลูกค้า

-มีการถอนเงินสดจำนวนมากจากบัญชีที่ตามปกติไม่ค่อยได้ใช้หรือบัญชีเก่า หรือจากบัญชีที่เพิ่งมีการฝากเงินจากต่างประเทศ

-ลูกค้าทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดเป็นจำนวนมากหรือแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมากในลักษณะที่ผิดปกติ

-มีการขอใช้ตู้നിรภัยที่มีขนาดใหญ่ขึ้นหรือมากขึ้นโดยผิดปกติ

- ผู้แทนบริษัทนั้นหลีกเลี่ยงการติดต่อกับสาขา
- ลูกค้าไม่เต็มใจที่จะให้ข้อมูลทางการเงินบางอย่างต่างๆ ที่จะทำให้ลูกค้าได้รับเครดิตมากขึ้นหรือได้รับบริการจากทางธนาคารมากขึ้น
- ลูกค้าไม่ใช้บริการของธนาคารตามสิทธิที่ตนมี เช่น หลีกเลี่ยงที่จะรับดอกเบี้ยในอัตราสูงสำหรับเงินฝากจำนวนมาก
- มีผู้ฝากเงินจำนวนมากเข้าบัญชีเดียวกันโดยไม่มีเหตุผล

3. การฟอกเงินโดยใช้รายการการลงทุนที่เกี่ยวข้อง เช่น

- ลูกค้าซื้อหลักทรัพย์จากสถาบันการเงินทั้งที่ขัดต่อฐานะของลูกค้า
- ลูกค้ามีรายการเงินฝากหรือเงินกู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการค้ายาเสพติดซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี
- การลงทุนของลูกค้าไม่ว่าในรูปของเงินตราต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ไม่สอดคล้องกับฐานะของลูกค้า หรือมีแหล่งเงินทุนที่ไม่ชัดเจน
- มีการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มากขึ้นอย่างผิดปกติโดยเฉพาะในรูปของเงินสด
- มีการซื้อและขายหลักทรัพย์ในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ หรือไม่มีความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ

4. การฟอกเงินโดยอาศัยกิจกรรมระหว่างประเทศ เช่น

- มีการแนะนำลูกค้าผ่านทางธนาคารที่อยู่ในประเทศที่มีการผลิตหรือการค้ายาเสพติดอย่างแพร่หลาย
- มีการโอนเงินระหว่างประเทศโดยใช้วิธีต่างๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับธุรกิจตามปกติของลูกค้า
- มีการจ่ายหรือโอนเงินจำนวนมากไปยังหรือจากประเทศที่มีการผลิตและค้ายาเสพติดอย่างแพร่หลาย
- ยอดคงเหลือในบัญชีมีสูงมาก ทั้งที่ไม่ได้มาจากการดำเนินธุรกิจตามปกติของลูกค้า และหลังจากนั้นได้มีการโอนต่อไปยังบัญชีที่อยู่ในต่างประเทศ
- ลูกค้าโอนเงินเข้า – ออก โดยทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยที่ไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายได้ หรือไม่มีการผ่านบัญชี
- ลูกค้าซื้อหรือนำฝากเช็คเดินทาง ดราฟต์ หรือตราสารทางการเงินอื่นบ่อยครั้ง

5. การฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับพนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงิน เช่น

-มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนิสัยของพนักงาน เช่น ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย, มีท่าทางน่าสงสัย, ทำงานโดยมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น

6. การฟอกเงินโดยการกู้ยืมทั้งที่มีหลักประกันและไม่มีหลักประกัน เช่น

-ลูกค้าได้ชำระหนี้ทั้งที่มีปัญหาทางการเงินหรือตามปกติไม่ค่อยได้ชำระหนี้ ซึ่งเป็นเรื่องผิดปกติ

-ลูกค้ากู้ยืมเงินโดยเอาทรัพย์สินที่ไม่ทราบแหล่งที่มาหรือไม่สอดคล้องกับฐานะของลูกค้ามาเป็นประกัน

-ลูกค้าขอให้สถาบันการเงินจัด Finance ให้โดยที่แหล่งสนับสนุนทางการเงินของลูกค้าไม่ชัดเจน

3.6 แนวทางการพิจารณารูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษาตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย และฮ่องกง ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 3.1-3.4 จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินทั้งหมด กำหนดเพียงแต่ให้มีหน้าที่ตามกฎหมาย มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไม่รายงาน แต่จะเห็นว่ามิได้มีการกำหนดบทนิยาม หรือให้ความหมายที่ชัดเจนของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ทั้งนี้ เนื่องจากวิธีการที่ อาชญากรหรือนักฟอกเงินใช้ในการซ่อนเร้น ปกปิด หรือยกย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมมีมากมาย กระทั่งมีคำกล่าวว่ามีข้อจำกัดแต่เพียงจินตนาการของมนุษย์เท่านั้น ยิ่งเวลาผ่านไปเทคนิคที่ใช้ก็ยังมีแนวโน้มซับซ้อนฉลาดขึ้น²⁸ ดังนั้นกฎหมายจึงให้เป็นดุลพินิจของผู้ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาว่า ธุรกรรมในลักษณะใด ถึงเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

²⁸ นิกร เทวีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 107.

เนื่องจากในต่างประเทศเรื่องการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยมีมาเป็นระยะเวลาพอสมควรมีการติดตาม ตรวจสอบ เพิ่มเติมจนสามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยเริ่มต้นจากการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหลายคดี ดังกรณีศึกษาที่กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 3.5 ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการพิจารณารูปแบบ และลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ดังนี้

3.6.1. ความสงสัย (Suspicious)

ความสงสัย หรือเหตุอันควรสงสัย เป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดที่จะต้องพิจารณาเป็นประการแรก ทั้งนี้เพราะความสงสัยเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เป็นนามธรรม และยังเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพฤติกรรมแวดล้อม และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จึงไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนได้ว่ากรณีใดบ้างที่ถือว่าน่าสงสัยหรือรวมไปถึงจะต้องสงสัยใคร

ความสงสัยตาม พจนานุกรมหมายความว่า ก. ไม่แน่ใจในข้อเท็จจริง, ลังเล เช่น สงสัยว่าจะไปทางไหนดี; ทราบไม่ได้แน่ชัด, เคลือบแคลง, เช่น สงสัยว่าจะเป็นขโมย; เอาแน่ไม่ได้ เช่น สงสัยว่าจะมาหรือไม่มา

มีนักนิติศาสตร์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า ความสงสัยตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน²⁹ คือ

1. สงสัยลอยๆ
2. สงสัยโดยมีเหตุอันควร และ
3. ปรากฏว่าเป็นผู้กระทำผิด³⁰

ดังนั้น “เหตุอันควรสงสัย” จึงหมายถึง ความสงสัยที่ต้องมีเหตุผลสนับสนุนอยู่ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง จึงไม่ใช่กรณีสงสัยโดยเลื่อนลอย³¹

²⁹ คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า129-130.

³⁰ กรณีสงสัยขั้นที่สามนี้ (ปรากฏว่าเป็นผู้กระทำผิด) ที่กล่าวว่าขั้นตอนหนึ่งของความสงสัยนั้นก็เพราะมีหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่ประการหนึ่งว่า “บุคคลย่อมได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์” หรือ หลักยกประโยชน์แห่งความสงสัย (In dubio pro reo)

แม้ว่าความสงสัยจะต้องอาศัยดุลพินิจของผู้มีหน้าที่รายงาน ซึ่งความสงสัยจะเกิดขึ้นและพัฒนาโดยอาศัยประสบการณ์ทั้งในการทำงานและพฤติกรรมการเรียนรู้จากคนในวง การที่เกี่ยวข้องก็ตาม แต่ก็หาใช่จะไม่มีหลักหรือแนวทางเบื้องต้นในการก่อให้เกิดความสงสัย ทั้งนี้ เพราะความสงสัยอาจเกิดขึ้นจากการที่มีหน้าที่ต้องรายงานเป็นคนช่างสังเกตจากข้อมูลเบื้องต้น และความรู้อันมีอยู่ได้แก่

3.6.1.1 การรู้จักลูกค้าของตน (Know your customers)

3.6.1.2 รูปแบบการดำเนินธุรกิจ

3.6.1.3 ความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรม

3.6.1.1 การรู้จักลูกค้าของตน (Know your customers)

การมีความรู้เกี่ยวกับตัวลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นประวัติ อาชีพ ฐานะทางการเงิน รวมถึงธุรกิจของลูกค้าว่าประกอบธุรกิจอะไร ธุรกิจมีประวัติทางการเงินอย่างไร เป็นจุดเริ่มต้น และเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการที่จะใช้พิจารณาว่าสมควรเกิดความสงสัยหรือไม่ หรืออาจนำไปสู่การเกิดความสงสัยขึ้นก็ได้ การรู้จักลูกค้าเป็นหลักการที่สถาบันการเงินรวมถึงผู้มีหน้าที่ต้องรายงานตามกฎหมายจะต้องถือเป็นหลักในการดำเนินงาน ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับลูกค้า และสิ่งที่ลูกค้าทำ จะทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานสามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้น และถูกต้องว่าการทำธุรกรรมแต่ละครั้งของลูกค้าเป็นไปอย่างปกติ สอดคล้องกับประเภทของอาชีพหรือธุรกิจของลูกค้าหรือไม่ หรือมีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่

ทั้งนี้กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินได้กำหนดให้ลูกค้าทุกคนต้องแสดงตนและที่อยู่ที่แท้จริงในการติดต่อทำธุรกรรม จึงไม่ก่อให้เกิดภาวะและส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันการเงิน และนอกจากนี้ความปกติลูกค้าของสถาบันการเงินมักจะมีลักษณะเป็นลูกค้าประจำ เป็นบุคคลที่อาศัยในพื้นที่ที่ตั้งของสถาบันการเงินและมีความคุ้นเคยกันอยู่แล้ว สำหรับลูกค้าภายนอก หรือที่เรียกกันว่า ลูกค้าจรที่มาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินมักจะมีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งในกรณีนี้ สถาบันการเงินมีหน้าที่ให้ลูกค้านั้นแสดงตนโดย ต้องตรวจพิสูจน์เอกสารประจำตัวของบุคคล ซึ่งหากลูกค้าพยายามหลีกเลี่ยงก็อาจถือเป็น เหตุอันควรสงสัยได้

---

³¹ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, เมษายน 2542, หน้า152.

นอกจากนี้ การรู้จักลูกค้าของตน ไม่ควรใช้เฉพาะกรณีฝากเงิน หรือถอนเงินเท่านั้น แต่ควรรวมกิจการทำธุรกรรมอื่นๆ กับสถาบันการเงิน เช่น การปล่อยกู้ การโอนเงิน หรือการขอเปิด Letter of Credit เป็นต้น ในบางกรณีสิ่งี่เกี่ยวกับลูกค้า อาจทำให้สถาบันการเงินมีเหตุอันควรสงสัยกับการเคลื่อนย้ายทุนเข้ามาในหรือออกจากบัญชีของลูกค้าว่าอาจเป็นการยกย้าย ถ้ายก เท ปิดบัง หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด

3.6.1.2 รูปแบบการดำเนินธุรกิจ

โดยทั่วไป การประกอบธุรกิจทุกประเภทดำเนินการไปเพื่อการแสวงหาผลกำไร และต้องมีเงินหมุนเวียนในการประกอบธุรกิจ ดังนั้นปริมาณการเข้าออกของเงินในบัญชีว่ามีปริมาณมากหรือน้อยเกินไป จึงขึ้นอยู่กับประเภทและขนาดของธุรกิจนั้นๆ ซึ่งผู้มีหน้าที่รายงานอาจใช้ประสบการณ์หรือการอาศัยข้อมูลเปรียบเทียบจากข้อมูลเปรียบเทียบจากข้อมูลของบัญชีอื่น ๆ ที่ประกอบธุรกิจในลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันได้ ว่ามีความน่าสงสัยหรือไม่

นอกจากนี้ในการประกอบธุรกิจสิ่งสำคัญคือ การทำให้การดำเนินธุรกิจเกิดต้นทุนน้อยที่สุด เพื่อให้ได้ผลกำไรมากที่สุด การดำเนินธุรกิจจึงมักเป็นไปในรูปแบบที่ตรงไปตรงมา ไปสลับซับซ้อนสามารถอธิบายถึงความจำเป็นในการทำธุรกรรมแต่ละครั้งได้ และสามารถเชื่อมโยงกัน ดังนั้นหากการดำเนินธุรกิจใดมีความซับซ้อนในการทำธุรกรรม ย่อมสามารถสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่ามีความน่าสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

ในบางกรณีการประกอบธุรกิจบางประเภทเช่นการแลกเปลี่ยนเงินตรา การค้าวัตถุดิบ เป็นต้น จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนจึงสามารถประกอบธุรกิจนั้น ๆ ได้ การขอตรวจสอบ หรือให้ลูกค้า แสดงเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของเอกสารและพิสูจน์ว่าการประกอบธุรกิจนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นได้เช่นเดียวกันว่า มีความน่าสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือไม่

ความสงสัยในกรณีนี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์และการเรียนรู้ถึงลักษณะการดำเนินการประกอบธุรกิจ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและต้องอาศัยเวลาและความเอาใจใส่ ช่างสังเกต ของผู้มีหน้าที่รายงาน

ลักษณะเบื้องต้นของการดำเนินธุรกิจที่ผิดปกติ โดยการใช้วิธีการหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ผิดปกติในการทำธุรกรรม ได้แก่

- การแลกเปลี่ยนธนบัตรย่อย เป็นธนบัตรมูลค่าสูง รวมเป็นเงินจำนวนมากๆ โดยไม่มีเหตุผลที่ชัดเจนว่าจะไปใช้เพื่อการใด หรือเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ดำเนินการอยู่อย่างไร

- การทำธุรกรรมเงินสดจำนวนมาก แต่ไม่ถึงระดับที่ต้องรายงานและบ่อยครั้งโดยผู้ซึ่งไม่เป็นลูกค้าประจำ

- การฝาก ถอน โอน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นเงินสดจำนวนมาก โดยแหล่งที่มาของเงินไม่ปรากฏชัดว่าชอบด้วยกฎหมาย

- บัญชีซึ่งมีการฝากตราสารการเงิน ชนิดผู้ถือบ่อยครั้ง (เช่น เช็คธนาคาร ธนาณัติ พันธบัตรผู้ถือ เป็นต้น) แต่ละครั้งจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานเล็กน้อยเท่านั้น

- การใช้เช็คเดินทางที่มีจำนวนสูงผิดปกติ

- การถือบัญชีที่ผิดปกติ เช่น

- ลูกค้ามีบัญชีจำนวนมากเกินปกติเมื่อพิจารณา ถึงประเภทธุรกิจที่ลูกค้าอ้างว่าทำอยู่

- บัญชีในชื่อใดชื่อหนึ่งหรือหลายชื่อ ซึ่งมีการโอนเงินระหว่างกันไปรวบรวมอยู่ ณ บัญชีใดบัญชีหนึ่ง ซึ่งไม่สัมพันธ์กับธุรกิจหรือวัตถุประสงค์ในการค้าที่กล่าวอ้างว่าทำอยู่

- บัญชีซึ่งมีการฝากเงินสดให้โดยบุคคลที่แตกต่างกันหลายรายหรือจากหลายแห่งเกินกว่าปกติ

- การโอนเงินข้ามประเทศที่ผิดปกติ เช่น

- การโอนเงินทางโทรเลขโดยมีการชำระเงินเป็นเงินสดจำนวนมากผิดปกติ

- บัญชีต่างๆที่เปิดใช้เพียงชั่วคราว และมักใช้เพื่อจำหน่ายเงินทุนออกไปประเทศศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศเท่านั้น
- การโอนเงินทางโทรเลขที่มีการชำระเงินสดจำนวนมาก โดยผู้ซึ่งไม่ใช่ลูกค้านาคารและไม่มี การแสดงตนหรือบันทึกข้อเท็จจริง
- ธุรกิจการกู้ยืมและหลักทรัพย์ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้น หรือ ปิดบังการโอนเงิน
- การใช้ตู้নির্য หรือตู้ฝากเงินกลางคืนที่ผิดปกติ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเงินสดปริมาณมาก
- ลูกค้ำซึ่งทำธุรกรรมโดยนำเงินสดจำนวนมากผิดปกติ เมื่อพิจารณาถึงอาชีพหรือประเภทของธุรกิจที่ทำ อาจเป็นสัญญาณว่ามีการฟอกเงินสกปรกเข้ามาผสมผสานกับเงินที่ได้จากธุรกิจที่ถูกต้อง หรือโดยการฝากเงินสกปรก เข้าในบัญชีของธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย
- การทำธุรกรรมรายย่อยจำนวนมากในการลงทุนเดียวกัน(เช่น หน่วยย่อย จำนวนมากในกองทุน หรือหุ้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง) แต่ละหน่วยชำระโดยเงินสด ตามด้วยการขายครั้งเดียวซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าเงินได้ถูกเครดิตไปอีกบัญชีหนึ่ง
- การโอนการลงทุนไปยังบุคคลที่สามซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวข้อง

3.6.1.3 ความสมเหตุผลในการทำธุรกรรม

โดยปกติในการทำธุรกรรมทุกครั้ง ถ้าเป็นการทำธุรกรรมโดยปกติ โดยเฉพาะธุรกรรมที่มีมูลค่าสูง ลูกค้ำมักจะไม่กังวลที่จะทำธุรกรรมนั้นๆ เพราะสามารถชี้แจงให้เจ้าหน้าที่สถาบันการเงินหรือผู้มีหน้าที่รายงานทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นในการทำธุรกรรมเช่น ในกรณีที่เป็นการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่า 10,000 USD จะต้องรายงาน ถ้าเป็นการประกอบธุรกิจจริง แม้จะเป็นการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าถึง 100,000 USD ก็จะทำเพียงครั้งเดียว เป็นต้น แต่ถ้ามีการทำธุรกรรมในลักษณะที่ใกล้เคียงกับธุรกรรมที่ต้องรายงานในวันเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน และกระทำในหลายสาขาของธนาคาร ซึ่งจากลักษณะธุรกิจของลูกค้ำไม่น่าจะได้รับเงินมาใน

ลักษณะเป็นจำนวนย่อย เช่นนั้น ซึ่งเป็นการขาดความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรม โดยอาจเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกรายงานธุรกรรม (Structuring) ก็ถือเป็นการทำธุรกรรมที่น่าสงสัย

นอกจากนี้ นิติบุคคลบางประเภท เช่น มูลนิธิ หรือสมาคม ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการสาธารณะกุศล มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาผลกำไร แต่ก็ปรากฏว่านิติบุคคลนั้นๆมีการทำธุรกรรมทางการเงินที่มีมูลค่าสูง โดยไม่สามารถอธิบายถึงแหล่งที่มาของเงินได้ ก็อาจเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ที่ต้องรายงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความสงสัย(Suspicion) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้มีหน้าที่รายงาน จะต้องเอาใจใส่ต่อการทำธุรกรรมในแต่ละครั้งรวมถึงประวัติการทำธุรกรรมที่ผ่านมาของลูกค้าโดยต้องอาศัยหลายสิ่งประกอบกันไม่ว่าจะเป็นการรู้จักลูกค้าของตน ความรู้ในลักษณะของการประกอบธุรกิจต่างๆ รวมถึงความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรม ซึ่งทั้งหมดจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ การฝึกอบรม และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของผู้มีหน้าที่รายงาน

3.6.2 ธุรกรรมทุกประเภทมีความสำคัญ

ข้อที่ควรพิจารณาอีกประการหนึ่งก็คือ แม้ว่าการประกอบธุรกิจ ธุรกรรมเงินสดจะยังเป็นที่แพร่หลายอยู่มาก รวมทั้งสังเกตเห็นความผิดปกติได้ง่าย โดยเฉพาะในธุรกรรมที่มีมูลค่าสูง แต่เนื่องจากในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ซึ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ มากนั้น แต่อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีดังกล่าวก็ยังคงมีช่องว่างบางประการอยู่ ซึ่งอาชญากรหรือนักฟอกเงิน อาจอาศัยช่องว่างดังกล่าวในการเอื้อประโยชน์แก่ตนเพื่อประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการฟอกเงิน เพราะเป็นเครือข่ายที่มีการเชื่อมโยงกับคอมพิวเตอร์ได้ทั่วทุกมุมโลก สามารถส่งผ่านข้อมูลกันได้ตลอดเวลาโดยไม่มีข้อจำกัด และไม่มี การตรวจสอบการใช้บริการใดๆเลย ทั้งนี้หนึ่งในนั้นคือการให้บริการของธนาคารในการทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งหลักในเรื่องของการแสดงตน หรือการบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ ไม่อาจทำได้ การโอนเงินจำนวนมากๆ หรือการชำระราคาค่าสินค้าและบริการ สามารถกระทำได้โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนั้นผู้มีหน้าที่รายงานควรจะต้องให้ความสนใจกับธุรกรรมอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

3.6.3 พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำธุรกรรม

นอกจากพิจารณาข้อมูลในรูปของเอกสารหรือ สถิติแล้ว พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มาติดต่อทำธุรกรรมกับเจ้าหน้าที่ เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ช่วยในการพิจารณาว่า การทำธุรกรรมครั้งนั้นๆ น่าสงสัย หรือไม่ ทั้งนี้เพราะ โดยปกติมนุษย์โดยทั่วไปเมื่อถูกถามหรือพูดคุยในเรื่องที่เป็นความจริง มักจะพูดจา ตอบโต้ โดยฉะฉาน ชัดเจน และไม่ปรากฏถึงความรู้สึกเครียดกระวนกระวายในขณะสนทนา ดังนี้ หากผู้มาทำธุรกรรมมีความผิดปกติในขณะสนทนา เช่น เหงื่อออกมากผิดปกติ กระวนกระวาย หรือเครียดผิดปกติ หรือพยายามหลบเลี่ยงไม่ตอบคำถามเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ย่อมสันนิษฐานได้ว่า ธุรกรรมนั้นเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยรวมถึง กรณีที่มีการติดต่อทำธุรกรรมเป็นกลุ่มแต่เมื่อถึงเวลาติดต่อทำธุรกรรมกับพนักงานกลับไม่เข้าร่วมด้วยแต่มาด้วยทุกครั้ง ก็อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเช่นกัน

3.6.4 สิ่งบ่งชี้และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

ปัจจัยหรือสิ่งบ่งชี้ที่เป็นบ่อเกิดเหตุอันควรสงสัยในการทำธุรกรรม อาจมาจากการพิจารณาสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ไม่เป็นปกติเกี่ยวกับลักษณะของการทำธุรกรรมนั่นเอง หรือผู้ทำธุรกรรม หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้มีหน้าที่รายงานไม่ควรหาข้อสรุปว่าเป็นหรือไม่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยการพิจารณาลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพียงประการเดียว แต่ควรพิจารณามูลเหตุปัจจัย และพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมดของธุรกรรมให้รอบคอบ ซึ่งอาจจะเริ่มต้นตั้งแต่ หลักการรู้จักลูกค้าของตน (Know your customers) ดังที่กล่าวข้างต้น นอกจากนี้ปัจจัยและสิ่งบ่งชี้ถึงลักษณะของธุรกรรมที่สาเหตุอันควรสงสัย สามารถนำมาใช้ได้เพียงระดับหนึ่ง และในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และไม่สามารถแจ่มแจ้งให้ครอบคลุมครบถ้วนได้ สิ่งบ่งชี้และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังต่อไปนี้ นำมาจากประสบการณ์ของธนาคาร และสถาบันการเงินในประเทศซึ่งมีพัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาก่อนได้แก่

1. การเปิดบัญชีโดยไม่ใช้ชื่อจริง (False name accounts) บัญชีที่ไม่ใช้ชื่อจริงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้นเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเพื่อวัตถุประสงค์ผิดกฎหมายอื่นๆ ความพยายามในการเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมใดโดยการใช้ชื่อเท็จ ชื่อปลอม หรือชื่อที่ตั้งขึ้นเอง และไม่มีเอกสารหลักฐานสนับสนุน หรือพยายามหลีกเลี่ยงการแสดงตนตามกฎหมาย ต่อเป็นการทำธุรกรรมที่เหตุอันควรสงสัย

2. การหลีกเลี่ยงไม่ให้ฎกรายงานธุรกรรม (Structuring) โดยที่กฎหมายฟอกเงินได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรายงานการทำธุรกรรม ซึ่งโดยทั่วไปเป็นการกำหนดจำนวนเงินว่าเมื่อมีการทำธุรกรรมที่มีจำนวนเงินเท่านี้เท่านี้ เช่น 10,000 USD จะต้องรายงานการทำธุรกรรมนี้ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบดังนั้น อาชญากรหรือนักฟอกเงิน จึงพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้มีการรายงานการทำธุรกรรม โดยใช้วิธีการแบ่งส่วนของเงินเพื่อทำธุรกรรมหลายครั้งหรือหลายแห่ง หรือโดยหลายบุคคล ทั้งที่หากเป็นกรณีปกติจะต้องทำธุรกรรมนั้นเพียงครั้งเดียว แห่งเดียว หรือโดยบุคคลคนเดียว การหลีกเลี่ยงอาจใช้วิธีการหรือพฤติกรรม เช่น

- ใช้บุคคลหลายคนที่รู้เห็นเป็นใจร่วมกันทำธุรกรรม
- แบ่งธุรกรรมเงินสดจำนวนมากซึ่งจำเป็นต้องทำเพียงครั้งเดียว แต่ต้องถูกรายงาน ออกเป็นธุรกรรมย่อย ให้แต่ละธุรกรรมรายย่อยมีจำนวนน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดให้รายงานเพียงเล็กน้อย แล้วทำธุรกรรมรายย่อยดังกล่าวหลายครั้งหลายเวลา
- กระจกกระฉ่อนหรือไม่ยอมทำธุรกรรมต่อไปให้แล้วเสร็จ เมื่อทราบจากผู้ให้บริการว่าจำเป็นต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นๆ
- พยายามจูงใจพนักงานสถาบันการเงินหรือหาวิธี เพื่อที่จะไม่ต้องทำรายงานการทำธุรกรรมต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3. การทำธุรกรรมกับบางประเทศ(Transactions with certain countries)

ผู้มีหน้าที่รายงานควรให้ความสำคัญกับการทำธุรกรรมกับต่างประเทศ เช่น การโอนเงินทางโทรเลข การซื้อ ตราพัต หรือการขอเปิด L/C ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมไปยังต่างประเทศ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ประเทศแหล่งผลิตหรือส่งผ่านยาเสพติด โดยเฉพาะประเทศในบางส่วนของตะวันออกกลาง และยุโรปตะวันออก เช่น เลบานอน และประเทศในบางส่วนของอเมริกาใต้ และอเมริกากลาง เช่น โคลัมเบีย ปานามา เป็นต้น
- ประเทศที่เป็นเกาะกำบังทางภาษี ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่าใช้กฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้าช่วยเหลือการฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะหมู่เกาะแคริบเบียน หมู่เกาะเคย์แมน บางส่วนของยุโรปเช่น The Isle of Man, Channel Islands และบางประเทศแถบแปซิฟิกใต้ เช่น Cooks Island และ Vanuatu เป็นต้น

4. การเคลื่อนย้ายผลกำไรหรือเงินทุนระหว่างประเทศเพื่อฟอกเงิน(International profit shifting or funds transfer to launder money) สถาบันการเงินหรือผู้มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนหรือผลกำไรไปยังต่างประเทศซึ่งอาจมีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวกับการฟอกเงินได้ เช่น กรณีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดบัญชีหรือทำรายการทางบัญชีที่ใช้โดยผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศนั้นและมีการดำเนินการต่าง ๆ

5. การทำธุรกิจหรือธุรกรรมใหม่ โดยปกติกฎหมายฟอกเงินจะกำหนดให้บุคคลที่ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินเป็นครั้งแรกจะต้องแสดงตนโดยการให้รายละเอียดเกี่ยวกับตนเอง ที่อยู่ อาชีพ พร้อมทั้งแสดงหลักฐานที่เชื่อถือได้ ซึ่งย่อมเป็นที่แน่นอนว่าหลักการรู้จักลูกค้าของตน (know your customer) ไม่อาจนำมาใช้ได้ มักเป็นการเงินหรือผู้มีหน้าที่รายงานจึงควรให้ความสำคัญกับบุคคลผู้มาติดต่อ ดังต่อไปนี้

- ลูกค้าซึ่งไม่เต็มใจที่จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับตนเอง การอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับตนเองไม่ว่ากรณีใด ๆ เป็นไปโดยความยากลำบากเกินกว่าปกติ
- ลูกค้าซึ่งได้บัญชีเป็นระยะเวลาสั้นๆ โดยเฉพาะลูกค้าต่างถิ่นซึ่งสามารถใช้บริการเช่นเดียวกันจากสถานที่ที่อยู่ใกล้บ้านกว่าได้
- ลูกค้าซึ่งได้รับการแนะนำโดยธนาคารต่างประเทศ โดยทั้งลูกค้าและธนาคารผู้แนะนำมีถิ่นฐานในประเทศที่มีการผลิตและขายยาเสพติดแพร่หลาย
- ลูกค้าที่เป็นนิติบุคคล หลีกเลียงที่จะแสดงหลักฐานการจัดตั้งบริษัท หรือเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับบริษัท หรือมีความล่าช้าหรืออาจลำบากในการได้สำเนาบัญชีหรือเอกสารจดทะเบียนมา
- ลูกค้าซึ่งไม่มีเหตุผลที่เข้าใจได้ในการใช้บริการ เช่น ต้องการทำธุรกรรมที่นอกเหนือจากรูปแบบปกติของผู้ให้บริการ หรือเป็นธุรกรรมที่ดูสลับซับซ้อน
- ธุรกรรมใด ๆ ที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่เป็นที่รู้จัก

6. การใช้ตัวแทน หรือคนกลาง (Intermediaries) แม้ว่ากรการใช้ตัวแทนหรือคนกลางจะเป็นเรื่องที่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจมีเหตุผลที่ชอบด้วยกฎหมายอย่างแท้จริง แต่ในบางธุรกรรมที่ไม่จำเป็นต้องผ่านตัวแทน การตั้งตัวแทน หรือคนกลางอาจเป็นการเพิ่มจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับธุรกรรมให้มากขึ้นโดยตั้งใจ การตั้งตัวแทนเช่นนี้อาจเป็นการจัดการทางการเงินที่ไม่

ไปรงไธ โดยอาชญากรหรือนักฟอกเงินอาจใช้คนกลางเพื่อหน่วง ช่อน หรือหลีกเลี่ยงจากการตรวจ สอบ

7. การใช้บุคคลภายในธนาคาร นอกจากลูกค้าหรือผู้ใช้บริการแล้ว สถาบันการเงินควรจะต้องสังเกต และระมัดระวังพนักงานของตนทั้งที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมหรือพนักงานทั่วไป เพราะอาชญากร หรือนักฟอกเงินอาจจูงใจให้พนักงานให้ความช่วยเหลือในการฟอกเงิน โดยอาจสังเกตได้จากลักษณะต่อไปนี้

- พนักงานซึ่งใช้ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือย ทั้งที่ไม่น่าจะกระทำได้โดยลำพังจากเงินเดือนที่ได้รับ
- พนักงานซึ่งไม่เต็มใจหยุดพักในวันหยุด
- พนักงานชายที่มีผลงานยอดเยี่ยมโดยเฉพาะผู้ที่ขายเป็นเงินสด
- พนักงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการหายไปอย่างลึกลับของบัญชี หรือเงินในบัญชีขาดไปจำนวนมากโดยไม่อาจอธิบายได้

8. การชำระบัญชี การชำระบัญชีที่เกิดจากการลงทุนในปริมาณมาก หรือไม่ปกติเกี่ยวกับหลักทรัพย์ด้วยเงินสด มักจะเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่น

- การทำธุรกรรมมากครั้งแต่มูลค่าครั้งละน้อยๆ โดยลูกค้ารายเดียวเกี่ยวกับหลักทรัพย์รายเดียวกัน แต่ละคร้งใช้เงินสดและต่อมาขายไปในธุรกรรมเดียว
- การชำระบัญชีด้วยเงินสดในธุรกรรมรายใหญ่
- การชำระเงินด้วยเช็คของบุคคลที่สามหรือการโอนเงินในกรณีที่มีการแปรเปลี่ยนระหว่างเจ้าของบัญชี ผู้ลงนาม และผู้คาดหวังในการลงทุน เป็นต้น

9. การจำหน่ายเงินที่ได้รับ ในบางสถานการณ์ การชำระเงินที่ได้รับจากการลงทุนก็เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ เช่น

- การชำระเงินแก่บุคคลที่สามโดยไม่มีความสัมพันธ์ชัดเจนกับผู้ลงทุน

- การชำระบัญชีโดยการจดทะเบียนหรือส่งมอบหุ้นแก่บุคคลที่สามซึ่งไม่ได้ตรวจสอบ
- การชี้แนะให้ชำระบัญชีที่ผิดปกติ รวมทั้งการชำระเงินแก่บุคคลที่เห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวข้อง

10. ในธุรกิจบริษัทประกันชีวิตและประกันวินาศภัย สามารถพิจารณาจากสิ่งบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

- การทำประกันแบบจ่ายเบี้ยประกันครั้งเดียว (Single premium contracts)
- การจ่ายเบี้ยประกันด้วยเงินสดจำนวนมาก
- การจ่ายเบี้ยประกันโดยตราพัตธนาคาร การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเช็คจากบัญชีของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการมรดก
- ลูกค้ำขอให้ทำสัญญาประกันภัยโดยที่แหล่งที่มาของเงินที่จะจ่ายเบี้ยประกันไม่ชัดเจนหรือไม่สอดคล้องกับสถานะที่ปรากฏของลูกค้ำ
- การขอซื้อกรมธรรม์ขนาดใหญ่โดยการเหมาจ่ายอย่างกะทันหันโดยลูกค้ำเดิมซึ่งสัญญาปัจจุบันที่มีอยู่เป็นสัญญากรมธรรม์ขนาดเล็กธรรมดา
- ข้อเสนอโดยวัตถุประสงค์ที่ไม่อาจจะเข้าใจได้ง่าย เมื่อพิจารณาถึงหลักฐาน
- ในกรณีสัญญาประกันชีวิต มีการเลิกสัญญาแต่เนิ่นๆ ซึ่งอ้างว่าเป็นเงินเบี้ยประกันที่ได้รับคืน

จากแนวทางในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่กล่าวข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ได้จากประสบการณ์ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของต่างประเทศ ซึ่งเป็นเพียงตัวอย่างที่จะช่วยให้ผู้มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ใช้ในการพิจารณาเบื้องต้นเท่านั้น

บทที่ 4

รูปแบบ และลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

4.1 หลักการของ ธุรกรรม และ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

4.1.1 ความหมาย รูปแบบ และลักษณะของ ธุรกรรม

คำว่า “ธุรกรรม” (Transaction หรือ Activity) นั้น โดยทั่วไปมักถูกใช้กันในทางธุรกิจการเงินการธนาคาร เช่น การฝาก การถอน หรือโอนเงิน เป็นต้น¹ ทั้งนี้รวมถึงการติดต่ออื่นๆ ที่ไปกระทำกับธนาคาร เช่นการขอเปิดวงเงินเบิกเงินเกินบัญชี (Over Draft หรือ O/D) การขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือ L/C หรือการทำสัญญากู้เงิน กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้รวมถูกเรียกว่า “ธุรกรรม”ทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้มีการกำหนดคำนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” ไว้เป็นการเฉพาะ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” ไว้ดังนี้

“ธุรกรรม” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือ การดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

จากคำนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น “ธุรกรรม” จึงอาจแบ่งออกเป็นการกระทำประเภทต่างๆ ได้ 3 ประเภท คือ

4.1.1.1 กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม หรือสัญญา

---

¹ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 100.

4.1.1.2 การดำเนินการใดๆ กับผู้อื่นทางการเงินหรือทางธุรกิจ

4.1.1.3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

4.1.1.1 กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรมหรือสัญญา

โดยที่คำว่า “นิติกรรม” และ “สัญญา” เป็นคำที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ความหมายของ “นิติกรรม”

ในช่วงก่อน พ.ศ. 2468 ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติอันเกี่ยวกับนิติกรรมเลย แต่ได้นำหลักกฎหมายลักษณะสัญญา(Law of Contract) ของอังกฤษ มาปรับใช้เป็นส่วนใหญ่ ต่อมาด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีบทบัญญัติเพื่อการวางหลักอย่างแน่ชัดในเรื่องนิติกรรมนี้ จึงได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พรรพ 1 ฉบับ พ.ศ. 2468 ซึ่งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของนิติกรรมไว้ในลักษณะ 4 ตั้งแต่มาตรา 112-155 และลักษณะ 5 ระยะเวลา ตั้งแต่มาตรา 156-162 และลักษณะ 6 อายุความ ตั้งแต่มาตรา 163-193 โดยบทบัญญัติทั้งหมดได้ใช้บังคับมานับตั้งแต่นั้นจนเป็นระยะเวลาเกือบ 70 ปี จนในปี พ.ศ.2535 ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. 2535 ซึ่งได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนิติกรรม ระยะเวลา และอายุความขึ้นมาใหม่โดยได้กำหนดให้บทบัญญัติอันเกี่ยวกับนิติกรรมไว้ในลักษณะ 4 เช่นเดิม²

ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับ พ.ศ.2468 ซึ่งเป็นฉบับเดิมได้กำหนดบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความหมายของนิติกรรมไว้ในมาตรา 112 แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับใหม่ ซึ่งใช้ใน พ.ศ.2535 อันเป็นฉบับปัจจุบันนี้ แม้ลำดับมาตราอันเกี่ยวกับนิติกรรมจะได้เปลี่ยนแปลงไป โดยบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความหมายของนิติกรรมได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 149 แต่เนื้อหาของสาระสำคัญยังคงเดิม คือ “นิติกรรม หมายความว่า การใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่าง

²ไชยยศ เหมะรัชติ, ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นิติกรรม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2536), หน้า 1.

บุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ”³ ซึ่งความหมายดังกล่าวนี้อ่านแล้วค่อนข้างเข้าใจยาก จึงมีนักกฎหมายอาวูโสของไทยและนักนิติศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความของนิติกรรมไว้ดังนี้⁴

พจนานุกรมให้คำจำกัดความของนิติกรรมว่า “นิติกรรม (กฎ) น. การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ”

พระยาเทพวิฑูร ได้ให้คำจำกัดความว่า “นิติกรรม ได้แก่ การแสดงเจตนาของบุคคลโดยมีความประสงค์มุ่งจะให้เกิดผลในกฎหมาย ในอันที่จะก่อหรือเปลี่ยนแปลงหรือโอน หรือ สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ

ศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “นิติกรรม เป็นการที่บุคคลกระทำโดยเจตนามุ่งผลในกฎหมายและกฎหมายบังคับให้เกิดผลตามเจตนา นั้น

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “นิติกรรม แปลโดยศัพท์ หมายถึงการกระทำในกฎหมาย โดยอรรถย่อมมุ่งถึงการกระทำที่จะเกิดผลบังคับกันได้ตามกฎหมาย”

ศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “นิติกรรม ก็คือการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายของบุคคล ได้มีการแสดงเจตนาออกมาโดยมุ่งประสงค์จะให้เกิดผลในกฎหมายขึ้นระหว่างบุคคล

ศาสตราจารย์ ศักดิ์ สนองชาติ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “นิติกรรม ก็คือการกระทำของบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมายและมุ่งประสงค์จะให้เกิดผลในกฎหมาย ผูกพันกันในการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

³ อธิราช มณีภาค, คำอธิบายนิติกรรมและสัญญา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543), หน้า 35.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 35-36.

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “นิติกรรม คือ การกระทำของบุคคล โดยการกระทำนั้นเป็นการโดยชอบด้วยกฎหมาย และมุ่งที่จะก่อให้เกิดผลในทางกฎหมาย ซึ่งผลในทางกฎหมายนั้นเป็นการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ” โดยการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธินี้อาจรวมเรียกว่า “การเคลื่อนไหวแห่งสิทธิ”

ตัวอย่างการกระทำที่เป็นนิติกรรม

1. นายแดงต้องการซื้อข้าวสารมาหุงรับประทาน จึงขอซื้อข้าวสารจาก นายดำเจ้าของร้านค้าขายข้าวสาร 1 ถังในราคา 150 บาท นายดำตกลงขายข้าวสาร 1 ถัง ราคา 150 บาทให้นายแดง ดังนี้ถือว่านายดำและนายแดงได้ทำนิติกรรมต่อกันแล้ว(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453)

2. นายแดงมีที่ดินซึ่งมีโฉนดแล้ว 5 แปลง จึงประกาศขายที่ดิน แปลงที่ ดินโฉนดเลขที่ 5 ในราคาหนึ่งล้านบาท นายดำได้ดูที่ดินแปลงดังกล่าวแล้วพอใจ จึงตกลงซื้อในราคาหนึ่งล้านบาท ตามที่นายแดงประกาศขายนั้น ซึ่งทั้งนายแดงและนายดำได้ไปจดทะเบียนการซื้อขายที่ดินแปลงดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานที่ดินแปลงนั้นอยู่ในเขตอำนาจ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456) ดังนี้ถือว่านายแดงและนายดำได้ทำนิติกรรมต่อกันแล้ว

3. นายแดงอายุ 75 ปี ได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารเขียนเองทั้งฉบับว่า เมื่อตนเองถึงแก่ความตายแล้ว ขอยกทรัพย์สินทั้งหมดของตนให้นายดำผู้เป็นบุตรคนโตแต่ผู้เดียว แล้วลงวันเดือนปี และลายมือชื่อของนายแดงไว้ในพินัยกรรมฉบับดังกล่าวนั้น ดังนี้ถือว่านายแดงได้ทำนิติกรรมแล้ว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1657) ต่อมาเมื่อนายแดงถึงแก่ความตาย ทรัพย์สินของนายแดงทั้งหมดซึ่งเรียกว่าทรัพย์สินมรดกของนายแดงนั้นย่อมตกทอดแก่นายดำผู้เป็นทายาทโดยพินัยกรรม

4. การซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ ทำให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ เป็นนิติกรรม (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1299)

ตัวอย่างการกระทำที่ไม่เป็นนิติกรรม

1. นายแดงได้บอกกับนายดำซึ่งเป็นเพื่อนกันว่า หากนายดำปลูกบ้านหลังใหม่เสร็จ และทำบุญขึ้นบ้านใหม่เพื่อเข้าอยู่เมื่อใด นายแดงจะซื้อชุดรับแขกรุ่นใหม่ราคา 35,000.-บาทมามอบให้นายดำ ต่อมาเมื่อบ้านปลูกสร้างเสร็จและนายดำทำบุญขึ้นบ้านใหม่และได้เข้าไปอยู่ในบ้านหลังดังกล่าวแล้ว และนายแดงได้มาร่วมงานขึ้นบ้านใหม่นั้นด้วย แต่นายแดงไม่ยอมซื้อชุดรับแขกมามอบให้นายดำตามที่ได้ออกไว้ในวันเลย ดังนั้นนายดำจะเรียกหรือฟ้องเรียกให้นายแดงส่งมอบชุดรับแขกราคา 35,000.-บาท ให้แก่ตนไม่ได้ เพราะไม่ใช่การทำนิติกรรมต่อกัน

2. คำพิพากษาของศาลซึ่งแสดงหรือให้บุคคลได้สิทธิหรือมีสิทธิอย่างใด นั้น บุคคลนั้นย่อมได้สิทธิหรือมีสิทธิตามคำพิพากษานั้นโดยสมบูรณ์ แม้จะเป็นจำพวกอสังหาริมทรัพย์ก็ไม่จำเป็นต้องขอให้จดทะเบียนเสียก่อน การจดทะเบียนเป็นแต่เพียงทรัพย์สินที่จะใช้ยื่นคนภายนอกเท่านั้น (ถึงจะได้มาโดยประการอื่นไม่ใช่ได้มาโดยนิติกรรม(คำพิพากษาฎีกาที่ 352/2488))

3. ใบมอบฉันทะซึ่งทำขึ้นในขณะที่ผู้มอบป่วย มีสติไม่ปกติ พุดจาไม่รู้เรื่อง ผู้ยื่นต้องจับมือและลายมือให้เซ็นชื่อนั้น ย่อมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย (ไม่ถือว่าเป็นการทำนิติกรรม(คำพิพากษาฎีกาที่ 1568/2497))

4. เดิมผู้ร้องพิพาทกับจำเลย ที่สุดได้ประนีประนอมยอมความกันโดยผู้ร้องยอมชำระเงินแก่จำเลย 6,000.-บาท จำเลยยอมให้โอนใส่ชื่อผู้ร้องในโฉนดรายพิพาทและศาลได้พิพากษาตามยอมไปแล้ว ดังนี้แม้จำเลยเป็นหนี้โจทก์และนำโฉนดให้โจทก์ยึดถือไว้เป็นประกัน แต่ไม่ได้ไปจดทะเบียนไว้ และแม้ศาลจะได้พิพากษาให้จำเลยใช้หนี้โจทก์แล้วก็ตาม โจทก์หาสิทธิในที่พิพาทดีไปกว่าผู้ร้องอย่างใดไม่ เพราะสิทธิในการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ที่รายพิพาทตามพิพากษาตามยอมยังคงเป็นของผู้ร้องอยู่ (ถือว่าได้มาโดยประการอื่นไม่ใช่ได้มาโดยนิติกรรม(คำพิพากษาฎีกาที่ 1660/2498))

5. การได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยผลแห่งกฎหมาย เช่น การได้มาซึ่งสิทธิยึดเหนี่ยว(มาตรา 241) การได้มาซึ่งการครอบครองปรบักษ์(มาตรา 1382) การได้มาซึ่งภาระจำยอม(มาตรา 1401) การได้รับมรดก(มาตรา 1599 และ 1603) ไม่ถือเป็นการได้มาโดยนิติกรรม แต่ถือว่าเป็นการได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม

ความหมายของ “สัญญา”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 2 ว่าด้วยสัญญามีได้ให้คำจำกัดความของสัญญาว่าคืออะไร แก่พจนานุกรมให้คำจำกัดความไว้ว่า “สัญญาคือความตกลงระหว่างบุคคลสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายว่าจะกระทำการหรือละเว้นการอย่างใดอย่างหนึ่ง”

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “สัญญา คือนิติกรรมหลายฝ่ายซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป แต่ละฝ่ายอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นฝ่ายเดียวกันก็ได้ โดยต่างได้ตกลงยินยอมกันก่อให้เกิดหนี้ซึ่งอาจเป็นหนี้ให้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการใดๆก็ได้”

ด้วยเหตุนี้ สัญญาจะต้องมีคู่สัญญาอย่างน้อย สองฝ่าย ส่วนแต่ละฝ่ายจะมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากเท่าใดนั้น บทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้จำกัดไว้และการเกิดสัญญาได้นั้นจะต้องมีการแสดงเจตนาอันเป็นคำเสนอ ฝ่ายหนึ่ง และมีคำสนองรับการแสดงเจตนาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งคำเสนอและคำสนองจะต้องถูกต้องตรงกันจึงจะเกิดเป็นสัญญาหนึ่ง นักกฎหมายบางท่านให้ความเห็นว่า สัญญาคือนิติกรรม แต่นิติกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นสัญญาเสมอไป ตัวอย่างเช่น

1. การกระทำที่เป็นสัญญา เช่น นายแดงต้องการกู้เงินจากนายดำ 100,000 บาท จึงแสดงเจตนาขอกู้เงินจากนายดำ 100,000 บาท เมื่อนายดำรู้ถึงการแสดงเจตนาของนายแดงแล้ว นายดำได้แสดงเจตนาสนองตอบต่อนายแดงว่าตกลงให้นายแดงยืมเงิน 100,000 บาท ตามจำนวนที่นายแดงเสนอขอกู้ นั่นก็คือว่านายแดงได้ทำสัญญากู้ยืมเงินกับนายดำแล้ว สัญญากู้ยืมเงินระหว่างนายแดงกับนายดำได้เกิดขึ้นแล้ว เป็นต้น

2. การกระทำที่ไม่เป็นสัญญา เช่น นายแดงได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารเขียนเองทั้งฉบับยกทรัพย์สินทั้งหมดของตนให้นายขาวบุตรคนโตของตนแต่ผู้เดียว ดังนี้พินัยกรรมนั้นไม่เป็นสัญญา เพราะเป็นพินัยกรรมที่นายแดงทำขึ้นแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่ต้องมีนายขาวมาแสดงเจตนาตอบรับการแสดงเจตนา นั้น ก็สมบูรณ์แล้ว ซึ่งเมื่อนายแดงตายลงเมื่อใดแล้วพินัยกรรมฉบับดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้ทันที โดยทำให้นายขาวมีสิทธิได้รับทรัพย์สินมรดกทั้งหมดของนายแดงแต่ผู้เดียว สิทธิที่ได้รับทรัพย์สินมรดกดังกล่าวจึงมิได้เกิดจากสัญญา แต่เกิดจากนิติกรรมฝ่ายเดียว

หรือ เช่น รถยนต์เก๋งของนายแดงคันหนึ่งถูกคนร้ายลักไป นายแดงจึงได้ลงประกาศในหนังสือพิมพ์ว่าถ้าผู้ใดพบรถยนต์คันดังกล่าวแล้วนำมาคืนให้แก่ตนได้ภายใน 1 เดือนแล้วตนจะให้รางวัล 20,000.- บาท ค่าประกาศของนายแดงจึงเป็นคำมั่น ถ้าต่อมาอีก 15 วัน นายดำไปพบรถคันดังกล่าวเข้า และจำได้ว่าเป็นรถของนายแดงจึงนำมาคือให้นายแดง ดังนี้ นายแดงต้องให้รางวัล 20,000.-บาทแก่นายดำ ตามที่ให้คำมั่นไว้ แม้ว่านายดำจะไม่ว่านายแดงประกาศให้รางวัลก็ตาม สิทธิที่นายดำจะได้รับเงินรางวัล 20,000.-บาทดังกล่าวจึงมิได้เกิดจากสัญญา แต่เกิดจากการออกโฆษณาให้คำมั่นว่าจะให้รางวัลแก่ผู้กระทำการได้ตามคำมั่น ซึ่งเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียววันนั้น

4.1.1.2 การดำเนินการใดๆ กับผู้อื่นทางการเงินหรือทางธุรกิจ

ลักษณะของธุรกรรมประเภทนี้เป็นการกระทำในลักษณะสองฝ่ายซึ่งแต่ละฝ่ายอาจจะมีบุคคลที่กระทำร่วมกันมากกว่า หนึ่งคน โดยมีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์คือ มุ่งผลประโยชน์ในทางธุรกิจ เช่น การซื้อขายตัวแลกเปลี่ยน การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ หรือการซื้อลด เชื้อค เป็นต้น

4.1.1.3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ลักษณะของธุรกรรมประเภทนี้เน้นที่เป็นการกระทำเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137) ดังนั้นไม่ว่าจะมีการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น การซื้อขาย เช่า ให้ ยืม เป็นต้น ก็ถือว่าเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น การขายที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เครื่องเพชร การเช่าที่ดิน การยกรถยนต์ให้ เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคำว่าธุรกรรมที่กำหนดไว้ในบทนิยามนี้อาจมีความหมายกว้างไกลออกไปกว่าที่ยกตัวอย่างมาก จนถึงอาจจะกล่าวได้ว่าการให้บทนิยามในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ไม่สามารถอธิบายความให้ชัดเจนขึ้นได้เท่านั้น ยังเปิดช่องว่างให้มีการตีความได้หลากหลายเกินไป โดยเฉพาะข้อความ “การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ในตอนท้าย

แม้คำว่า “ธุรกรรม” ในพระราชบัญญัตินี้อาจเปรียบเทียบกับคำว่า Financial Transaction ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา (Money Laundering Control Act of 1986-MLCA) ซึ่งมีการร่างไว้อย่างไม่รัดกุมนัก และ

มีการตีความค่อนข้างจะกว้าง ครอบคลุมแทบทุกอย่างที่เป็นการจำหน่ายจ่ายโอน (Disposition) ซึ่งกระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแต่เนื่องจากคำว่า “ธุรกรรม” ที่กล่าวถึงในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เกี่ยวพันโดยตรงกับหน้าที่ในการรายงานและการตรวจสอบการทำธุรกรรม ซึ่งมีได้ครอบคลุมเฉพาะในส่วนของธนาคารหรือสถาบันการเงินเท่านั้นยังรวมถึง สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนดังนั้น บทนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” ในพระราชบัญญัตินี้จึงจำเป็นต้องมีความหมายที่ครอบคลุมกิจการกระทำหรือการดำเนินการทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการฟอกเงินได้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.1.2 ความหมาย รูปแบบ และลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” (Suspicious Transaction หรือ Unlawful Activity) ไว้ดังนี้

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อน ผิดไปจากกระทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 คือสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งถ้าผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานตามมาตรา 13, 14 และมาตรา 16 ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกลงโทษตามมาตรา 62 คือระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

จากความหมายในบทนิยามดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดแนวทางและลักษณะเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมลักษณะใดบ้างที่จะถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แก่ผู้ที่มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยไว้ ดังนั้นเบื้องต้น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะต้องมีรูปแบบและ

ลักษณะเป็น “ธุรกรรม” ตามที่ได้กล่าวไว้ใน ข้อ 4.1.1 และนอกจากนั้นจะต้องมีลักษณะพิเศษ ดังต่อไปนี้

1. มีความซับซ้อนผิดปกติ (Unusual or Unjustified complexity)
2. ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ (No economic justification)
3. หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้มีการรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย (Structuring or avoiding the reporting of transactions)
4. เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน (Connected with the commission of a predicate offence)

จากการศึกษาคำนิยามของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ข้างต้น จะเห็นได้ว่ายังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับผู้มีหน้าที่ต้องรายงานเพราะเรื่องการรายงานการทำธุรกรรมหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย การกำหนดคำนิยามไว้เฉพาะใน มาตรา 3 อาจจะไม่เพียงพอที่จะให้ผู้มีหน้าที่รายงาน เกิดความรู้ความเข้าใจที่ดีจนสามารถพิจารณาได้ว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมปกติ ธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่ตนมีหน้าที่ต้องรายงาน

ในการศึกษาเรื่องธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจากกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศในบทที่ 3 จะเห็นว่า กฎหมายฟอกเงินในต่างประเทศมิได้มีการกำหนดบทนิยามของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ดังเช่น ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากต้องการเปิดช่องให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ประสบการณ์และดุลพินิจของตนเองให้สอดคล้องกับเทคนิควิธีของการฟอกเงินที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม จากการศึกษากรณีตัวอย่างต่าง ๆ ในข้อ 3.5 ทำให้สามารถสรุปแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้ร่วมกับคำนิยามของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ดังรายละเอียดที่จะได้ศึกษาในหัวข้อต่อไป

4.2 แนวทางในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

4.2.1 ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ

โดยทั่วไปการทำธุรกรรมในการดำเนินธุรกิจสุจริตใดๆ ย่อมต้องการรูปแบบที่ง่าย รวดเร็วและเป็นที่ยอมรับกันในแวดวงธุรกิจ แต่บุคคลซึ่งมีเจตนาทุจริตต้องการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย จำเป็นต้องสร้างความสับสนให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งติดตามตรวจสอบทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าว จึงจงใจทำให้ธุรกรรมนั้นซับซ้อนไปกว่าที่คนทั่วไปกระทำกัน เพื่อหลบเกลื่อนหรือเบนความสนใจ หรือเจตนาสร้างความยากลำบากให้เกิดขึ้นในการติดตามร่องรอยในการกระทำผิด

ดังนั้นแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ จึงได้แก่

4.2.1.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในลักษณะนี้มุ่งเน้นที่จะให้ความสนใจต่อธุรกรรมที่มีลักษณะที่ซับซ้อน ผิดปกติ หรือมีความแตกต่างจากการทำธุรกรรมโดยทั่วไปที่ทำกันอยู่ในการดำเนินธุรกิจ พนักงานของสถาบันการเงิน หรือผู้มีหน้าที่รายงานจึงต้องเป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำธุรกรรมแต่ละประเภทเป็นอย่างดีว่า ธุรกรรมประเภทใดเหมาะกับการดำเนินธุรกิจอย่างใดมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร เพื่อที่ว่าเมื่อมีการติดต่อของลูกค้าเพื่อทำธุรกรรมประเภทนั้นๆ จะได้รู้ว่าเป็นการทำธุรกรรมปกติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ หรือวิธีการดำเนินธุรกิจของลูกค้ารายนั้นๆ หรือไม่ ซึ่งทั้งนี้จะต้องนำเอาหลักการรู้จักลูกค้าของตน (know your Customer) หลักในเรื่องการดำเนินธุรกิจและความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรมมาประกอบกันเพื่อวิเคราะห์ว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย คือ เป็นธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ดังรายละเอียดที่ศึกษาไว้ในบทที่ 3 ตัวอย่างเช่น

นักฟอกเงิน ก มีที่อยู่ปกติที่กรุงเทพฯ แต่ไปเปิดบัญชีเงินฝากที่จังหวัดสุพรรณบุรีในนามของพี่ชายและน้องสาว ฝากเงินสดจำนวนมากที่ได้จากการค้ายาบ้า ต่อมาโอน

เงินสกรปรกดังกล่าวเข้าบัญชีในกรุงเทพฯ ในนามของลูกค้าฯ สุดท้ายจึงโอนเงินดังกล่าวเข้าบัญชี
ในนามของตนเอง

มิจฉาชีพ ข อ้างว่าเป็นนักธุรกิจ แต่ไม่ปรากฏชัดว่าธุรกิจประเภทใด
(ความจริงเป็นนักช้อโกงประชาชน) เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารไว้หลายบัญชี มีการโอนจาก
บุคคลต่างๆ เข้ามาในแต่ละบัญชีของมิจฉาชีพ ข แต่ละวันมีเงินรวมกันนับสิบล้านบาท ต่อมา
มิจฉาชีพ ข โอนเงินในแต่ละบัญชีมารวมในบัญชีหนึ่งทั้งหมด แล้วโอนไปยังบุคคลที่สามใน
ประเทศหมู่เกาะแคริบเบียน

วรายัย ค ทำธุรกิจร้านอาหารเพื่อบังหน้าการเป็นผู้จัดการสถานค้า
ประเวณี นำเงินที่ได้จากอาชญากรรมดังกล่าวไปฝากธนาคาร แล้วโอนเงินไปต่างประเทศแก่ผู้ซึ่ง
อ้างว่าเป็นหุ้นส่วนในร้านอาหาร (ความจริงเป็นผู้ร่วมกระทำผิด) ทั้งที่ไม่ปรากฏว่าเป็น
ร้านอาหารที่เป็นการลงทุนร่วมกับชาวต่างประเทศแต่อย่างใด

4.2.1.2 ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท

จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ประกอบกับการพยายามสร้าง
ทางเลือกให้แก่ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการทำให้สถาบันการเงินพยายามคิดค้นวิธีการในการทำธุรกรรมให้
มีความง่ายสะดวกรวดเร็ว และเป็นที่ยอมรับของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการมากที่สุด ทำให้ธุรกรรมเงิน
สดหรือการมาติดต่อทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินมีความสำคัญน้อยลง และมีปริมาณธุรกรรมที่ลด
น้อยลง ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการสามารถกระทำธุรกรรมได้โดยผ่านทางโทรศัพท์ หรือทาง Internet
ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รายงานจึงควรให้ความสนใจต่อธุรกรรมที่กระทำโดยทางอื่นมากขึ้นเพราะเป็นทาง
เลือกหนึ่งของการพยายามทำธุรกรรมให้ซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำ
กันอยู่ตามปกติ

4.2.1.3 การสังเกตพิรุณจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำธุรกรรม

จากที่กล่าวมาแล้วว่าการทำธุรกรรมในการดำเนินธุรกิจโดยทั่วไป มัก
ต้องการรูปแบบที่ง่าย รวดเร็ว สะดวก และเป็นที่ยอมรับในการดำเนินธุรกิจ แต่เมื่อมีการทำธุร
กรรมที่มีความซับซ้อนโดยมีเจตนาทุจริต เพื่อต้องการสร้างความสับสนยากแก่การตรวจสอบติด
ตาม การทำธุรกรรมดังกล่าวย่อมยากแก่การทำให้เกิดความเข้าใจที่สมเหตุสมผลแก่ผู้ที่มีหน้าที่

รายงาน ดังนั้นลูกค้าหรือผู้ใช้บริการย่อมต้องพยายามหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการซักถามจากพนักงานของสถาบันการเงิน ความกระวนกระวายย่อมเกิดขึ้นเพราะต้องการให้การทำธุรกรรมนั้นๆ เสร็จไปโดยรวดเร็ว หรือการตอบคำถามวนไปวนมาเพื่อถูกถาม เป็นต้น

4.2.1.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

นอกจากแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการทำธุรกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญของผู้มีหน้าที่ทำรายงาน ทั้งนี้เพราะแต่ละธุรกิจมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน หรือแม้กระทั่งในธุรกิจประเภทเดียวกันที่มีขนาดต่างกันก็มีวิธีการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน ดังนั้น ความเหมาะสมในการทำธุรกรรมแต่ละประเภทจึงย่อมขึ้นอยู่กับประเภท ขนาด และวัตถุประสงค์ของแต่ละธุรกิจ ดังตัวอย่างเช่น

ลักษณะเบื้องต้นของการดำเนินธุรกิจที่ผิดปกติ โดยการใช้วิธีการหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ผิดปกติในการทำธุรกิจ ได้แก่

- การแลกเปลี่ยนธนบัตรย่อย เป็นธนบัตรมูลค่าสูงรวมเป็นเงินจำนวนมาก โดยไม่มีเหตุผลที่ชัดเจนว่าจะไปใช้เพื่อการใด หรือเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ดำเนินการอยู่อย่างไร

- การทำธุรกรรมเงินสดจำนวนมาก แต่ไม่ถึงระดับที่ต้องรายงานและบ่อยครั้งโดยผู้ซึ่งไม่เป็นลูกค้าประจำ

- การฝาก ถอน โอน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นเงินสดจำนวนมาก โดยแหล่งที่มาของเงินไม่ปรากฏชัดว่าชอบด้วยกฎหมาย

- บัญชีซึ่งมีการฝากตราสารการเงินชนิดผู้ถือบ่อยครั้ง (เช่น เช็คธนาคาร ธนาณัติ พันธบัตรผู้ถือ เป็นต้น) แต่ละคร้งจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานเล็กน้อยเท่านั้น

- การใช้เช็คเดินทางที่มีจำนวนสูงผิดปกติ

- การถือบัญชีที่ผิดปกติ เช่น

- ลูกค้ำมีบัญชีจำนวนมากเกินปกติเมื่อพิจารณาถึงประเภทธุรกิจที่ลูกค้ำอ้างว่าทำอยู่
- บัญชีในชื่อใดชื่อหนึ่งหรือหลายชื่อ ซึ่งมีการโอนเงินระหว่างกันไปรวบรวมอยู่ ณ บัญชีใดบัญชีหนึ่ง ซึ่งไม่สัมพันธ์กับธุรกิจหรือวัตถุประสงค์ในการค้าที่กล่าวอ้างว่าทำอยู่
- บัญชีซึ่งมีการฝากเงินสดให้โดยบุคคลที่แตกต่างกันหลายราย หรือจากหลายแหล่งเกินกว่าปกติ
- การโอนเงินข้ามประเทศที่ผิดปกติ เช่น
  - การโอนเงินทางโทรเลขโดยมีการชำระเป็นเงินสดจำนวนมาก ผิดปกติ
  - บัญชีต่าง ๆ ซึ่งเปิดใช้เพียงชั่วคราวและมักใช้เพื่อจำหน่ายเงินทุนออกไปประเทศศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศเท่านั้น
  - การโอนเงินทางโทรเลขที่มีการชำระเป็นเงินสดจำนวนมาก โดยผู้ซึ่งไม่ใช่ลูกค้ำธนาคารและไม่มีการแสดงตนหรือบันทึกข้อเท็จจริง
  - ธุรกิจการกู้ยืมและปลักทรัพย์ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้น หรือปิดบังการโอนเงิน
  - การใช้ตู้নিরায়หรือตู้ฝากเงินกลางคืนที่ผิดปกติ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเงินสดปริมาณมาก
- ลูกค้ำซึ่งทำธุรกรรมโดยนำเงินสดจำนวนมากผิดปกติ เมื่อพิจารณาถึงอาชีพแล้ว หรือประเภทของธุรกิจที่ทำ อาจเป็นสัญญาณว่ามีการฟอกเงินโดยการนำเงินสกปรกเข้ามาผสมผสานกับเงินได้จากธุรกิจที่ถูกต้อง หรือโดยการฝากเงินสกปรกเข้าในบัญชีของธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย
- การทำธุรกรรมรายย่อยจำนวนมากในการลงทุนเดียวกัน (เช่น หน่วยย่อยจำนวนมากในกองทุนหรือหุ้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง) แต่ละหน่วยชำระโดยเงินสด ตามด้วยการขายครั้งเดียวซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าเงินได้ถูกเครดิตไปอีกบัญชีหนึ่ง

- การโอนการลงทุนไปยังบุคคลที่สามซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวข้อง

4.2.2 ธุรกิจที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

การทำธุรกิจตามธรรมชาติย่อมต้องการมีการคิดคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนหรือกำไร แต่การพอกเงินเป็นกิจกรรมที่อาชญากรประสงค์จะให้เกิดผล คือ ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบหรือเงินสกปรกดูเหมือนเงินสะอาด เป็นสำคัญ เพื่อให้ประสพผลดังกล่าวจึงอาจเห็นได้ว่าการทำธุรกิจนั้นแม้มีแต่จะขาดทุน หรือเห็นได้ชัดว่าไม่มีใครคิดจะทำธุรกิจนั้น เพราะไม่เห็นวิธีว่าจะทำให้เกิดผลกำไรขึ้นมาได้อย่างไร อาชญากรหรือนักพอกเงินก็ประสงค์จะดำเนินธุรกิจนั้นต่อไป

ดังนั้นแนวทางในการพิจารณาว่าธุรกิจใดเป็นธุรกิจที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ จึงได้แก่

4.2.2.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

เนื่องด้วยธุรกิจที่มีเหตุอันควรสงสัยในข้อนี้มุ่งที่จะให้ความสนใจต่อการประกอบธุรกิจที่มีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานเกิดความสงสัยได้ ก็คือความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการดำเนินการทางธุรกิจหรือเศรษฐกิจ กล่าวคือ

การประกอบธุรกิจ หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่นำเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปและสินค้าบริการและนำไปขายให้แก่ผู้บริโภค โดยเป้าหมายสำคัญของการประกอบธุรกิจก็คือ การแสวงหากำไรสูงสุดจากการประกอบการของตน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือต้องการได้รับผลตอบแทนในอัตราสูงสุดจากการลงทุนในกิจการใดกิจการหนึ่ง ซึ่งการแสวงหากำไรสูงสุดนี้อาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การพยายามขายให้ได้มากที่สุด การขยายส่วนแบ่งการตลาด (market share) ให้มากขึ้น ตลอดจนการกระทำใด ๆ ที่ช่วยให้สินค้าของตนเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากกว่าสินค้าของผู้ขายรายอื่น ๆ เป็นต้น

โดยที่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจที่เป็นที่แพร่หลายและใช้กันอยู่ในประเทศไทย คือ ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Free enterprise economic system) หรือบางแห่งนิยม

เรียกว่า ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalistic economic system or capitalism) หรือระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market economic system) ลักษณะทั่วไปของระบบเศรษฐกิจแบบนี้ก็คือ ทุกคนในระบบเศรษฐกิจมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ตามทุกคนมีเสรีภาพในการใช้ทรัพย์สินหรือปัจจัยการผลิตเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนปรารถนาหรือตามใจสมัคร การได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต การเลือกกรรมวิธีในการผลิตตลอดจนการดำเนินการแจกจ่ายสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปยังผู้ที่ต้องการนั้นเป็นไปโดยระบบการแข่งขันที่เสรีโดยอาศัยกลไกราคาและตลาดเป็นสิ่งช่วยตัดสินใจ โดยที่ทุกคนต่างก็มุ่งหวังที่จะได้สิ่งของต่างๆ ที่ตนต้องการโดยให้ได้รับผลตอบแทนมากที่สุดสำหรับผู้ผลิต และให้ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดสำหรับผู้บริโภค ดังนั้นกลไกราคา (price mechanism) หรือระบบตลาด (market system) จะเป็นตัวควบคุมให้การดำเนินงานทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจเป็นไปโดยถูกต้อง

การทำงานของกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเป็นไปในลักษณะว่า เมื่อใครต้องการสิ่งใดก็จะแสดงความจำนงโดยการให้หรือเสนอราคาสิ่งของนั้นไปยังเจ้าของ โดยอาจเสนอเพียงลำพังหรือแข่งขันกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งในที่สุดถ้าไม่มีเหตุผลอื่น เช่น ความชอบพอกันเป็นส่วนตัว หรือความจำเป็นที่จะต้องขายสิ่งของนั้นแก่คนใดคนหนึ่ง ผู้ที่ให้ราคาสูงสุดหรือให้ราคาและเงื่อนไขที่ดีที่สุดก็จะเป็นผู้ที่ได้สิ่งของนั้นจากผู้ผลิตหรือผู้ขาย หรือในตลาดสินค้าก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่ให้ผลตอบแทนดีที่สุดย่อมได้รับสิ่งของหรือบริการนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงหลักการเบื้องต้นที่ผู้มีหน้าที่รายงานจะต้องเข้าใจเสียก่อนว่าในทางเศรษฐกิจนั้น ทุกคนมุ่งที่จะแสวงหากำไรและค่าตอบแทนสูงสุด ดังนั้นในการติดต่อทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการก็ย่อมที่จะต้องเป็นไปตามหลักทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นถ้าผู้มีหน้าที่รายงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งติดตามความเคลื่อนไหว หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพราะการจะเกิดความสงสัยว่าธุรกรรมนั้นๆ มีความเป็นไปได้หรือขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลปัจจุบันประกอบการตัดสินใจของผู้มีหน้าที่รายงาน

สิ่งที่เป็นข้อน่าสังเกตประการหนึ่ง ก็คือ ในการทำธุรกรรมบางครั้งการทำงานของกลไกราคาข้างต้นไม่ได้ถูกนำมาใช้ เช่น ในธุรกิจการค้าวัตถุโบราณ การกำหนดราคาซื้อขายบางครั้งเกิดจากความพึงพอใจของผู้ขายและความพึงพอใจของผู้ซื้อ ซึ่งผู้มีหน้าที่รายงานควรให้ความสนใจกับธุรกรรมเหล่านี้เป็นพิเศษ

4.2.2.2 ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท

ในการประกอบธุรกิจแต่ละประเภทย่อมมีวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และธุรกรรมของสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการก็มีมากมาย ขึ้นอยู่กับความพอใจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการธุรกิจแต่ละประเภทจึงมีการเลือกทำธุรกรรมที่แตกต่างกันไป จึงเป็นหน้าที่ของผู้มีหน้าที่รายงานที่จะต้องให้ความสนใจต่อการทำธุรกรรมทุกประเภท โดยอาศัยความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกรรมแต่ละประเภท ข้อดีและข้อเสียประกอบการตัดสินใจว่า การติดต่อขอทำธุรกรรมประเภทนั้น ๆ ของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการนั้นสมเหตุสมผลและมีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจหรือไม่

4.2.2.3 การสังเกตพิกัดจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำธุรกรรม

ในการติดต่อขอทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโดยสุจริตบุคคลที่ทำการติดต่อกับสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการย่อมสามารถแสดงเหตุผลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นๆ ได้ แต่ถ้าเป็นการทำธุรกรรมเพื่อการฟอกเงิน การทำธุรกรรมนั้นๆ อาจขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น ผู้ที่ติดต่อย่อมไม่อาจอธิบายหรือชี้แจงเหตุผลที่น่าเชื่อถือหรือมีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ จึงอาจแสดงพฤติกรรมที่มีพิรุณออกมา เช่น เลี่ยงที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการทำธุรกรรม กระวนกระวาย หรือบอกเลิกการทำธุรกรรมเมื่อถูกซักถามถึงเหตุผล เป็นต้น

4.2.2.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

นอกจากแนวทางการพิจารณาธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานยังอาจสังเกตได้จากสิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจว่า การทำธุรกรรมดังกล่าว เป็นธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้เชิงเศรษฐกิจหรือไม่ เช่น

- ห้างหุ้นส่วน ก. โดยนาย ก. ติดต่อขอกู้เงินเพื่อลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นจำนวนเงินถึง 50 ล้านบาท ในขณะที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์กำลังซบเซา โดยเมื่อดูจากแผนการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วน ก. แล้ว ไม่น่าจะทำเพียงหากำไร เป็นต้น

4.2.3 รุกรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้

โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หมวด 2 การรายงานและการแสดงตน ตั้งแต่มาตรา 13 – มาตรา 23 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการรายงาน การรายงาน และการบันทึกข้อเท็จจริง ดังรายละเอียดที่ปรากฏในบทที่ 2 แล้วนั้น เช่น การรายงานธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป เป็นต้น ซึ่งบุคคลทั่วไปที่สุจริตส่วนใหญ่จะยอมรับภาระในการให้ข้อมูลแก่สถาบันการเงินเกี่ยวกับตนเอง และรายละเอียดของธุรกรรมที่ทำแต่อาชญากร หรือนักฟอกเงินกลับไม่ต้องการให้มีข้อมูลใดๆ เชื่อมโยงไปกับตนเอง และกิจการสกปรกของตนได้ จึงต้องพยายามหาทางหลบเลี่ยงการรายงาน

ดังนั้น แนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมใด เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

4.2.3.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

เนื่องด้วยธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในข้อนี้ มุ่งที่จะให้ความสนใจกับการทำธุรกรรมในลักษณะที่หลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานเกิดความสงสัยได้ ก็คือ ประการแรก ผู้มีหน้าที่รายงานต้องรู้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีบทบังคับให้ผู้มีหน้าที่รายงานกระทำอะไรบ้าง และลูกค้าหรือผู้ใช้บริการมีหน้าที่อะไรบ้าง (รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตน สามารถศึกษาได้จากบทที่ 2) ซึ่งสามารถสรุปได้คร่าวๆ ดังนี้

1. หน้าที่ของสถาบันการเงิน

- 1.1 การรายงานการทำธุรกรรม ตามมาตรา 13 ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2543) ได้กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม ดังนี้

- ก. ธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ 2,000,000 (สองล้าน) บาทขึ้นไป
- ข. ธุรกรรมที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 5,000,000 (ห้าล้าน) บาทขึ้นไป

1.2 การจัดให้ลูกค้าแสดงตน ตามมาตรา 20 โดยกำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม ทั้งลูกค้าที่เป็นบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล โดยมีข้อยกเว้นในกรณีที่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว

1.3 การจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริง ตามมาตรา 21 ซึ่งใช้บังคับสำหรับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 คือ ธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ 2,000,000 บาทขึ้นไป และธุรกรรมที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป โดยให้สถาบันการเงิน จัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

2. หน้าที่ของสำนักงานที่ดิน

ตามมาตรา 15 ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ 3 กำหนดให้สำนักงานที่ดิน ไม่ว่าจะสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา หรือสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรณีการทำธุรกรรม 2 ประเภท คือ

- 2.1 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ ที่มีการชำระด้วยเงินสด เป็นจำนวนตั้งแต่ 2,000,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไป
- 2.2 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไป

แต่ทั้งนี้ไม่มีข้อยกเว้น ให้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงาน ในกรณีที่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม

3. หน้าที่ของผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน

ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ดังนั้น เมื่อผู้มีหน้าที่ต้องรายงานเข้าใจในหน้าที่ของตน ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างดีแล้ว ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานจะต้องอาศัยความช่างสังเกต โดยเฉพาะการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าน้อยกว่าและใกล้เคียงกับธุรกรรมที่ต้องรายงาน ย่อมจะเข้าข่ายธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยง มิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ อันถือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามคำนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตัวอย่างเช่น

นาย ก. ได้เงินมาจากการค้ายาบ้า จำนวน 7 ล้านบาท จึงเกรงว่า หากนำเงินสดจำนวน 7 ล้านบาทดังกล่าวไปฝากธนาคารในครั้งเดียว จะต้องถูกรายงานและต้องมีการบันทึกข้อเท็จจริงถึงการได้มาของเงินดังกล่าว จึงแบ่งเงินสดดังกล่าวออกเป็นส่วนๆ ส่วนละ 1.5 ล้านบาทบ้าง 1.9 ล้านบาทบ้าง แล้วแยกฝากรวม 4 ครั้ง โดยฝากเงินในหลายสาขา และหลายเวลาแต่ใกล้เคียงกัน เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องรายงาน เป็นต้น

มิสเตอร์ X ได้เงินมาจากการขายทรัพย์สินซึ่งลักลอบหนีภาษีศุลกากร จำนวน 10 ล้านบาท โดยต้องการจะนำไปฝากธนาคาร แต่ถ้าหากฝากในครั้งเดียวจะต้องถูกรายงาน และบันทึกข้อเท็จจริงจึงได้แบ่งเงินออกเป็นส่วนๆ ส่วนละไม่เกิน 2 ล้านบาท แล้วจ้างให้บุคคลอื่นๆ จำนวน 5 ราย ไปฝากเงินดังกล่าวเข้าบัญชีของตน โดยแยกฝากทั้งต่างธนาคารและต่างสาขาในเวลาไล่เลี่ยกัน ถ้าเป็นกรณีที่ต้องการหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเช่นกัน

แต่ทั้งนี้ข้อสังเกตในเรื่องของจำนวนเงินที่มีมูลค่าน้อยกว่าและใกล้เคียงกับที่กฎหมายกำหนดแต่เพียงอย่างเดียว อาจสามารถปรับใช้ได้กับบางกรณี การนำหลักในเรื่องการรู้จักลูกค้าของตน (Know your customer) ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานเกิดความสงสัยได้เช่นกัน โดยเฉพาะลูกค้าประจำหรือลูกค้าหรือผู้ใช้บริการที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับ

สถาบันการเงิน กล่าวคือ เมื่อผู้มีหน้าที่ต้องรายงานรู้จักมูลค่าของตนว่าประกอบอาชีพอะไร มีประวัติการเงินดีหรือไม่ ย่อมนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการพิจารณาว่าการทำธุรกรรมในแต่ละครั้งของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการในครั้งนั้นน่าสงสัยหรือไม่ ตัวอย่างเช่น

นางสาว ก. มีอาชีพขายดอกไม้ในตลาด โดยปกตินางสาว ก. จะมีเงินสดมาฝากเข้าธนาคารทุกวัน ซึ่งเงินที่ฝากเข้าอยู่ระหว่าง 500-1,000 บาท แต่ต่อมานางสาว ก. กลับมีเงินมาฝากธนาคารบางวัน จำนวน 50,000 – 100,000 บาท และเงินจำนวนดังกล่าวถูกโอนไปยังบัญชีของบุคคลอื่นในอีกไม่กี่วันต่อมา โดยไม่ปรากฏว่า นางสาว ก. จะมีเงินได้จากทางอื่น จึงมีเหตุอันควรสงสัยว่า นางสาว ก. เป็นส่วนหนึ่งของการฟอกเงินโดยการหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการรายงานการทำธุรกรรม เป็นต้น

4.2.3.2 ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท

การที่กฎหมายกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตนให้แก่สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน โดยได้ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดว่าธุรกรรมใดบ้างจะต้องรายงาน ซึ่งเมื่อศึกษาจากบทบัญญัติในกฎกระทรวงจะเห็นว่ากฎกระทรวงได้กำหนดเพียงมูลค่าของธุรกรรม ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมเงินสดหรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งในทางปฏิบัติการทำธุรกรรมเงินสดก็ดี หรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินก็ดีสามารถกระทำได้หลายวิธี

4.2.3.3 การสังเกตพินิจจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำธุรกรรม

อีกแนวทางหนึ่งที่สามารถใช้พิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยร่วมกับแนวทางที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งผู้มีหน้าที่รายงานสามารถเห็นได้ชัดเจนในขณะที่ทำธุรกรรม นั่นคือ พฤติกรรมของบุคคลที่มาติดต่อทำธุรกรรมไม่ว่าจะเป็นการกระทำธุรกรรมด้วยตนเองหรือเป็นตัวแทนของบุคคลหรือนิติบุคคลก็ตาม

โดยปกติพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลที่แสดงออกสอดคล้องกับเจตนา หรือสิ่งที่ตนต้องกระทำมักจะดูชัดเจน แต่ถ้าบุคคลใดต้องการที่จะปกปิด อำพราง หรือซ่อนเร้นเจตนาที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกจะต้องมีพินิจที่บุคคลอื่น ๆ สามารถสังเกตได้ เช่น ตอบคำถามตะกุกตะกัก เหงื่อแตกมากผิดปกติ พยายามทำธุร-

กรรมนั้นโดยเร่งรีบ เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกต่าง ๆ เหล่านี้สามารถเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานจะต้องระมัดระวังว่าอาจเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

4.2.3.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

นอกจากแนวทางที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานจำต้องอาศัยประสบการณ์ประกอบกับความช่างสังเกตในการทำธุรกรรมทุกครั้ง ทั้งนี้สิ่งบ่งชี้และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ จะเป็นส่วนเสริมเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รายงานมั่นใจมากขึ้นว่าธุรกรรมนั้นๆ เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ตัวอย่างเช่น

การแลกเปลี่ยนธนบัตรย่อย (10 บาท 20 บาท 50 บาท หรือ 100 บาท) เป็นธนบัตรมูลค่าสูง (500 บาท หรือ 1,000 บาท) รวมเป็นจำนวนมาก ซึ่งแม้ว่าจะเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย แต่ถ้าพิจารณาถึงสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบด้วยอาจทำให้ธุรกรรมนั้นอาจเป็นทั้งธุรกรรมปกติ หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ กล่าวคือ

1. ถ้าเป็นลูกค้าประจำ มีอาชีพขายของชำ การแลกเปลี่ยนธนบัตรดังกล่าวอาจถือเป็นธุรกรรมที่ปกติ เนื่องจากส่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อม คือ อาชีพของลูกค้าและความเป็นลูกค้าประจำ

2. ถ้าเป็นลูกค้าจร ไม่ปรากฏเหตุผลชัดเจนในการขอทำธุรกรรมธุรกรรมนั้นจะกลายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยทันที เป็นต้น

4.2.4 ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมูลฐาน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ไว้ ซึ่งได้แก่ความผิดอาญาทั้งสิ้น 7 ประเภท โดยความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการกระทำ “ความผิดมูลฐาน” ทั้ง 7 ประเภท ดังกล่าว ดังนั้นธุรกรรมใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมูลฐาน จึงเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่อาจจะนำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงินนั่นเอง

ดังนั้นแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดมูลฐาน ได้แก่

4.2.4.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

เนื่องด้วยธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในข้อนี้ มุ่งที่จะให้ความสนใจกับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานเกิดความสงสัยได้ ประการแรก คือ ผู้มีหน้าที่รายงานต้องมีความรู้และความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับ คำว่า “ความผิดมูลฐาน” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ว่าความผิดใดบ้างเป็นความผิดมูลฐานและความผิดเหล่านั้นมีลักษณะหรือการกระทำอย่างไร ซึ่งสามารถสรุปคร่าว ๆ ได้ดังนี้

ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แบ่งได้ 7 ประเภท คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีหญิงและเด็ก
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน
4. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงโดยผู้บริหารสถาบันการเงิน
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
6. ความผิดเกี่ยวกับการใช้สิทธิพลเมือง
7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร

เมื่อผู้มีหน้าที่รายงานมีความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ข้างต้นแล้ว ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีหน้าที่รายงานจึงต้องให้ความสนใจและความระมัดระวังในการทำธุรกรรมกับบุคคลหรือนิติบุคคลใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน แต่ทั้งนี้การกระทำผิดไม่ว่าจะเป็นประเภทหนึ่งประเภทใดในความผิดมูลฐานข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานย่อมไม่อาจทราบได้เฉพาะจากการติดต่อทำธุรกรรมเท่านั้น ข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะใช้ประกอบหรือเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รายงานเกิดความระมัดระวังและสังเกตในการทำธุรกรรมกับบุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าว เช่น

สถาบันการเงินมีข้อมูลจากการประสานงานกับตำรวจว่า มีสเตอร์ Z ชาวไนจีเรียมักจะโอนเงินจำนวนมากเข้ามายังบัญชีของ นาย ก. นักธุรกิจชาวไทย นอกจากนั้นยังมีเงินที่โอนมาจากบัญชีอื่นๆ ในต่างประเทศ โดยที่ นาย ก.กำลังเป็นที่สงสัยของตำรวจว่า เป็นหัวหน้ากลุ่มอาชญากรรมผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดมาจากสามเหลี่ยมทองคำ ดังนั้น สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานจะสังเกตและใช้ความระมัดระวังในการทำธุรกรรมของ นาย ก. มากขึ้น เพราะการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานประเภทหนึ่ง เป็นต้น

4.2.4.2 ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท

จากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการให้บริการในการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน มีผลให้การฟอกเงินมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการควบคู่ไปด้วย และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเพื่อให้ยากแก่การติดตามตรวจสอบของผู้มีหน้าที่รายงานและหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในทางปฏิบัติผู้มีหน้าที่รายงานจึงต้องให้ความสนใจและใส่ใจกับการกระทำธุรกรรมทุกประเภทที่เกิดกับบัญชีหรือกระทำโดยบุคคลหรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมูลฐาน

4.2.4.3 การสังเกตพิรุณจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำธุรกรรม

เมื่อมีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดมูลฐาน หรืออาจเกี่ยวกับการกระทำผิดมูลฐาน การชี้แจงหรือให้ข้อมูลแก่ผู้มีหน้าที่รายงานในข้อเท็จจริงย่อมเป็นการยาก ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ที่ติดต่อทำธุรกรรมดังกล่าว ย่อมมีพิรุณ เช่น กระวนกระวาย เครียดผิดปกติ ทั้งนี้รวมถึงการพยายามชักจูงใจให้ผู้มีหน้าที่รายงาน หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นต้น

4.2.4.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

นอกจากแนวทางการพิจารณาที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานยังอาจพบสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุนว่าการทำธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมปกติหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตัวอย่างเช่น

แม้ธนาคารจะไม่ได้รับข้อมูลจากตำรวจว่า นาย ก. เป็นบุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐาน แต่จากการที่นาย ก. มีอาชีพเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย แต่กลับมีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินสดเป็นจำนวนมาก โดยการฝากเช็คที่ออกให้แก่ผู้ถือมาเป็นระยะเวลาหลายเดือนติดต่อกัน โดยมีช่วงเวลาที่ไม่มีสัมพันธ์กันในแต่ละเดือน และจากการสอบถามก็ไม่พบเหตุผลชัดเจนของการได้รับเงินจำนวนดังกล่าวมา เพียงแต่ทราบว่าเป็น นาย ก. เป็นข้าราชการในกระทรวงคมนาคมที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสร้างทางหลวงแผ่นดิน จากข้อมูลข้างต้นจึงอาจเป็นสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ได้ว่า นาย ก. อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดมูลฐานและเงินที่ได้มาจึงเกี่ยวข้องกับกากระทำความผิดมูลฐานที่ถือเป็นการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เป็นต้น

จากการศึกษาแนวทางการพิจารณารูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นั้น มีแนวทางในการพิจารณาอยู่หลายแนวทาง แต่เมื่อสังเกตโดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่าในการที่ผู้มีหน้าที่รายงานจะวินิจฉัยว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้นั้น แนวทางที่สำคัญที่สุด คือ ความสงสัย (Suspicious) ซึ่งความสงสัยนี้มีได้เกิดขึ้นโดยปราศจากเหตุผลหรือข้อสนับสนุนเพราะจากการศึกษาจะเห็นว่าความสงสัยนี้จะเกิดขึ้นจากความรู้และความเข้าใจ รวมทั้งประสบการณ์ของผู้มีหน้าที่รายงาน ดังนั้น ความสงสัยนี้จึงสามารถอธิบายหรือให้เหตุผลได้ว่าทำไมจึงสงสัย และสงสัยอะไร นอกจากความสงสัยแล้วแนวทางอื่นๆ ก็มีผลสำคัญในการช่วยให้ผู้มีหน้าที่รายงานมั่นใจมากขึ้นว่าธุรกรรมนั้น ๆ เป็นธุรกรรมที่น่าสงสัยหรือไม่ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการพัฒนาที่รวดเร็วของรูปแบบและวิธีการฟอกเงินซึ่งทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานจะต้องยิ่งเพิ่มความระมัดระวังในการทำธุรกรรม รวมทั้งต้องคอยติดตามสถานการณ์ของโลกปัจจุบันเพื่อประกอบการวินิจฉัย

เนื่องจากการรายงานและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้เป็นเรื่องใหม่ของประเทศไทยและเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการใช้ดุลพินิจของผู้มีหน้าที่รายงานแต่ละคน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์เพื่อให้การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2542 ซึ่งเรื่องการฟอกเงินถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย ได้มีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา โดยได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ 7 ฐานความผิด เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องการรายงานการบันทึกข้อเท็จจริงและการแสดงตน ไว้ในหมวด 2 การรายงานและการแสดงตน ตั้งแต่มาตรา 13 ถึงมาตรา 23 ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญในการติดตามเส้นทางทางการเงิน เพื่อให้กฎหมายฟอกเงินสามารถบังคับใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดภาระและหน้าที่ให้กับสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินและผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในการรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมที่เป็นไปตามกฎกระทรวง ให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ซึ่งธุรกรรมประเภทหนึ่งที่สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนจะต้องรายงานก็คือ “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”

ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดลักษณะเบื้องต้นของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไว้ 4 ประเภท คือ

1. ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ
2. ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจ
3. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้
4. ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

ธุรกรรมที่กำหนดโดยบทบัญญัติเหล่านี้ เป็นเพียงลักษณะของธุรกรรมที่น่าเชื่อถือได้ว่า อาจเกี่ยวข้องกับเพื่อปกปิดการฟอกเงินเท่านั้น เพราะโดยปกติ พฤติกรรมเหล่านั้นมิได้เป็นการฟอกเงินโดยตรง ประกอบกับในบทบัญญัติแห่งกฎหมายเอง ก็ได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจน เนื่องจากเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายภายใต้ความรู้ความชำนาญเพื่อตัดสินใจว่า ควรจะติดตามข้อมูลทางการเงินเหล่านี้ในเชิงลึกว่าเกี่ยวข้องกับฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย มิได้จำกัดอยู่ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่รวมไปถึงบรรดาเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ อาทิ กลุ่มกิจการธนาคาร ซึ่งมีโครงสร้างองค์กรที่มีความซับซ้อน อันประกอบไปด้วยพนักงานในระดับนโยบาย ในระดับควบคุมดูแล และรวมไปถึงพนักงานและลูกจ้างในระดับปฏิบัติการ กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือตรวจจับความผิดปกตินี้ รวมถึงต้องใช้ความรู้ความชำนาญ และดุลพินิจในระดับที่เหมาะสม เพื่อเลือกธุรกรรมที่ตนเชื่อว่าน่าสงสัย เพื่อทำหน้าที่รายงานตามกฎหมาย ซึ่งแม้ว่าจะต้องทำหน้าที่ในฐานะผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายแต่หากมีการใช้ดุลพินิจที่ไม่เหมาะสมย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกรายงานและผู้รายงานได้

โดยกฎหมายฟอกเงินได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องในต่างประเทศรวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรายงาน ทั้งนี้รวมถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยด้วยเช่นกัน จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น Bank Secrecy Act และ Money Laundering Control Act 1986 ของประเทศสหรัฐอเมริกา Drug Trafficking Offences Act และ Money Laundering Regulations 1993 ของประเทศอังกฤษ Financial Transaction Report Act 1988 ของประเทศออสเตรเลีย และ Organized and Services Crimes Ordinance 1995 ของฮ่องกง จะพบว่า กฎหมายป้องกันการฟอกเงินในประเทศต่าง ๆ ข้างต้นนั้น กำหนดแต่เพียงให้สถาบันการเงิน ในฐานะผู้ชำนาญด้านการเงิน หรือหน่วยงานผู้ชำนาญการอื่น ๆ มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีได้บัญญัติบทนิยามเพื่อกำหนดความหมายของ "ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย" ดังเช่น ที่กำหนดในกฎหมายไทย เนื่องจากกฎหมายป้องกันการฟอกเงินเหล่านี้ มีพัฒนาการมาจากความจำเป็นของสังคม ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม หรืออาชญากรรมทางการเงินต่าง ๆ เพื่อมิได้มีการขยายเครือข่าย หรือนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเหล่านั้นไปเป็นปัจจัยในการประกอบอาชญากรรมต่อไป ผลจากการเรียนรู้ความผิดพลาดของระบบในอดีต ได้ตกผลึกกลายเป็นรูปแบบและหลักเกณฑ์ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ชำนาญการ ไม่ว่าจะเป็สถาบันที่ควบ

คุมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ได้นำความรู้เหล่านี้ ถ่ายทอดต่อ ๆ มา กฎหมายเหล่านั้น จึงเปิดช่องให้ผู้มีหน้าที่เหล่านั้นใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง

ในขณะที่ความจำเป็นของประเทศไทย มิได้ก่อให้เกิดผลกระทบในลักษณะเดียวกันกับประเทศอื่น เพราะโดยลักษณะทางสังคมและกฎหมายไทย มิได้เอื้อต่อการฟอกเงินโดยตรง อาชญากรรมทางการเงินในอดีตที่ผ่านมา จึงถูกพิจารณาเป็นเพียงการทำความผิดของตัวบุคคล ไม่ว่าจะ เป็น กรณีแชร์น้ำมัน การฉ้อโกงเงินค่าสินไหมทดแทนจากกิจการประกัน การรั้งยอกเงินของลูกค้าโดยเจ้าหน้าที่ในสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งในท้ายที่สุด เครือข่ายของผู้ประกอบอาชญากรรมเหล่านั้น กลับมิได้รับโทษทางอาญาตามกฎหมาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถแบกภาระในการพิสูจน์ถึงการสมคบกันในการทำความผิด และยังคงอยู่ต่อไป ตราบจนกระทั่งกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน ได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐ และกลายมาเป็นมาตรการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ดังจะเห็นได้จากการที่มีการอายัดเงินซึ่งได้มาจากการค้ายาเสพติดในคดีเหยี่ยวเหยียะกัง ซึ่งมีเครือข่ายและผู้สมคบคิดในการทำความผิดกว่า 100 ราย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กฎหมายป้องกันการฟอกเงินของไทย จึงได้ให้คำจำกัดความของเหตุอันควรสงสัย ไว้เป็นแนวทางถึงสี่ประการดังที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้พยายามให้คำแนะนำและวางแนวทางในการพิจารณาเหตุอันควรสงสัยไว้หลายประการ ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยและต่างประเทศ ต้องปฏิบัติตามและได้นำกรณีศึกษาในต่างประเทศมากำหนดเป็นหลักเกณฑ์เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกรณีตัวอย่างหลายกรณี เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ จึงไม่สามารถสะท้อนภาพที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น การเปิดร้านค้าปลีก เพื่อฟอกเงินสดย่อย เนื่องจากการขยายตัวของเมืองและสังคม ทำให้พนักงานธนาคาร ไม่มีความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวกับลูกค้า ดังนั้น โอกาสที่จะระบุว่าการนำเงินสดย่อยเข้าธนาคารจำนวนมากเป็นพฤติกรรมที่ควรสงสัย จึงค่อนข้างจะกระทำไม่ได้โดยยาก

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำกรณีตัวอย่างที่วางแนวโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาพิจารณาประกอบกับตัวอย่างกรณีศึกษาในต่างประเทศ รวมทั้งตัวอย่างที่สถาบันการเงินได้นำมาใช้เป็นตัวอย่างในการพิจารณาเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ควรสงสัยว่าเป็นการฟอกเงิน ดัง

ที่ได้ยกมาในตอนต้นของวิทยานิพนธ์นี้ จะพบว่า มีหลักเกณฑ์ที่สามารถนำมาสรุปเป็นหลักเกณฑ์ใหญ่เพียง 4 ประการ คือ

1. ความสงสัยในพฤติกรรม
2. การให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท
3. การสังเกตพิรุณจากพฤติกรรมของบุคคล หรือองค์กรที่ทำธุรกรรม
4. สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

หลักเกณฑ์เหล่านี้ มิได้เป็นหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดและตายตัว แต่เป็นเพียงการกำหนดรูปแบบของปัจจัยที่จะช่วยให้ผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กำหนดเป็นแนวทางเบื้องต้นในการใช้ดุลพินิจ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น

แนวทางการพิจารณาที่ทำการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นที่สามารถใช้ประกอบการใช้ดุลพินิจของผู้มีหน้าที่รายงานได้เพียงระดับหนึ่งและในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น รวมทั้งแนวทางดังกล่าวยังไม่สามารถแจกแจงถึงรูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้ครอบคลุมครบถ้วนได้ ทั้งนี้เพราะอาชญากรและนักฟอกเงินย่อมต้องพยายามหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปกปิด ซ่อนเร้น หรือยกย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่า กฎหมายของไทยในเรื่องการฟอกเงิน ซึ่งเป็นหัวข้อหลักในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะประกาศใช้มาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 3 ปีแล้วก็ตาม แต่การตรากฎหมายอาญา ในลักษณะที่กำหนดโทษอาญาให้กับ การกระทำความผิดโดยรัฐบัญญัติ ซึ่งมีลักษณะก้าวกระโดดจากความผิดในลักษณะทั่ว ๆ ไป จำเป็นต้องมีมาตรการรองรับ ไม่ว่าจะการที่ต้องจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อรองรับข้อมูลปริมาณมหาศาลจากทั่วประเทศ การจัดให้มีโปรแกรม Software ที่กำหนดเกณฑ์ให้มีการแจ้งเตือนเมื่อมีพฤติกรรมที่มีเกณฑ์อันควรสงสัย การกำหนดกลุ่มบุคคลเพื่อป้อนข้อมูลแก่ระบบ มาตรการเหล่านี้ มีความจำเป็นจะต้องซึ่งงบประมาณ และบุคลากรจำนวนมาก กลายเป็นเครือข่ายป้องกันการฟอกเงิน ซึ่งในบางครั้งก็ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือขาดประสิทธิภาพในการทำงาน แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้ จะมีข้อบกพร่องทั้งในเชิงสารบัญญัติและสบัญญัติรวมถึงมาตรการ

บังคับใช้กฎหมายซึ่งผลักภาระมาให้เอกชนมาร่วมกันเป็นผู้คอยจับผิด ฯลฯ และส่งผลให้การบังคับซึ่งอาจทำให้มาตรการเหล่านี้ไม่สามารถบังคับได้อย่างแท้จริง องค์การที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นต้องใช้เวลาปรับตัวในการเรียนรู้และพัฒนาการ ทั้งตัวผู้กำหนดหลักเกณฑ์และปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งอยู่นอกเหนือจากขอบเขตในการวิจัยนี้ จึงขอยกตัวอย่างเฉพาะที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยนี้ อาทิ ในหลายกรณี ผู้วางหลักเกณฑ์ไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่อุดช่องว่าง หรืออธิบายนัยแห่งบทบัญญัติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทนิยามของคำว่า "ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย" ซึ่งกลายมาเป็นหลักการสำคัญของมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จากการวิจัยในบทที่ 4 จะพบได้ว่า คำจำกัดความดังกล่าว ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจแก่สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน ว่าธุรกรรมที่มีรูปแบบหรือลักษณะอย่างไร ที่จะถือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะมาตรการที่จำเป็นในการทำให้การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยมีประสิทธิภาพและสมกับเจตนารมณ์ ดังนี้

1. ภาครัฐ

โดยเหตุที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานเอกชน หรือข้าราชการผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง เนื่องจากความบกพร่องของบุคลากรเหล่านี้ มีโทษทางอาญาด้วย สำนักงานควรดำเนินการเพื่อวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพื่อใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการใช้ดุลพินิจ โดยดำเนินการในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

1.1 จัดทำคู่มือ (Manual) หรือ แนวทางการรายงาน (Guideline) ซึ่งมีความชัดเจน และง่ายต่อความเข้าใจ โดยยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งกำหนดลำดับขั้นตอนที่มีความชัดเจนต่อหน่วยงานแต่ละแห่ง เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน

1.2 ปรับปรุงแบบรายงาน ให้มีความชัดเจนและง่ายต่อความเข้าใจ โดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน หรือมีคำอธิบายที่ละเอียด ตัวอย่างเช่น ความแตกต่างของคำว่า "ตัวแทน" และ "ผู้รับมอบอำนาจ" เป็นต้น

1.3 จัดการอบรม และกำหนดเกณฑ์บุคลากรที่ทำหน้าที่ประสานงานกับประชาชนและเอกชนผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการรายงาน โดยมีการทดสอบและราย

งานผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น (Debrief) เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงระบบและองค์กรต่อไป

1.4 จัดศูนย์ข้อมูล (Information Center) ซึ่งสามารถให้คำอธิบายและแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีระเบียบและขั้นตอน ซึ่งช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของผู้ทำหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากฎหมายฉบับนี้อย่างจริงจัง มีใช้ในฐานะผู้รับแจ้งปัญหาเพื่อนำไปแก้ไขกฎหมายในอนาคต

ศูนย์ข้อมูลดังกล่าว นอกจากจะเป็นองค์กรที่ช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแล้ว ยังสามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยงานอิสระในลักษณะ สำนักงานสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ (BACK OFFICE) เพื่อสนับสนุนงานในขอบเขตความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงข้อมูลกฎหมาย รูปแบบและแนวทางในการดำเนินการรายงานธุรกรรม ตัวอย่าง กรณีศึกษา การศึกษารูปแบบการฟอกเงินลักษณะต่าง ๆ ในต่างประเทศ เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องและสมาชิก ซึ่งในอนาคต อาจจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรอิสระภายใต้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากปัญหาทางกฎหมายในการจัดรูปแบบองค์กร เช่นเดียวกับที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จัดตั้ง ชมรมผู้ลงทุน หรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จัดตั้ง บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อสนับสนุนกิจการของตน

1.5 รัฐควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายของภาคเอกชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดอบรมบุคลากร และการรายงานธุรกรรม ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการปฏิบัติที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายก็ตาม แต่กฎหมายที่กำหนดหน้าที่เหล่านั้น มิได้กำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงต้นทุนหรือภาระของเอกชนที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้น นอกจากการที่รัฐได้กำหนดให้รูปแบบการรายงานและการเก็บหลักฐานมีต้นทุนที่น้อยที่สุดแล้ว รัฐควรจะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สำหรับองค์กรเอกชนขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนธุรกรรมที่ต้องรายงานในปริมาณที่สูง เพราะการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ย่อมก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวทางธุรกรรมที่มีจำนวนมากขึ้นด้วย ภาระเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่ภาครัฐขาดปัจจัยที่สามารถดำเนินการได้เอง จึงได้ผลักดันให้เอกชน รัฐจึงควรสนับสนุนงบประมาณแก่เอกชนเป็นการตอบแทน เช่น งบประมาณชดเชยในการจัดซื้ออุปกรณ์มาตรฐาน การอบรมบุคลากรในการรายงาน เป็นต้น

1.6 รวบรวมบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะในแต่ละสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน เพื่อกำหนด "มาตรการเฝ้าระวังการฟอกเงิน" โดยการสนับสนุนให้มีการวิจัยในเชิง

ลึก ในเรื่อง "ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย" ซึ่งรวมถึงขั้นตอนในการติดตามและรวบรวมหลักฐาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำไปใช้เป็นหลักฐานในการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งอาจรวมถึงการให้เงินทุนสนับสนุนการวิจัย การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนด "มาตรฐานขั้นต่ำในการรายงาน" ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2. ภาคเอกชน

สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการอาชีพหรือให้คำแนะนำในการลงทุน ซึ่งไม่มีแนวทางที่ชัดเจนจากภาครัฐ ย่อมจะเกิดความสับสนและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรายงาน รูปแบบ หรือลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประสิทธิภาพและความชำนาญในการใช้ดุลพินิจเพื่อเลือกรายงานธุรกรรมฯ เพื่อช่วยให้ภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการเครือข่ายป้องกันการฟอกเงินอย่างจริงจัง ภาครัฐควรจะสนับสนุนให้เอกชนดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ

1. การอบรมในระดับปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกรรมต่าง ๆ ควรจะได้รับการ อบรมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรง หรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์จากต่างประเทศ ในยุคที่ข้อมูลสารสนเทศสามารถกระจายออกไปโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ (media) ที่มีราคาถูกและสามารถเข้าใจได้โดยง่าย เช่น แอปบันทึกเสียงและภาพ (Vedio), VCD หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ จะทำให้ต้นทุนในการพัฒนาบุคลากรต่ำลง และแพร่หลายได้ง่าย

2. การสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหา เช่น เครือข่ายที่ปรึกษาการลงทุน พนักงานธนาคาร จะช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และช่วยให้สามารถนำปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามกฎหมายมารวบรวมเป็นระบบและระเบียบอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเสนอแนะต่อภาครัฐเพื่อให้เห็นปัญหาในมุมมองของเอกชนอย่างชัดเจนขึ้น เช่น ปัญหาในการกรอบบรรายงาน ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่ภาครัฐผลักดันให้เอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นการกำหนดมาตรฐานในการรายงานธุรกรรมฯ ของแต่ละสาขาอาชีพอีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มคนในสังคมอาชีพเดียวกัน ย่อมจะสามารถกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำได้อย่างเหมาะสมที่สุด

3. การกำหนดตัวบุคลากรผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย ยังไม่มีความเพียงพอ เนื่องจากธุรกรรมที่เกิดขึ้นและอยู่ภายใต้เกณฑ์ที่ต้องรายงานนั้น เป็นธุรกรรมที่เกิดขึ้นในหน่วยธุรกิจซึ่งมีโครงสร้างซับซ้อน การกำหนดตัวบุคลากรผู้รับผิดชอบ ย่อมไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานได้อย่างแท้จริง

จำเป็นต้องรองรับโดยหน่วยงาน และพนักงานประจำอย่างถาวร ซึ่งปัจจุบัน เป็นปัญหาอย่างยิ่งสำหรับสถาบันการเงินที่กำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินอยู่ในขณะนี้ แต่ในขณะเดียวกัน การกำหนดหน่วยงานลอย ซึ่งมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนพนักงานทุกหนึ่งหรือสองเดือน ย่อมจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายนี้ลดประสิทธิภาพลง

แต่อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการที่ช่วยเสริมให้การใช้ดุลพินิจของผู้มีหน้าที่รายงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ทั้งนี้ประสบการณ์และความเข้าใจถึงความสำคัญของการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุดที่จะทำให้การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยสามารถนำไปสู่การติดตามตรวจสอบถึงการกระทำผิดฐานฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

คณิต ฒ นคร. **กฎหมายอาญาภาคความผิด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2535.

คณิต ฒ นคร. **วิธีพิจารณาความอาญา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

คณิต ณ นคร. **รวมบทความด้านวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2540

จิตติ ดิงศภัทย์. **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1**. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2536.

จิรนิติ หะวานนท์. **มาตรการป้องกันการฟอกเงิน. รพีสาร** ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) : 5 - 10

ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล. **อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่นตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙ และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๙, ๒๕๓๙ - ๒๕๔๐.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. รพีสาร** ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) : 11 –31.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **“การฟอกเงินหรือการแปรสภาพเงิน.” จัดหมายข่าวราชบัณฑิต**. 23 (เมษายน 2536)

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. **“ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน.” ดุลพาห** 41, 4(กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 45 – 50.

นิกร เกรีกุล. **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : Translator-at-Law.com, 2543.

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. กองนิติการ. **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการใหม่ในการปราบปรามยาเสพติด.** ใน เอกสารสรุปผลการสัมมนาเรื่อง กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการแก้ไขปัญหาเสพติด ณ โรงแรมมารี วอเตอร์เกท ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7-8 กรกฎาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

ปาริชาติ มุสิกะปาน. **มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปิยะพันธ์ สารกรบริรักษ์. **การกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

พิเชียร คุระทอง. **108 วิธีการฟอกเงิน โจรเสี้ยนอก.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2538.

เมธี กุศลสร้าง. **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง "กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กับ การแก้ไขปัญหาเสพติด". กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี (หมายเลขเอกสารเผยแพร่ 2-05-2542).

วิชัย ตันติกุลานันท์. **คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.

วีระพงษ์ บุญโยภาส. **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. แก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุง
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

วีระพงษ์ บุญโยภาส. “ประเทศไทยกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือ
เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด.” **ดุษฎีสาร** 41,
4(กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) หน้า 80 – 87.

วาทีน คำทรงศรี. **การฟอกเงิน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2534.

สีหนาท ประยูรรัตน์. **คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542**.
กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส, 2542.

สีหนาท ประยูรรัตน์. “แนวความคิดของตำรวจในประเทศต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน.” **ดุษฎีสาร** 41, 4(กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 74 – 79.

สุรพล ไตรเวทย์. **คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2542.

สุรพล ไตรเวทย์. **การฟอกเงินและกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน. รหัสสาร** ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 (มกราคม –
มีนาคม 2537) : 13 – 18.

สุรพล ไตรเวทย์. “อาชญากรรมยาเสพติดกับความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน.” **ดุษฎีสาร** 41,
4(กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 38 – 44.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. **เอกสารเผยแพร่ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. ศูนย์
บริการข้อมูลและกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2537.

อรรถนพ ลิขิตจิตตะ. ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. เอกสารเผยแพร่ 2-06-2542. กองนิติการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

AUSTRAC. **Suspect Transaction Reporting** : Guideline Number 1.

Bank Secrecy Act 1970

Drug Trafficking Offence Act

Financial Transaction Reports Act 1988

Money Laundering Control Act 1986

Money Laundering Regulations 1993

Money Laundering Guidance Notes for Banks and Buileing Societies. Joint Money Laundering Working Group, December, 1990.

Organized and Services Crimes Ordinance 1995

Robert E. Powis. **The Money Laundering.** Chicago, Illinois Cambridge, England.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวรเทพ เชื้อสุนทรโสมถน เกิดเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2516 สำเร็จการศึกษาระดับ
ประถมศึกษาจากโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเทพศิรินทร์
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2537 สอบ
ได้เป็นเนติบัณฑิตไทยสมัยที่ 53 เมื่อปี พ.ศ. 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย